

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

ISSN 1451-4257
9 771451 425001

BROJ
706

Subotica, 28. listopada 2016. Cijena 50 dinara

Kroatistički znanstveni skup

Udruge bačkih Hrvata

Knjige u ruke

Pravo na život

INTERVJU
Zoran Nagel

SADRŽAJ

RAZGOVOR

19

Nevena Mlinko, djelatnica Gradske knjižnice u Subotici

**PREPOZNAVANJE I USVAJANJE
EUROPSKIH SMJERNICA**

ŠIROM VOJVODINE

24-25

Što donosi usvojeni izmijenjeni Zakon o financiranju lokalnih samouprava?

GUBITAK ILI POGODNOSTI?

REPORTAŽA

26-27

Reportaža iz Iloka

**DUNAVSKO KRALJEVSTVO VINA I
STARINA**

KULTURA

30

HKUD *Vladimir Nazor* Sombor:

Susret glumaca amatera

STARA, DOBRA KOMEDIJA

KULTURA

32-33

40 godina uspješnog rada Subotičkog tamburaškog orkestra

PREPOZNATLJIVI ZVUK I FINOĆA

SPORT

51

Natjecanje ribiča u Srijemskoj Mitrovici

SMUĐIJADA NA SAVI

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica**UPRAVNI ODBOR:**Vesna Prčić, Martin Bačić, Josip Stantić, Ladislav
Suknović, Petar Pifat, Antun Borovac, Andrej
Španović, Josip Dumenžić, Thomas Šujić**DIREKTOR**Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs**GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:**

dr. sc. Jasminka Dulić (hrurednik@tippnet.rs)

POMOĆNIK I ZAMJENIK**GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:**

Zvonko Sarić

LEKTORI:Jelena Dulić Bako
Zlatko Romić**REDAKCIJA:**Davor Bašić Palković
(urednik rubrike kultura i urednik *Kužiša*)
Dražen Prčić
(urednik rubrike sport i zabava)
Željka Vukov
(urednica društvene rubrike i urednica *Hrčka*)
Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)
Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)**ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:**

Mirko Kopunović (mkopunovic@hrvatskarije.rs)

TEHNIČKA REDAKCIJA:Thomas Šujić (tehnički urednik)
(tsujic@hrvatskarije.rs)
Jelena Ademi (grafička urednica)
(jademi@hrvatskarije.rs)**FOTOGRAFIJE:**

Nada Sudarević (nsudarevic@hrvatskarije.rs)

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarije.rs)
Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarije.rs)
Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarije.rs)**KOMERCIJALISTICA:**

Mirjana Dulić (komercijala@hrvatskarije.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;
++381 24/55-15-78;
++381 24/53-51-55**ŽIRO RAČUN:** 355-1023208-69**E-MAIL:** hrvatskarije@tippnet.rs**WEB:** www.hrvatskarije.rs**TISAK:** *Sajnos* doo Novi SadList je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизација
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

Prednost tuđinca

U tijeku je 61. Međunarodni beogradski Sajam knjiga, počasni gost je Iran, okupilo se više od 450 izdavača, a među njima, na Sajmu će se predstaviti i NIU *Hrvatska riječ* i sve je pod konac, što se kaže. Ali sajam dođe i prođe, a mene interesira pitanje – je li u ovdašnjoj kulturi i društvu nadvladana ideja o Drugome? Kao o tuđincu, koji nije samo onaj tko se odbacuje ili marginalizira u svakodnevnom životu, od dana do dana, nego i u pogledu na svijet, u ukupnosti stavova, gdje nema mjesta tuđoj kulturi. Dakle, postoji li marginalizacija tuđinca i u načinu mišljenja formiranog i kroz kulturno-povijesna istraživanja u kojima se ostvaruje prevlast idejnog tipa.

Nije ovdje sada riječ o romanu Dinka Šimunovića *Tuđinac* u kojemu su likovi rastrzani između osjećaja usamljenosti i svijeta svakodnevice s kojim su u konfliktu. To je bilo vrijeme moderne, sada je riječ o nečemu drugom.

Postkolonijalna književnost došla je u žižu interesiranja na međunarodnoj sceni, nakon objavljivanja čuvene studije književnog kritičara palestinskog podrijetla Edwarda Saida pod naslovom *Orijentalizam*, 1978. Znamo da ideja o Drugome, kao prijetnji vlastitom načinu života nije nova, a Said u toj knjizi pokazuje da svaka vrsta osvajanja nalazi svoje ideološko opravdanje u teorijama o »zastrašujućoj« Drugosti, uz potporu »stručnog« znanja koje podržava moć. Dr. Žana Damjanović ukazuje na žižu ovog pitanja britko: »Nakon višedesetljetnog nastojanja postkolonijalnih kritičara da ukažu na mehanizme kojima se kolonijalni subjekt konstruira kao inferiorni Drugi, svijet 21. stoljeća još uvijek robuje istim stereotipima i istim manihejskim kategorizacijama čovječanstva.«

Od priče o kolonijalnom svjetskom imperijalnom diskursu stizemo i na ovdašnju kulturnu scenu, tako da nije vrijeme za relaksaciju u ovom tekstu. Odavno je poznata definicija francuskih filozofa Deleuzea i Guattaria, koji su pišući o Kafki ustvrdili da je svaka manjinska književnost nužno politička, jer je takva literatura, u bilo u kojemu društvenom kontekstu, lišena moći. I zbog toga će pri čitanju manjinske književnosti, političko uvijek biti usmjereno u prvi plan, jer je takva literatura potencijalno subverzivna i revolucionarna. O čemu se zapravo radi? Manjinska književnost, a koja je ostvareno univerzalno umjetnička, uvijek je čitana s povećanom osjetljivošću ka političkom, jer posjeduje potencijal subverzivnosti spram efekta utjecaja društvene prakse konkretnog, većinskog društva.

Dakle, ako slijedimo Deleuzea i Guattaria, mala književnost nastaje djelovanjem jedne manjine u okviru većinskog jezika druge kulture, a po Deleuzeu i Guattariju, svaka manjinska književnost ima tu moć iskliznuća unutar tijela većinske književnosti, što jest prednost, ma kako to možda nekome čudno zvučalo, jer takva književnost stiže pred čitatelje kao nepatvorena, specifična i interesantna. To su, primjerice, svojom književnom produkcijom svojevremeno ostvarili književni časopisi *Új Symposion* i *Novy život*, gdje nije bilo mjesta za »čardaše«, »tamburice«, »troplete«, »liciderska srca« i izliva ljubavi prema domovini. Eto, nije baš komplicirano, naizgled, Ali!

»Teško zemlji, ako su samo rob i laskavac bliski prijestolju, a nebom izabrani pjesnik šuti, oborivši oči«, riječi su Puškina. Pjesnik Branimir Štulić upitao me u jednoj pjesmi – »Kaži da li te pitaju za put prema nebu, cijena je sigurno visoka...« Još je nisam platio. Samo otplačujem. Kao tuđinac.

Z. S.

Bobić: Tempo nije dovoljno dinamičan

Generalna tajnica Europskog pokreta u Srbiji **Maja Bobić** ocijenila je da sadašnji tempo otvaranja poglavlja u pregovorima o članstvu u EU nije dovoljno dinamičan. Ona je na skupu o procesu pregovora o članstvu u EU rekla da će predstojeći izvještaj Europske komisije o napretku Srbije pružiti naznake o tome hoće li se moći otvoriti još tri poglavlja. Srbija ima obvezu da do članstva u EU uskladi svoju vanjsku politiku s europskom, a to pitanje bi moglo dobiti na značaju s otvaranjem poglavlja 31 o vanjskoj i sigurnosnoj politici ili ako neka članica procijeni da je to potrebno, rečeno je na skupu.

Bobić je rekla da tempo pregovora s četiri otvorena poglavlja za gotovo tri godine nije onaj koji se očekivao i koji bi išao u prilog plana Srbije da se uskladi s europskim zakonodavstvom do kraja 2018.

Ocijenila je da je u slučaju Crne Gore taj tempo »relaksiraniji i brži«, pošto je ta zemlja otvorila 24 poglavlja tijekom četiri godine.

Kada je riječ o tri poglavlja za čije otvaranje je Srbija, prema najavama srbijanskih dužnosnika, spremna, **Ivan Vejvoda** iz pregovaračkog tima Srbije za pregovore o članstvu rekao je da je za poglavlje 5 o javnim nabavama pregovaračka pozicija poslana u lipnju u Bruxelles, a da pregovaračke pozicije za poglavlja 25 znanost i istraživanje i 26 obrazovanje, kultura i mladi, treba još usvojiti Vlada Srbije i da se onda pošalju u Bruxelles.

Bobić je rekla da u Uvodnoj izjavi Srbije za pregovore, predstavljenoj na otvaranju pregovora o članstvu u lipnju 2014, stoji da će se Srbija u oblasti vanjske politike »progresivno« usklađivati na tom planu, a da njen prosjek na tom kvartalu politika odnosa sa Rusijom.

Bojan Elek iz Beogradskog Centra za sigurnosnu politiku je rekao kako se od Srbije očekuje da, ako se već ne usklađuje u vanjskoj politici s EU, bar ne produbljuje odnose s Rusijom, dok nedavni posjet predsjednika Srbije **Tomislava Nikolića** Rusiji govori o suprotnom.

Manjine moraju biti više zastupljene

Predsjednik Odbora za ljudska i manjinska prava i ravnopravnost spolova u Narodnoj skupštini Srbije **Meho Omerović** rekao je u intervjuu za *Minority News Info* kako je Poglavlje 23 i otvaranje Poglavlja 23, što je Srbija kao država-kandidat za članstvo u Europskoj uniji uradila, najveći i najteži posao koji je svaku državu, koja je željela ući u EU, čeka.

»Mi smo tek otpočeli taj veoma grandiozan i veoma težak i zahtjevan posao. Kao Odbor smo razmatrali nacrt Akcijskog plana i prijedlog pregovaračke pozicije za Poglavlje 23. Ono što u narednom razdoblju moramo uraditi i što ćemo i raditi kao odbor koji je nadležan za praćenje i implementacije, to je da vidimo kako se planirane aktivnosti u tom Akcijskom planu provode i na koji način se dinamika koja je planirana i rokovi poštuju.«

Kao sljedeću zadaću Omerović je istaknuo ubrzanje donošenja zakona koji izviru iz tog Poglavlja 23. »Prije svega mislim na Zakon o izmjenama i dopunama zakona o zaštiti prava nacionalnih manjina. Podsjetio bih da mi imamo na snazi zakon iz 2002. godine. Dakle, morat ćemo mijenjati taj zakon da bismo kroz njega ojačali utjecaj i položaj i predstavljanje nacionalnih manjina u javnom sektoru. Prije

svega tu mislim na policiju, na prosvjetu, na zdravstvo, na pravosuđe, jer su to oblasti u kojima predstavnici nacionalnih manjina moraju biti više zastupljeni, posebno u onim regijama i onim općinama gdje čine značajan postotak stanovništva.«

Iz Akcijskog plana poglavlja 23 proizlazi, među ostalim, i donošenje zakona o matičnim knjigama radi uređenja načina upisa predstavnika nacionalnih manjina u matične knjige.

Kronika nacionalnih manjina na Pinku

Poslije ljetnje pauze, Centar za istraživanja migracija otpočeo je od rujna jesenski ciklus emitiranja TV tjednika *Kronika nacionalnih manjina*. Emisija se emitira na kanalu *Pink info* srijedom, dok je reprizni termin rezerviran za četvrtak. Kroz brojne razgovore, kako s predstavnicima državnih tijela tako i predstavnicima manjina, odnosno predsjednicima nacionalnih vijeća, uređivački tim će nastojati da i ubuduće otvara teme koje se direktno tiču života i položaja nacionalnih manjina u Srbiji. Posebna pažnja bit će posvećena Poglavlju 23, gdje će gosti *Kronike* gledateljima nastojati pojednostaviti korake u provođenju odredaba iz Poglavlja, kao i važnije reforme, koje će se izravno ticati pripadnika nacionalnih manjina.

Najzanimljiviji sadržaji ove emisije dostupni su nakon emitiranja na portalu www.minoritynews.rs kao i na YouTubeu, prenosi *Minority News Info*.

Potpora manjinama u Hrvatskoj i Hrvatima izvan Hrvatske

Potpore Bosni i Hercegovini i drugim državama jugoistočne Europe na putu k EU i NATO jedan je od glavnih vanjskopolitičkih ciljeva buduće hrvatske vlade. U programu vlade se navodi da će posebna pažnja biti posvećena dijalogu s nacionalnim manjinama, a ključan naglasak stavljen je na ekonomske mjere. Nova hrvatska vlada zalagat će se i za aktivnije korištenje članstva u EU i NATO, a nastaviti će ispunjavanje uvjeta za što brži ulazak u šengenski prostor i ukidanje granica i osnaživanje centralnoeuropske dimenzije Hrvatske.

U programu vlade ističe se da će u dijalogu s predstavnicima nacionalnih manjina vlada Hrvatske promovirati uvažavanje, suradnju i solidarnost s ciljem pune zaštite manjinskih prava i da će nastaviti unaprjeđivati nivo zaštite prava nacionalnih manjina. Uz to će osigurati primjenu odredbi Ustava, Ustavnog zakona i Zakona o pravu manjina na službenu uporabu jezika i pisma.

Također je kao strateški zadatak navedena i briga o Hrvatima u BiH, kao i o hrvatskim manjinama u ostalim zemljama.

U programu se navodi i da je Hrvatska jedina članica EU koja ima i dunavsku i jadransku i mediteransku dimenziju, zbog čega se treba jasnije pozicionirati kao glavni partner država u svom susjedstvu. Posebna pažnja bit će posvećena sveobuhvatnim pripremama za hrvatsko predsjedavanje EU u prvom polugodištu 2020. godine.

U programu Vlade ključan naglasak je stavljen na ekonomske mjere. Kao ključni ciljevi istaknuti su ostvarivanje stabilnog i trajnog privrednog rasta, stvaranje novih radnih mjesta, zaustavljanje iseljavanja i demografska obnova.

Novi natječaj *Pokreni se za posao*

Natječaj za novi, osmi ciklus nacionalnog donatorskog programa *Pokreni se za posao*, koji provodi NVO *Eneca* uz potporu kompanije *Philip Morris* u Srbiji bit će otvoren 25. listopada i trajat će do 31. siječnja iduće godine. Program ima za cilj podržati pokretanje i unaprjeđivanje malih i obiteljskih poduzeća širom Srbije. Svi građani s održivim i kreativnim poduzetničkim idejama imaju mogućnost prijaviti se na natječaj putem sajta www.pokrenisezaposao.rs

Kroz ovaj program će ove godine novih 100 poduzetnika dobiti bespovratna sredstva za kupovinu opreme neophodne za pokretanje ili unaprjeđenje vlastitog biznisa. Osim toga korisnicima će kao i do sada na raspolaganju biti veliki broj obuka, kao i savjetodavna pomoć ekonomskih stručnjaka, koji će ih uputiti u osnove malog poduzetništva.

»Ovaj program je za posljednjih sedam godina dokazao da u Srbiji postoji veliki broj ljudi s izvanrednim i održivim poduzetničkim idejama, a svi biznisi pokrenuti kroz ovaj program govore u prilog tome. Veoma smo ponosni na rezultate svih 606 biznisa koje smo do sada podržali, kao i na činjenicu da je u tim poduzećima danas zaposleno više od 2.000 ljudi« izjavila je **Ivana Radmilac Đurđić**, menadžer komunikacija za jugoistočnu Europu kompanije *Philip Morris*.

Pokreni se za posao realizira nevladina organizacija *Eneca*, a tijekom ovog ciklusa Nacionalna služba za zapošljavanje, preko svoje mreže filijala i ureda, informirat će nezaposlene osobe i pomoći im oko prijavljivanja za ovaj program.

Detaljnije informacije o natječaju, načinu prijavljivanja kao i sam formular prijave možete pronaći na sajtu www.pokrenisezaposao.rs

Za nacionalna vijeća 13,8 milijuna dinara

Predsjednik Pokrajinske vlade **Igor Mirović** i potpredsjednik Pokrajinske vlade i pokrajinski tajnik za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice **Mihály Nyilas** uručili su prošlog tjedna predstavnicima nacionalnih vijeća nacionalnih manjina ugovore o dodjeli novčanih sredstava za financiranje njihovog rada i razvojne djelatnosti nacionalnih vijeća u AP Vojvodini.

Iz pokrajinskog proračuna za sufinanciranje redovne i razvojne djelatnosti petnaest nacionalnih vijeća, sa sjedištem na teritoriju Vojvodine, ugovorima je dodijeljeno 13,8 milijuna dinara, a što je omogućeno rebalansom pokrajinskog proračuna.

Predsjednik Mirović ponovio je i ovom prilikom da je jedan od najvažnijih prioriteta Pokrajinske vlade, i svakako najvažniji zadatak i ključ za očuvanje Vojvodine, njene stabilnosti i ukupnog života u Srbiji, upravo pitanje očuvanja dobrih međunarodnih odnosa, čemu će pridonijeti realizacija ovih ugovora. Mirović je istaknuo da je to, zapravo, i jedan snažan poticaj zaštititi svih prava nacionalnih manjina i razvijanju svih elemenata njihove posebnosti, njihove kulture, obrazovanja i jezika.

Mirović je najavio da će se u proračunu za 2017. i 2018. razina financiranja potreba nacionalnih zajednica postupno vratiti na prosjek iz 2014./15. godine, te je pozvao sve one predstavnike nacionalnih manjina, čiji predstavnici nacionalnih vijeća do sada nisu bili na razgovorima u Pokrajinskoj vladi, da to učine.

Naglasak na provođenju Akcijskog plana

Predstavnici nacionalnih vijeća nacionalnih manjina u Srbiji sastali su se s ministricom državne uprave i lokalne samouprave **Anom Brnabić** u palači *Srbija* u petak, 21. listopada. Sastanku su prisustvovali i povjerenica za zaštitu ravnopravnosti **Branka Janković** i v. d. direktorica Ureda za ljudska i manjinska prava dr. **Suzana Paunović**.

Predsjednik Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća **Darko Sarić Lukendić** istaknuo je ovom prilikom kako i dalje prioritet imaju resorni spram manjinskih zakona, kao i da postoji nedostatak obveze sustavnog financiranja od države, programskih aktivnosti ustanova i institucija čiji su osnivači nacionalna vijeća. Ključna su to dva nedostataka Akcijskog plana za manjine u okviru pregovaračkog poglavlja 23.

S druge strane, ministrica Ana Brnabić je pak izjavila da neće biti revizije Akcijskog plana, jer je rađen po svim standardima Europske unije, usvojen je općim konsenzusom, i da će se ići u njegovu potpunu realizaciju. Naglašavajući da je puna implementacija Akcijskog plana trenutno najvažniji zadatak, Brnabić je rekla kako se njezino ministarstvo u tom pogledu oslanja na nacionalna vijeća, ali i na institucije, poput Povjerenika za zaštitu ravnopravnosti i Ureda za ljudska i manjinska prava u cilju praćenja realizacije ovoga plana.

Direktorica Ureda za ljudska i manjinska prava dr. Suzana Paunović najavila je da će do kraja mjeseca biti podnesen izvještaj o realizaciji plana. Prema njezinim riječima, 80 posto mjera je realizirano i plan se provodi sukladno predviđenoj dinamici.

S. J.

Međunarodna konferencija o vjerskim manjinama u Zagrebu

Organizaciji Konferencije europskih crkava (CEC), radne grupe Europskog parlamenta za antirasizam i različitosti, vjerske komisije za migrante u Europi i Mitropolije zagrebačko-ljubljanske u Pravoslavnoj gimnaziji u Zagrebu je 21. i 22. listopada održana međunarodna konferencija na temu *Vjerske manjine kao dio kulturno raznovrsnih društava u Zagrebu*. Ovaj, po stručnosti i uglednosti sudionika najeminentniji skup koji je na temu vjerskih prava organiziran u Srpskoj pravoslavnoj crkvi, okupio je eksperte iz Hrvatske, Srbije, Makedonije, Švedske, Finske, Španjolske, Austrije i Italije. Na skupu su, među ostalim, sudjelovali predstavnici mladeži Srba, aktivistkinja **Jelena Nestorović** i predsjednik Povjerenstva za mladež Hrvatskog nacionalnog vijeća **Mario Vrselja**, koji se tom prigodom osvrnuo na deklaraciju koju su pripadnici iz manjinskih redova mladeži hrvatskog i srpskog naroda donijeli. Predstavnici mladeži zahvalili su se svojim crkvama na pomoći pri očuvanju nacionalnog i vjerskog identiteta. Dogovoreni su konkretni koraci kao npr. zajednički posjet Marija Vrselje i Jelene Nestorović Europskom parlamentu i europskim institucijama za 2017. godinu u sudjelovanju na skupu u Palermu. Tajnica za ljudska prava u Briselu **Elizabeta Kitanović** je obećala da će njeno tajništvo napisati projekt za 2017. godinu koji će pomoći mladim Srbima i Hrvatima s obje strane granice kontinuiranu suradnju. Pomoć u daljem radu mladeži su ponudili i savjetnik premijera Srbije za regionalnu suradnju **Vladimir Božović** i mitropolit zagrebačko-ljubljanski **Porfirije**.

HRVATSKA ZAJEDNICA JOŠ NIJE U POSJEDU DJELA RODNE KUĆE BANA JELAČIĆA

Jelačić pred vratima vlastite kuće

*Nakon većeg broja upućenih zahtjeva od HNV-a da se ovo pitanje riješi ili barem započne rješavati, sada je na potezu Srbija, država čiji se konkretni koraci očekuju * Nadam se da će obećanja koje nam je premijer Vučić dao prilikom ljetosnjeg sastanka u Tavankutu ići u smjeru ispunjenja, izrazio je nadu Slaven Bačić*

Iposlije 215 godina od rođenja bana **Josipa Jelačića** u današnjem Podgrađu Petrovaradina njegova rodna kuća pripada privatnim stana-rima. Ove je godine za jedan od četiriju praznika hrvatske zajednice u Srbiji, za kojega se podsjećamo na velikoga bana, najprije

bilo planirano svečano otvorenje kuće koja bi, barem dijelom bila u vlasništvu hrvatske zajednice. Ipak, to se nije dogodilo.

Više od desetljeća traje bitka za ovo zdanje koje je od velikog značaja za ovdasnje Hrvate. Manje materijalno, ali svakako mnogo više simbolički, s obzi-

rom na povijesnu ulogu bana Josipa Jelačića. Hrvatsko nacionalno vijeće (HNV) je za to razdoblje uputilo veći broj inicijativa vezanih uz ovu temu, ali napretka uglavnom nije bilo. Predsjednik HNV-a dr. **Slaven Bačić** istaknuo je nakon nedavne proslave spomenutog pra-

znika zajednice u Novom Sadu kako je sada vrijeme da Srbija povuče potez i započne konkretne korake na ovome putu.

OTKUPITI DIO KUĆE

Bačić je podsjetio da je jedno od otvorenih pitanja prilikom

fotografija rodne kuće Bana Jelačića iz 1901. godine

razgovora s premijerom Srbije, koji su se odigravali istodobno s razgovorima srpske zajednice u Hrvatskoj, sredinom godine, a bilo je to vrijeme susreta predsjednice Hrvatske **Kolinde Grabar-Kitarović** i srbijanskog premijera **Aleksandra Vučića**, bilo i pitanje otkupa i uređenja dijela rodne kuće bana Jelačića.

»Premijer je tom prilikom prihvatio prijedlog i predložio da to bude u zajedničkom aranžmanu Srbije i Hrvatske, pri čemu bi Srbija sudjelovala sa 60, a Hrvatska s 40 posto. To je prema ugledu na obnovu objekata istaknutih Srba podrijetlom iz Hrvatske, poput rodne kuće **Milutina Milankovića** u Dalju ili **Nikole Tesle** u Smiljanu, kao i izgradnja srpske pravoslavne gimnazije u Zagrebu u čijem su financiranju sudjelovali Grad Zagreb, Hrvatska i Srbija. Dio dogovorenih točaka s toga sastanka se rješava, neke su riješene, a po ovome pitanju Hrvatsko nacionalno vijeće još nitko nije kontaktirao. Nekako se rješavaju financijski manje zahtjevne akcije i više simbolične. Ipak, mislim da ne bi trebalo otkupiti cijelu kuću, jer je to preveliki financijski zalogaj, a tu bi se otvorio i problem održavanja. Više sam za to da se otkupi dio kuće, gdje bi se smjestilo HKPD 'Jelačić' iz Petrovaradina, a mogla bi se osigurati i postav-

ka spomen-sobe bana Josipa Jelačića, kao i nekakvi turistički sadržaji, u cilju samoodržanja. Nadam se da će obećanja koje nam je premijer Vučić dao prilikom ljetosnjeg sastanka u Tavankutu, ići u smjeru ispunjenja«, izrazio je nadu Bačić.

Kuća nakon vanjskog renoviranja

OBEĆANJE PREMIJERA VUČIĆA

Prema riječima veleposlanika **Gordana Markotića**, ohrabrujući je nedavni sastanak zastupnika europskih država s premijerom Vučićem u Nišu, za vrijeme susreta gospodarskih djelatnika. »Srbijanski premijer je tom prilikom, pred zastupnicima Europske unije obećao da će Srbija sudjelovati u otkupu kuće, i to većim

baju riješiti«, također je ukazao veleposlanik Markotić.

Inicijativa za preuzimanje posjeda nad rodnom kućom bana Jelačića je potekla prije više od deset godina, za predsjednika HNV-a **Josipa Zvonka Pekanovića**. U to vrijeme je ovo pitanje uvršteno među preporuke Međuvladina mješovita odbora koji prati provedbu sporazuma o zaštiti Srba u Hrvatskoj i Hrvata u Srbiji. Nakon više puta ponovljenog zahtjeva, tek prije pet godina, za mandata gradonačelnika Novog Sada **Igora Pavličića**, riješen je vanjski izgled, fasada koja je postala toliko oronula da je predstavljala opasnost po prolaznike.

Za sada neriješeni problem u svezi s otkupom kuće dotiče se njezina vlasništva. Naime, kuća je nakon Drugog svjetskog rata nacionalizirana i u njoj živi veći broj stanara. Oni su, doznajući što se planira, drastično precijenili stanove, te do otkupa nije došlo i proces je zastao.

U protekle dvije godine zahtjev HNV-a je preformuliran i sada se traži otkup dijela kuće. Osim što je to veoma skup potihvat, postavlja se i pitanje održavanja objekta. Stoga se i zastupa ova nešto svedenija varijanta. Jedan je vlasnik stana čak ponudio povoljne uvjete i za razumnu svotu prodati stan u ovoj kući.

Kako bi se proces nastavio, potrebno je da inicijativa pođe od Srbije, što hrvatska zajednica očekuje, kažu u njezinu čelništvu.

Siniša Jurić

ODSUSTVO ULAGANJA DRŽAVE

Srbija do sada nije značajnije ulagala niti u jednu nekretninu vezanu za hrvatsku zajednicu u Srbiji, za razliku od Hrvatske koja je na tom polju značajno odmakla, glede tamošnje srpske zajednice. U otkupu kuće u kojoj su sada HNV i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata država uopće nije sudjelovala, kao niti po pitanju sjedišta NIU Hrvatska riječ.

IZ POVIJESTI BUNJEVAČKIH I ŠOKAČKIH HRVATA (I.)

Udruge bačkih Hrvata između dva svjetska rata

Ovaj puta prikazat ćemo kronološki, po vremenu nastanka, udruge bačkih Hrvata koje su u svojem nazivu imale hrvatsko ime, uz naznaku do kada su djelovale.

Mnoštvo je činjenica koje opovrgavaju povijesnu neistinitu, iako mnogo punta ponavljaju, tvrdnju kako su »komunističkim dekretom« iz 1945. Bunjevci (i Šokci) u Vojvodini »prevedeni« u Hrvate.

O neistinitosti, među ostalim, svjedoče i mnoge kulturne i sportske hrvatske udruge bunjevačkih i šokačkih Hrvata koje su djelovale u Bačkoj u Kraljevini Jugoslaviji, koje su u svojem imenu imale naziv hrvatski. Osim ovih, bilo je i drugih hrvatski orijentiranih udruga, iako u svojem nazivu nisu imale hrvatsko ime, a još je više bilo podružnica različitih kulturnih, sportskih i političkih organizacija iz same Hrvatske među bačkih Hrvatima.

Ovoga puta prikazat ćemo kronološki, po vremenu nastanka, udruge bačkih Hrvata koje su u svojem nazivu imale hrvatsko ime, uz naznaku do kada su djelovale.

1920.

HRVATSKO PROSVJETNO DRUŠTVO NEVEN utemeljeno je pod imenom Prosvjetno društvo *Neven* na osnivačkoj skupštini 31. kolovoza u Katoličkom krugu u Subotici. Vremenom je svojem imenu dodala naziv »Hrvatski«, a iz njega se kasnije izdvojilo Hrvatsko pjevačko društvo *Neven*.

1924.

Hrvatsko akademsko društvo *Antunović* bila je udruga hrvatsko-bunjevačke akademske mladeži u Subotici, utemeljena pot-

kraj. godine. Prestala je djelovati nakon što je predsjednik **Željko Vidaković** diplomirao 1926.

1925.

Hrvatsko pjevačko društvo *Neven* je subotička udruga osnovana 2. svibnja kao samostalno društvo, koje je prije toga, od 4. prosinca 1920., bilo sekcija Prosvjetnoga društva *Neven*. Djelovalo je do 1943., obnovljeno je 1945., a već 1946. prestalo je postojati.

1926.

HRVATSKI PROSVJETNI DOM U SUBOTICI je kulturno-prosvjetna organizacija Hrvata iz Subotice i okolice utemeljena 11. srpnja. Jedno je od najznačajnijih međuratnih društava, jer su u nje-

govim prostorijama djelovala mnoga hrvatska društva. Djelovalo je i za vrijeme rata, kada upravljanje njime preuzima Hrvatska kulturna zajednica, a poslije rata novoosnovano Hrvatsko kulturno društvo. Zgrada ovoga društva je nacionalizirana i danas je sjedište OKUD-a *Mladost*.

1927.

Hrvatsko akademsko društvo *Bunjevac* udruga je bunjevačke studentske mladeži na Sveučilištu u Zagrebu utemeljena 26. veljače. Ukinuta je nakon uvođenja diktature kralja Aleksandra 1929.

Hrvatsko seljačko pjevačko društvo *Sudarević*, nastalo je spajanjem mješovitih pjevačkih zborova u organizaciji *Seljačke sloge* iz Tavankuta, Mirgeša i Čikerije u ožujku. Prestalo je djelovati nakon uvođenja Šestosiječanjske diktature kralja Aleksandra 1929.

1930.

Hrvatski katolički dom djelovao je u Sonti 1930-ih godina. Sačuvanih podataka o točnom vremenu njegova osnutka nema, osim što ga je inicirao mladi kapelan **Zvonko Augustin Luckar**. Iako veoma aktivno, poslije ranjavanja jednoga člana 1937. postupno je prestao djelovati.

1936.

HRVATSKA KULTURNA ZAJEDNICA, savez hrvatskih prosvjetnih radnika i društava u Subotici, krovni savez udrugâ bačkih i baranjskih Hrvata osnovan 8. ožujka. U djelovanju je češće korišten skraćeni naziv Hrvatska kulturna zajednica. Djelovala je i za vrijeme

rata, a unatoč izboru nove uprave 1945. komunističke vlasti su je ukinule.

Hrvatsko kulturno društvo *Miroljub* osnovano je u Somboru 6. prosinca od strane skupine nezadovoljnika koji su istupili iz somborskoga *Bunjevačkog kola*, osnovanog 1921. godine. Za vrijeme rata više puta im je zabranjivan rad, a djeluje i danas pod imenom HKPD *Vladimir Nazor*, kao najstarije aktivno hrvatsko društvo u Bačkoj.

1938.

HRVATSKA KULTURNA ZAJEDNICA, kulturno-prosvjetna organizacija bunjevačkih Hrvata u Čantaviru osnovana je 6. veljače na inicijativu mladoga kapelana **Lajče Matkovića**. Prestala je djelovati nakon uspostave mađarske vlasti.

Hrvatsko akademsko društvo *Matija Gubec* bila je studentska organizacija Hrvata u Subotici utemeljena 7. lipnja. Radila je i za vrijeme rata, te prvih godina nakon rata, a prestala je djelovati kada je nacionalizirana zgrada Pučke kasine, u kojoj je društvo djelovalo.

1939.

HRVATSKO RADNIČKO ŠPORTSKO DRUŠTVO SLOBODA bio je subotički sportski klub utemeljen u ljeto 1939. Kad je 10. studenoga iste godine utemeljen Bački nogometni podsavez Hrvatskoga nogometnoga saveza, klub je bio jedan od šest članova osnivača. Kada je bački podsavez HNS-a ukinut sredinom studenoga, klub se nije prijavio za natjecanje u Subotičkom nogometnom podsavezu, koji je natjecanje organizirao u sklopu novoosnovanoga Srpskoga loptačkoga saveza, te je prestao postojati.

HRVATSKO ŠPORTSKO DRUŠTVO TAVANKUT, nogometni klub iz Tavankuta koji je bio među osnivačima Bačkog nogometnoga podsaveza Hrvatskoga nogometnoga saveza. Nakon ukidanja Bačkog podsaveza HNS-a klub se nije prijavio za sudjelovanje u Subotičkom nogometnom podsavezu, kao dijelu novoosnovanoga Srpskoga loptačkoga saveza.

HRVATSKA PRIVREDNA OMLADINA bila je subotička radnička udruga osnovana 18. prosinca. Djelovala je i za vrijeme rata, a imala je i komunistički orijentiranih članova. Prestala je djelovati nakon uspostave socijalističkih vlasti.

ZBOR HRVATSKIH KAZALIŠNIH DOBROVOLJACA osnovan je u Subotici kao sekcija Hrvatske kulturne zajednice radi njegovanja pučke glume.

1940.

DRUŠTVO BAČKIH HRVATA, osnovano je 26. siječnja u Zagrebu radi okupljanja bačko-baranjskih Hrvata. Djelovalo je do konca rata.

HRVATSKO SELJAČKO PJEVAČKO DRUŠTVO ŠOKAC bila je kulturna udruga iz Monoštora utemeljena početkom 1940. Djelovalo je i za vrijeme rata sve do početka 1944. kada mu je zabranjen rad.

HRVATSKO PJEVAČKO DRUŠTVO ANTUNOVIĆ, kulturno društvo šokačkih Hrvata u Sonti, osnovano je koncem 1940. S izbijanjem rata ubrzo je prestalo djelovati

Slaven Bačić

PEČUH – XIII. MEĐUNARODNI KROATISTIČKI ZNANSTVENI SKUP

U znaku važnih obljetnica

*Skup je bio posvećen 450. obljetnici Sigetske bitke i pogibije Nikole Šubića Zrinskog * 25. obljetnici Hrvatskoga glasnika, tjednika Hrvata u Mađarskoj i 20. obljetnici književnog časopisa Riječi*

Organizaciji Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, u surorganizaciji s Odsjekom za kroatistiku Instituta za slavistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu, Zavodom za kulturu vojvodanskih Hrvata i Regionalnim centrom Mađarske akademije znanosti 21. i 22. listopada 2016. godine u Pečuhu je održan XIII. Međunarodni kroatistički znanstveni skup koji je okupio kroatiste i slaviste, te znanstvenike drugih profila iz Mađarske, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Srbije (Vojvodine), Slovenije, Austrije, Slovačke, Poljske, Rumunjske itd.

Ovogodišnji kroatistički znanstveni skup bio je posvećen ovim važnim obljetnicama: 450. obljetnica Sigetske bitke i pogibije **Nikole Šubića Zrinskog**; 25. obljetnica *Hrvatskoga glasnika*, tjednika Hrvata u Mađarskoj;

Tihomir Živić, Tomislav Žigmanov i Kristijan Balić

skom, mađarskom i cjelokupnom (srednjo)europskom kontekstu, odnosno uloga i značenje hrvatskih periodičnih tiskanih izdanja (novine, časopisi, godišnjaci, kalendari itd.) u životu hrvatskih nacionalnih manjina,

nicama za kulturnu samobitnost srednjoeuropskoga (panonskoga) prostora u kojem nastoje i Hrvati u Mađarskoj opstati i dati svoj doprinos cjelokupnoj hrvatskoj kulturi.

vio je i Skup otvorio prorektor Sveučilišta u Pečuhu **Gyula Berke** ističući kako je ovaj kroatistički kongres, po njegovim saznanjima, najveći skup ovoga tipa izvan Hrvatske. Sveučilištu u Pečuhu izuzetno je velika čast što može nastupiti kao pokrovitelj ove priredbe jer u okviru Sveučilišta već više desetljeća djeluje kroatistička katedra, a ovom priredbom ostvarujemo još jednu uspješnu postaju kroatističkog rada.

Dekan Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu **Tamás Bereczkei** je naglasio važnost Odsjeka za kroatistiku za Filozofski fakultet. Reče da je cilj što jače integrirati kroatističku katedru u pedagoški studij i jačati je unatoč svim teškoćama.

Skup je u ime Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, te u svoje osobno ime pozdravio predstojnik Ureda **Zvonko Milas** koji je među ostalim rekao:

Klara Dulić, Katarina Čeliković i Stevan Mačković

20. obljetnica *Riječi*, prvoga hrvatskog književnog časopisa u Mađarskoj

Na skupu se tematizirala uloga obitelji Zrinski u hrvat-

hrvatskog iseljništva, odnosno cjelokupnoga hrvatskog kulturnog prostora od početaka do danas. Organizatori ističu da je riječ o iznimno važnim obljet-

DOPRINOS ISTRAŽIVANJU ZRINSKOG

Skup je pozdravio predsjedavajući mu ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj **Stjepan Blažetin**. Minutom šutnje sudionici skupa odali su počast preminulom **Đuri Frankoviću**, hrvatskom književniku, etnografu, povjesničaru i publicistu, koji je u svom istraživačkom radu obuhvatio brojne subetničke skupine Hrvata u Mađarskoj. Đuro Franković bio je i dugogodišnji djelatnik Odsjeka za hrvatski jezik i književnost Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu.

Okupljene znanstvenike, među ostalima, pozdra-

»Teme ovogodišnjega Skupa vrlo su aktualne i veselim se što će biti temeljito obrađene na znanstvenoj i stručnoj razini, kako 450. obljetnica Sigetske bitke i pogibije Nikole Šubića Zrinskog, tako i 25. obljetnica *Hrvatskoga glasnika*, tjednika Hrvata u Mađarskoj.«

Hrvatski je sabor 2016. godinu proglasio »Godinom Nikole Šubića Zrinskog«, tijekom cijele godine održano je u Hrvatskoj i u Mađarskoj mnogo različitih manifestacija od kojih svakako treba istaknuti središnje obilježavanje 450. obljetnice Sigetske bitke koje je 7. rujna 2016. održano u Sigetu. Ovaj će stručni skup zasigurno dati velik doprinos u istraživanju i promoviranju ovoga hrvatskog velikana, jedne od ključnih osoba Europe njegovoga vremena.

Svi smo svjesni važnosti i utjecaja medija, stoga je hvaljevrijedno četvrtstoljetno izlaženje *Hrvatskoga glasnika*, koji je najvažnije glasilo Hrvata u Mađarskoj. *Hrvatski glasnik* neprekidno donosi kvalitetne i informativne članke, rado ga prolistamo i u domovini, a ono čemu se posebno veselimo jest

JAČANJE VEZA U ZNANSTVENIM KRUGOVIMA

Slijedila su dvodnevna plenarna izlaganja. Na skupu je sudjelovalo osamdesetak znanstvenika izlažući širok raspon tema. U okviru XIII. Međunarodnog kroatističkog znanstvenog skupa Hrvati iz Vojvodine su sudjelovali s temama vezanim uz Sigetsku bitku i obitelj Zrinski, te uz ulogu i značaj hrvatskih periodičnih tiskanih izdanja (novine, časopisi, godišnjaci, kalendar i itd.) u životu hrvatskih nacionalnih manjina. Uz prvu temu izlaganja su imali **Stevan Mačković** (Jugoslavenski šport klub *Zrinjski*) i **Katarina Čeliković** (Epska pjesma *Posljednji Zrinski Ferde Stražimira Kulundžića* u kalendaru *Subotička Danica*) dok su svoje radove u drugoj sesiji predstavili **Tomislav Žigmanov** (Pjesnički sadržaji u (književnim) časopisima Hrvata u Vojvodini nakon 1990.) i **Klara Dulić** (Književni sadržaji u časopisu *Bunjevačko kolo*).

»Kao sudionici, ovaj skup ocjenjujemo iznimno uspješnim, jer se čulo mnogo novih podataka koji će zasigurno osvijetliti važne teme u nekada zajedničkoj prošlosti i zajedničkom prostoru, a vjerujemo da se time radi na afirmaciji znanosti i jačanju veza u znanstvenim krugovima i među Hrvatima izvan Hrvatske«, rekla je Katarina Čeliković.

skog književnog časopisa u Mađarskoj.

NADA U MLADE

U ime Matice hrvatske Skup je pozdravio potpredsjednik **Stjepan Sučić**, koji je Maticu predstavio ovoga dana zajedno s potpredsjednikom Matice

golemo književno djelo na koje smo mi Hrvati ponosni. Ovoga puta, zajedno s predsjednikom Društva hrvatskih književnika **Božidarom Petračem**, organizatorima je uručio simbolično primjerak knjige autora Božidara Petrača *Sigetski boj u hrvatskoj epici*. Božidar Petrač uručio je paket knjiga dekanu

te je čestitala i 25. godišnjicu uspješnoga rada *Hrvatskomu glasniku*.

Okupljene znanstvenike pozdravio je i HDS-ov predsjednik **Ivan Guban** naglašujući kako mu je čast pozdraviti Skup koji pokazuje da hrvatska zajednica u Mađarskoj ima intelektualnu moć, a mlada lica koja vidi pokazuju da će još dugo biti ovakvih skupova. Posebno je istaknuo važnost nazočnosti predstavnika Hrvata u Srbiji s kojima Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj ostvaruje plodnu suradnju.

U Svečanoj dvorani Skupštine Baranjske županije potom je predstavljen zbornik XII. Međunarodnoga kroatističkog znanstvenog skupa. Predstavljanju je slijedio koncert Akademskoga zbora Filozofskog fakulteta u Zagrebu *Concordia discors*.

Znanstveni su skup podupirali: Ministarstvo ljudskih resursa, Filozofski fakultet Sveučilišta u Pečuhu i Generalni konzulat Republike Hrvatske u Pečuhu, Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj i Katedra za hrvatski jezik i književnost Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu.

Branka Pavić Blažetin

Milan Bošnjak, Zvonko Milas, Stjepan Blažetin i Stipo Botica

činjenica da se aktivno uključuje u nove medijske paradigme našega vremena, u sadržajnom i formalnom smislu. Svakako je važno obilježiti i 20. obljetnicu časopisa *Riječi*, prvoga hrvat-

hrvatske **Stipom Boticom**. Sjetio se **Ferenca Črnka** koji je napisao prvi historijski dokument u Hrvata o sigetskoj epopeji na kojoj je podlozi nastalo

Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu za potrebe Odsjeka za hrvatski jezik i književnost.

Skup je pozdravila i generalna konzulica **Vesna Haluga**,

HRVATSKA RIJEČ NA MEĐUNARODNOM BEOGRADSKOM SAJMU KNJIGA

Knjige u ruke

*Na Sajmu, koji okuplja više od 450 izdavača, predstaviti će se i NIU Hrvatska riječ * U takvom dijapazonu različitosti ovdašnja književna produkcija nas Hrvata jest još jedan od legitimnih dokaza i tragova našeg postojanja * Država treba i mora financirati nakladničku djelatnost manjina u još većoj mjeri * Manjinsko nakladništvo ne može ovdje u Srbiji biti profitabilno, kaže književnik Dobrica Kamperelić*

Najreprezentativnija književna manifestacija u ovom dijelu Europe, 61. Međunarodni beogradski Sajam knjiga, počeo je prošle nedjelje i trajat će do 30. listopada, pod sloganom *Knjige u ruke*. Sajam okuplja više od 450 izdavača, među kojima 40 iz inozemstva – Hrvatske, Bjelorusije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Indije, Izraela, Japana, Kine, Mađarske, Rusije, Slovenije.

Sajam je otvorio predsjednik Matice Srpske, pisac **Dragan**

Stanić, poznatiji pod pseudonimom **Ivan Negrišorac**, koji je rekao kako je Sajam »trenutak da krenemo jedni drugima u susret« i da se »otvorimo knjizi kako ne bismo ostali zatvoreni u samima sebi«, te naglasio kako »ovaj sajam označava trenutak slavlja kojim se u jeziku, posredstvom knjige, pred nama otvara čitav svijet, s mnogim svojim jezicima i tajnama«.

Odlična poruka i upravo u kontekstu takve poruke na Sajmu će, sutra, 29. listopada, biti

predstavljene i knjige iz naklade Novinsko-izdavačke ustanove *Hrvatska riječ – Suvremena vojvodansko-hrvatska kratka priča*, koju je priredio **Vladan Čutura**, *Odsjaji ljubavi – panorama suvremene duhovne lirike Hrvata u Vojvodini*, koju je priredio **Lazar Novaković** i knjiga *U beskrajima zemlje i neba – antologija pjesništva Hrvata u Vojvodini na prijelazu tisućljeća*, koju je priredio **Tomislav Žigmanov**. Treba napomenuti kako ovo predstavljanje knjiga

organizira Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice.

INTELEKTUALNA OAZA I ČINJENICE

Zbog čega je ovaj sajam važan? Zbog toga što je jedna od oaza gdje se čuva intelektualni i čitateljski integritet u vrijeme estradizacije više-manje svega u društvu, a knjiga jest otvoreni poziv na razgovor, komunikaci-

ju i razmjenu iskustava. Ali što nam govori ovaj dio književne produkcije ovdašnjih Hrvata, koji će biti predstavljen sutra na Sajmu?

Prije svega, to je jedna od potvrda da hrvatska manjinska kultura i književnost postoje u Srbiji, manjinska kultura i književnost koja se naravno nalazi i u sklopu naše jedinstvene, matične, nacionalne hrvatske kulture, ali i kao opstojan segment u cjelini kulture i književnosti domicilne države. Ovdašnja književna produkcija nas Hrvata jest još jedan od legitimnih dokaza i tragova našeg postojanja. To su činjenice.

O značaju, mjestu i vidljivosti manjinskih književnosti u Srbiji, ali i u svijetu, razgovarali smo s književnikom **Dobricom Kamperelićem**, koji se oprobao i u raznim umjetničkim medijima, surađujući s više neoavangardnih pokreta.

»U vrijeme mog sazrijevanja, a to su 60-te i 70-te godine prošlog stoljeća, o terminu manjinska književnost nisam uopće razmišljao, jer nije bilo nekog distanciranja od 'malih kultura', bar ne u tom krugu kulture kojoj pripadam. Potonja krilatica – *gens una sumus*, koja znači: 'svi smo isti ljudi', tada je imala puno i pravo značenje u oblasti kulture, dakle u vrijeme *rock and roll* ekspanzije, *hippy* pokreta, *flower-power* generacije, u vrijeme rađanja ili trajanja neovangardnih umjetničkih pokreta. Poštovali su se i uvažavali različiti identiteti. I prožimali. Svi predznaci distanciranja po bilo kom osnovu došli su tek kasnije... Nikad nisam pomislio da neka književnost treba biti u nekom manjinskom getu, samo zato što je stvaraju pripadnici manjinskog naroda. Naprotiv, ona može biti svjetska po svojim estetskim postignućima, a primjera ima napretek«, kaže Kamperelić i ističe kako država treba i mora financirati nakladničke djelatnosti manjina.

»Doduše, mi nemamo tzv. razrađeno tržište knjiga i ja sve te tokove dobro znam, jer sam 26

godina radio u izdavačkoj kući *Nolit...* Ali, već je tada, osamdesetih, raspravljeno i pitanje – je li knjiga roba? Da, jeste, ali *roba sui generis*, jedinstvena po svojim karakteristikama, dakle ne kao bilo koji artikl koji se nađe na tržištu. Naravno, država treba i mora financirati nakladničku djelatnost manjina u još većoj mjeri. Manjinsko nakladništvo ne može ovdje u Srbiji biti profitabilno. No, umjesto još veće potpore, ova država se, kako vidim, opredjeljuje za šund svake vrste, a lansiraju se razne medijske lakirovke o stanju u oblasti kulture. Možda će ovo što ću sada reći zvučati stereotipno, ali financiranje tiskanja knjiga na manjinskim jezicima nije samo korektan politički čin, nego je iznimno važan za cjelokupnu kulturu i ovdje u Srbiji, jer stimuliranje takve književne produkcije obogaćuje ovdašnju kulturu i čini je specifičnom. Doduše, znam i za priču iz 80-ih, 90-ih, i tako dalje... da je u Vojvodini biti manjina – zanimanje! Uvjeren sam da ona potiče od nekih zlih volšebnika, onih kojima se **Machiavelli** uselio u glavu, pa siju koještarije zarad nekih ciljeva«, kaže sugovornik.

»DVOSMJERNA ULICA«

»U sagledavanju stanja, postignuća i mogućnosti manjinskih književnosti nije u pitanju jednosmjerna ulica. Što time hoću reći? Ostaje pitanje u kojoj se mjeri u srbijanskom kulturnom prostoru, shodno njegovim kapacitetima, prihvaćaju kulturne vrijednosti, književna i znanstvena ostvarenja ovdašnjih Hrvata? Moj odgovor je – u zanemarljivoj mjeri! Ali je isto tako i pitanje u kojoj se mjeri naš manjinski kulturni prostor sposoban prihvatiti distribuciju kulturnih vrijednosti i kulturnih znakova ovdašnje većinske kulture. Isto pitanje o dva smjera, naravno, važi i glede aktualnog kulturnog prostora u našoj matičnoj državi. Dio odgovora na ova pitanja reflektira se i u našoj suvremenoj, manjinskoj

knjiškoj produkciji. I ovaj Sajam, fešta pisane riječi je prilika da se ta pitanja malo osvijetle, već koliko se može.«

Kamperelić kaže da je velika šansa manjinskih kultura u njihovoj otvorenosti, kao što je to slučaj u svijetu, uz opasku da je naravno i pitanje – koliko su većinske kulture otvorene za stvaralaštvo manjina?

»Dobar primjer je bio novosadski časopis *Uj Symposion*, koji je sedamdesetih, osamdesetih godina prošlog stoljeća, bio neka, vrsta utočišta, bez čardaša i gulaš-kunizma za, uglavnom, mlađe voždanske mađarske pisce, a surađivali su i mnogi umjetnici, spomenut ću **Bálinta Szombatija** i **Lázsla Kerekesa**. U časopisu je stasala i generacija prevoditelja i mađarsko-srpskih komparatista. Drugi dobar primjer je bio mjesečnik *Novy život*, koji je osamdesetih uređivao književnik **Viaceslav Hronec**, a značajnu ulogu u redakciji je imao i multimedijalni umjetnik **Jaroslav Supek**. *Novy život* je odigrao važnu ulogu za očuvanje slovačkog jezika u tadašnjoj Jugoslaviji, a prevodilačka djelatnost je bila obimna. Oba su časopisa bila otvorena za nove umjetničke tendencije, za novu književnost i eksperimentalno pjesništvo i zato su prilično prevazišla lokalne okvire i tzv. manjinski karakter. Takva časopisna praksa je, primjerice, činila manjinske književnosti vidljivima, ali pri svemu tome i većinska kultura mora imati razvijen refleks prema manjinskim kulturama. Kao što ste i sami rekli dok smo razgovarali, nije u pitanju jednosmjerna ulica, jer je pitanje u kojoj se mjeri u srbijanskom kulturnom prostoru spoznaju i prihvaćaju manjinska postignuća u oblasti kulture«, nastavlja sugovornik.

TRAGOM MATOŠA

Kako to već novinari znaju napisati, u tijeku je praznik knjige na Međunarodnom beogradskom Sajmu, ali čini mi se da nema mjesta samozadovolj-

stvu za književnike, bez obzira na veliki broj posjetitelja ovog sajma.

»Književnost u 21. stoljeću ima manju specifičnu težinu, no što je imala u prošlim. Književnost danas ima manju specifičnu težinu, iako nije gora od knjiga ranijih epoha. Razlog leži na dvije strane. Slika i znak, napose u računarskom i internet okruženju, postali su važniji od tradicionalne jezične komunikacije kroz knjigu«, rekao je **Milorad Pavić** prilikom primanja *Andrićeve nagrade*, još prije desetak godina.

Pitanja je uvijek mnogo, pa tako i u svezi književnosti, a jedno od njih je i – kako književnost odgovara na preteške izazove koje nam donosi suvremenost i što ona u svemu tome može? Riječju, kakvu ulogu ima?

»Nikada se u ovoj zemlji nije objavljivalo više knjiga nego danas i nikada, za minulih dvjesto godina, književnost nije značila manje nego danas, ma o čemu i ma kako da govori. Što nas, posredno, vodi dijagnozi doba u kojem živimo. Ona, nažalost, nije ni vedra ni optimistična, mada bih volio da je tako«, nedavna je izjava profesora i književnog kritičara **Mihajla Pantića**, dok književnik **Jovan Zivlak** tvrdi da će ovdašnja književnost »sačekati svoj trenutak kada se shvati da uloga autentičnog pisca nije u zastupanju moći, nego njenog razumijevanja i ogoljavanja.«

Možda ćete neka od ovih pitanja, kao i odgovore, čuti i prilikom predstavljanja knjiga NIU *Hrvatska riječ*. Sigurno ćete i vi imati pitanja i zato dodite sutra, kako i ovaj novinarski tekst ne bi bio po onim riječima Matoša:

»Žurnalizam je pravi kontrast književnosti, a ipak literatura sve više i više služi novinstvu. Umjesto da novine zavise od knjiga, knjige zavise od novina.«

Neka ovaj novinarski tekst posluži književnosti, a ne obrnuto. Zato dodite na Sajam i zato – Knjige u ruke!

Z. Sarić

ZORAN NAGEL, PROFESOR GEOGRAFIJE U SUBOTIČKOJ GIMNAZIJI SVETOZAR MARKOVIĆ

Obrazovanje na hrvatskom jeziku opstaje

Nekad je više, a nekad manje upisanih

*učenika * I dalje nemamo udžbenike **

*Značajna je razmjena iskustava i suradnja
s kolegama iz Hrvatske*

Razgovor vodio: Dražen Prčić

koji su tada radili nisu bili spremni za otvaranje jednog takvog razreda. Bilo je tu podsmijeha, zadirkivanja, međutim kako je krenula nastava, u tom prvom, tada, čisto ženskom razredu djevojke su pokazale koliko su pametne i vrijedne, pa su svi ti negativni momenti postupno utihnuli. Već sljedeće godine upisan je novi, znatno brojniji razred i sve do današnjih dana, nekad s većim a nekad s manjim odzivom učenika, je obrazovanje na hrvatskom jeziku uspjelo opstati u subotičkoj gimnaziji.

HR: Ima li kakvih zna-
kovitih promjena
u pogledu same nastave i udž-
benika koji se koriste u njoj?

Značajnijih promjena za ovih desetak godina, vezano za nastavni kadar i udžbenike, nema. Mi smo dobivali udžbenike iz Hrvatske ali postoji neslaganje s školskim planovima i programima, pa nismo učenike ni toliko primoravali da ih koriste u svakodnevnoj nastavi, jer u suprotnom bi za jednu nastavnu jedinicu bili primorani koristiti tri ili četiri udžbenika. Predmeti se slažu, ali je s druge strane gradivo raspoređeno u različite godine gimnazijskog školovanja. Što se tiče nastavnog kadra nas nekoliko radi u nastavi na hrvatskom jeziku, ostali predaju na srpskom

jeziku s tim što jedan dio njih radi paralelu između termina na srpskom i hrvatskom jeziku.

HR: Počela je nova školska godina i upisan je novi, prvi razred gimnazijalaca koji nastavu pohađaju na hrvatskom jeziku...

U prvom razredu ima dvadeset i šest učenika, što je jako lijep broj s kojim se može dobro raditi, u drugom razredu ima deset, u trećem je dvadeset i sedam, dok je u četvrtom osmero učenika i to je trenutačna situacija u svezi s hrvatskim odjelima u subotičkoj gimnaziji. Mi normalno radimo, bez obzira je li u razredu osmero i tridesetero učenika. Trudimo se što više im pomoći nastojeći popuniti pojedine praznine koje su nastale iz prethodnog školovanja, kako bi lakše mogli prihvatiti znatno kompleksnije gimnazijsko gradivo. Udžbenika i dalje nemamo, ali svi smo strpljivi i dobro se pripremimo za školske sate, koristeći ipak nastavna učila koja su tiskana u Srbiji uz prilagodbu stručne terminologije na hrvatski jezik.

HR: Kako to praktič-
no izgleda na satu
geografije koju predajete učeni-
cima hrvatskih odjela?

Inzistiram na tomu da učenici moraju na satu govoriti hrvat-

Nedavno je počela nova školska godina i nova generacija gimnazijskog odjela na hrvatskom jeziku započela je svoje srednjoškolsko obrazovanje na materinskom jeziku. Zsigurno jedan od najpoznatijih za razgovor na ovu temu je profesor geografije Zoran Nagel koji je predavao svim dosadašnjim generacijama u subotičkoj

gimnaziji Svetozar Marković i razrednik je 3. f odjela.

HR: Kako danas, nakon nekoliko generacija maturanata, gledate na početke obrazovanja na hrvatskom jeziku u subotičkoj gimnaziji Svetozar Marković?

Početak nastave na hrvatskom jeziku u Gimnaziji nije bio dočekan »širokih ruku«, jer ljudi

skim jezikom, kada je to potrebno ispravljamo se. Priznajem, možda ponekad budem dosadan ali sam uporan. Imam potporu naše nove profesorice hrvatskog jezika, inače naše bivše učenice **Ane Gaković**, a nedavno smo razgovarali na temu pokretanja jednog zajedničkog programa skupa s ostalim razrednicima hrvatskih odjela u cilju što boljeg unaprjeđenja nastave na hrvatskom jeziku.

storu, ali se svi jako slabo poznamo i mislim da, što se tiče srednjih škola u Subotici, konkretno dvije, ne postoji potpora za bolju nastavu na hrvatskom jeziku.

HR: U tom kontekstu treba li otvarati još smjerova na hrvatskom jeziku i u drugim srednjim školama u Subotici?

Mislim da obzirom kako nema puno djece koja pohađa ju nastavu na hrvatskom jezi-

zaključaka u svezi svijeta oko njih. Sve navedeno rado ilustriram anegdotom u kojoj je turistički autobus krenuo put jednog planinskog mjesta, utipkavši u GPS sustav njegov naziv bez planine na kojoj se ono nalazi. Pa su u konačnici, umjesto na Alpe, stigli na Pirineje. Da se to mojim učenicima ne bi dogodilo, potrebno je ipak poznavati i mapu, neke stvari iz okruženja, prirodne pojave, ljude, tradiciju i onda je mnogo toga u životu mnogo lakše.

HR: Poznato je kako je gimnazijsko gradivo vrlo obimno i mnogim učenicima predstavlja veliki obrazovni teret. Kakav je vaš stav kao dugogodišnjeg prosvjetnog djelatnika prema opsegu obrazovne materije koja se obrađuje u gimnazijskoj nastavi?

Gimnazijsko gradivo je uvijek bilo opsežno jer svojim učenicima daje jednu veliku širinu, i za te četiri godine ponuđeni školski program učeniku otvara šanse za upisivanje bilo kojeg fakulteta. Kod nas se spremaju promjene u srednjoškolskom obrazovanju i za dvije godine se

jalaca, ali bi ih za samo nekoliko mjeseci gimnazijalci, zbog širine svog znanja ali i navike učenja i kontinuiranog rada, u mnogome pretekli.

HR: Kada već govori-
mo o akademskoj naobrazbi je li većina učenika gimnazijskih hrvatskih odjela nakon mature upisala fakultet?

Velika većina ide dalje na neki studij pa je rijetko tko od njih ostao na srednjoškolskoj razini. Ako ostaju studirati u Srbiji najviše odlaze na Prirodno matematički fakultet u Novi Sad i studiraju fiziku, matematiku, informatiku, biologiju, potom Fakultet tehničkih nauka i Poljoprivredni fakultet, što je i razumljivo jer mnogi od njih dolaze iz obitelji koje se kao osnovnim zanimanjem bave poljoprivredom. U Subotici je izbor Viša tehnička škola. Smjerovi daju mogućnost za nastavak školovanja nakon odlaska iz svog grada, dok oni koji odlaze za Hrvatsku, također u prvom redu, biraju prirodne znanosti, ali ima i onih koji su upisali političke znanosti, turizmologiju, geodeziju i dr. Na koncu ima i đaka koji su na stu-

STRATEGIJA

U budućoj strategiji razvoja nastave na hrvatskom jeziku trebalo bi usmjeriti se na jačanje gimnazijskih, ali i osnovnoškolskih odjela u traženju načina da se poveća broj sati na hrvatskom jeziku. Nisu dovoljni jedan ili dva predmeta, trebalo bi više. Neka se radi i paralelno, neće to biti đacima previše, dok bi ljude koji rade u nastavi na hrvatskom jeziku trebalo dodatno motivirati. Zbog toga je nužno osigurati sredstva da se ljudi animiraju i potruže u razvijanju nastave koji obavljaju na hrvatskom jeziku.

HR: Nakon svih proteklih školskih godina što biste istakli kao značajnu pomoć u realiziranju nastave na hrvatskom jeziku?

Pomaže mi jako puno suradnja s kolegama koji rade u hrvatskoj nastavi u Hrvatskoj i okolnim zemljama gdje ona postoji. Redovito se susrećemo na stručnom seminaru koji organizira Agencija za odgoj i obrazovanje. Trudim se svake godine otići na ovaj skup, jer je to značajna prilika za razmjenu iskustava i stjecanja novih saznanja

HR: Što bi po vama moglo još više unaprijediti školovanje na materinskom jeziku pripadnika hrvatske nacionalne manjine u Srbiji?

Što se tiče naše zemlje nemamo nekog tko bi bio svojevrtni koordinator za nastavu na hrvatskom jeziku, netko tko bi povezo sve te škole u kojima postoji ovaj vid nastave. Ne treba to biti ni savjetnik, ni inspektor nego netko pri Ministarstvu ili Nacionalnom vijeću tko bi bio zadužen priskočiti u pomoć. Tu smo svi na jednom malom pro-

ku, kada bi bilo puno smjerova svugdje bi bilo samo po nekoliko učenika koji to istinski žele dok bi ostatak učenika bio od onih koji nisu uspjeli upisati smjer na svom jeziku, što bi u konačnici u mnogome otežavalo rad u takvim hrvatskim odjelima. S druge strane nema dovoljno kadrova i to ne bi bila kvalitetna nastava na hrvatskom jeziku. Moje mišljenje je da je dovoljan jedan jak gimnazijski razred, a bilo bi dobro da ih ima i više.

HR: Kakav je odnos Vaših učenika prema geografiji?

Djeca uopćeno govoreći vole geografiju, no svatko od njih ima neko svoje drugo interesiranje i tu je zadaća škole da ih usmjeri u prihvaćanju i onih informacija kojima u biti i nisu toliko sklona. Većina učenika hrvatskih odjela je dodatno angažirana u brojnim izvanškolskim aktivnostima poput folkloru, sviranja ili glume, drugi se bave informatikom, a geografija je predmet koji im kroz jednu priču, kroz jedno pojašnjenje, povezivanje pojava i procesa, omogućuje da samostalno dođu nekih svojih

BIOGRAFIJA

Profesor Zoran Nagel rođen je 1964. godine u Vajskoj, na ekonomiji Labudnjača, ali je zbog poplava u tom području njegova obitelj bila primorana preseliti se. Prvo su otišli u Novi Sad, a potom u Futog. Osnovno i srednje školsko obrazovanje, a potom i studij geografije završio je u Novom Sadu. U Subotici živi i radi od 1990. godine.

očekuje ustanovljavanje državne mature, a da će gimnazijski učenici moći upisati fakultet po želji. Oni koji idu u strukovne škole morat će polagati svoju stručnu maturu, a moći će izravno upisati jedino fakultet koji je prirodni nastavak njihovog prethodnog školovanja, dok će za neki drugi fakultet biti primorani polagati opću gimnazijsku maturu. Događalo se da su učenici iz strukovnih škola, na početku određenih strukovnih studija, imali bolje ocjene od gimnazi-

dije otišli u druge države poput Slovenije, Austrije, Njemačke, ali svi oni se jako dobro snalaze i uspješno grabe prema svojim životnim ciljevima. Zbog toga bih svim budućim srednjoškolcima koji poslije žele studirati neki fakultet preporučio da se odluče za gimnazijski odjel na hrvatskom jeziku, jer gimnazijsko obrazovanje garantira jednu veliku širinu koja će im zasigurno olakšati buduću akademsku naobrazbu.

NATJEČAJ

za sufinanciranje hrvatskih udruga kulture u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini u 2016. godini

Predmet sufinanciranja su manifestacije, projekti i djelatnosti koje u sebi imaju razvojni karakter

Natječaj se raspisuje za sufinanciranje sljedećih aktivnosti:

1. zaštita, očuvanje i predstavljanje kulturne baštine Hrvata u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini
2. organiziranje manifestacija kulture regionalnog ili međunarodnoga karaktera
3. audio-vizualno dokumentiranje tradicijske kulture i običaja hrvatske zajednice u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini
4. izdavanje knjiga.

Cilj natječaja

Očuvanje i promicanje kulturne baštine Hrvata u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini te poticanje razvojnih aktivnosti u radu kulturnih udruga koje djeluju unutar hrvatskoga kulturnog prostora u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini.

Proračun

Ukupni iznos sredstava natječaja je 600.000,00 dinara.

Vrijeme realizacije

Natječaj se raspisuje za 2016. godinu.

Opći uvjeti

1. Pravo sudjelovanja imaju registrirane hrvatske udruge (društva) kulture koje djeluju u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini.
2. Prijave se podnose isključivo na obrascu ZKVH-a, putem pošte ili osobno, na adresu: Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, Laze Mamužića 22, 24000 Subotica, s naznakom: »Za natječaj« (prijavni obrazac može se preuzeti na web stranicama Zavoda www.zkvh.org.rs – u dijelu »dokumenti/slужbeni dokumenti« ili u uredu Zavoda).
3. Rok prijave na natječaj je 15 dana od dana objave natječaja u tjedniku »Hrvatska riječ«, odnosno najkasnije do 11. studenoga 2016. godine.
4. Nepravodobne, nepotpune i nepravilno popunjene prijave neće se razmatrati
5. Prijave koje stignu izvan propisanog roka, bit će odbačene
6. Natječajna dokumentacija se ne vraća podnositeljima.

Posebni uvjeti

Udruge kojima budu odobrena sredstva po ovom natječaju u obvezi su:

1. prilikom organizacije manifestacija, na istima jasno istaknuti obilježja hrvatske zajednice u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini
2. naznačiti da je u realiziranju manifestacije ili projekta sudjelovao Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata
3. poslati financijsko izvješće u roku od 15 dana nakon realizacije projekta, a najkasnije do konca 2016. godine.

Kriteriji raspodjele sredstava

Raspodjelu sredstava vršit će stručno povjerenstvo sukladno sljedećim kriterijima:

1. regionalna ravnomjernost
2. vrijednosni, umjetnički i estetski kriteriji, kvaliteta i profesionalnost u radu
3. razvojni karakter manifestacije ili nakladničkog projekta u kulturnom prostoru hrvatske zajednice
4. doprinos ostvarivanju regionalne i međunarodne kulturne suradnje
5. doprinos razvoju kulture, unaprjeđenju i promicanju tradicionalnog i suvremenog umjetničkog stvaralaštva nacionalne zajednice.

Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata

Ispričavamo se što smo u prošlom broju objavili samo dio natječaja.

HR

UKIDANJEM DVA I FORMIRANJEM JEDNOG PODUZEĆA GRAD ZADRŽAO ISTI BROJ ZAPOSLENIH

Na nove radne zadatke

Skupština grada ustanovila je na posljednjoj sjednici (20. listopada) Javno poduzeće za upravljanje cestama, urbanističko planiranje i stanovanje. Novo javno poduzeće nastalo je na temelju Zakona o lokalnim samoupravama, usvojenom u ožujku ove godine, a ovoj odluci vijećnika Skupštine grada na istoj sjednici prethodile su odluke o reorganizaciji Ravnateljstva za izgradnju Grada, odnosno pokretanju likvidacije Gospodarsko-tehnoloških parkova

Ono što je zajedničko za obje ove odluke je da uposleni u tim poduzećima neće ostati bez posla nego će biti preraspoređeni u Gradsku upravu i Slobodnu zonu. Gradonačelnik **Bogdan Laban** ovako je obrazložio donošenje triju ključnih odluka na posljednjoj sjednici Skupštine grada:

BEZ KORJENITIH PROMJENA

»Što se tiče zaposlenih u Direkciji, svakako će oni svoja radna mjesta imati u Skupštini grada. Netko će raditi u novom tajništvu, a neka mjesta ćemo popuniti tamo gdje su nam neophodna, napose u procesu dovodenja novih investitora, sređivanja situacije u *Park-Paliću* što se tiče imovinsko-pravnih odnosa tako da ćemo tim ljudima maksimalno izaći u susret, pri čemu ćemo istovremeno skratiti rokove kojima smo ograničeni. Znam da se već godinu i pol dana rješavaju imovinsko-pravni odnosi što se tiče priobalja na Paliću. U posljednjih nekoliko dana završili smo šest predmeta, a ostalo nam je još 100. Znači, ne smijemo si dopustiti luksuz da kasnimo. Zato će svi ti ljudi imati svoju funkciju i biti u radnim tijelima, s određenim zadacima tako da novo tajništvo neće imati više od 30 ljudi, a ostali će biti preraspodijeljeni po ostalim tajništvima, odnosno tamo

gdje su nam potrebni. Što se Gospodarsko-tehnoloških parkova tiče, oni će ići u likvidaciju i imat ćemo stečajnog upravnika. U narednih šest mjeseci jedan od zaposlenih će upravljati GTP-

om, a ostatak će također biti zaposleni, kako u LER-u tako i u Tajništvu za investicije i razvoj.«

Oporba, odnosno Pokret za građansku Suboticu, smatra kako se ovim odlukama suštinski ništa nije promijenilo. Šef te grupe vijećnika i prethodni gradonačelnik **Jenő Maglai** to je obrazložio na ovaj način:

»Sad je bila prilika za suštinske promjene, ali je evidentno da za to ne postoji ni politička volja ni snaga. I dalje se dijele politički feudi što se tiče izbora ljudi u nadzorne i upravne odbore, a ono što je zabrinjavajuće je jedan ozbiljan vid nepotizma koji se pojavljuje u prijedlozima bliskih srodnika visokih dužnosnika Srpske napredne stranke. S druge strane, evidentno je i to da

je Savez vojvođanskih Mađara toliko oslabio što se tiče kadrovske strukture da više ne igra nikakvu ozbiljnu ulogu u rukovođenju javnim poduzećima. Također, mislim da je prevelik

hrvatske nacionalne manjine. Rješenje za ovaj problem ponudio je predsjednik Saveza bačkih Bunjevaca **Mirko Bajić** riječima da je za pripadnike nacionalnih manjina prirodno da budu dio vlasti, pozvavši ga istodobno da im se »pridruži« na što mu je Žigmanov odgovorio kako je on posljednja osoba koja na takvo što polaže (moralno) pravo.

Osim o ovim temama, vijećnici su značajan dio vremena posvetili stanju u Predškolskoj ustanovi *Naša radost*. Po riječima vijećnice Pokreta za građansku Suboticu

Josipe Ivanković stanje u *Našoj radosti* je katastrofalno, prije svega kada je riječ o uvjetima u objektima ove ustanove, i zbog toga je predložila da se utvrdi kolika je za to odgovornost direktora **Jaše Šimića**. Ona je rekla da se iz proračuna Grada za *Našu radost* godišnje izdvaja 530 milijuna dinara, te da građani zbog toga imaju pravo znati kako se s tim novcem posluje.

Od ukupno 43 točke dnevnog reda vijećnici su usvojili i one koje se tiču donošenja Programa mjera potpore za provedbu poljoprivredne politike i politike ruralnog razvoja Grada, kao i one o obrazovanju Savjeta za zapošljavanje.

Z. R.

broj ljudi koji dolaze s diploma *Fabusa*, *Singidunuma* i ostalih privatnih fakulteta i mislim da će to donijeti i lošiju kvalitetu rada i nadzora u javnim poduzećima i ostalim ustanovama.«

BEZ HRVATA I KONTROLE

Upravo uvid u predložene kandidate za članove upravnih i nadzornih odbora u javnim poduzećima i ostalim ustanovama u ingerenciji lokalne samouprave poslužio je kao motiv predsjedniku Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Tomislavu Žigmanovu** da ponovi ono što je izrekao i prigodom konstituiranja aktualnog saziva Skupštine grada: među predloženim članovima nema pripadnika

Čitate li knjige?

TANJA GRLIČIĆ,
Zemun

Uvijek

Knjige čitam oduvijek, još od malih nogu, i uz knjigu se uvijek opustim i uživam. Najviše volim čitati o povijesti, politici, nekim društvenim temama, filozofiju na primjer, ali volim pročitati i neki dobar roman, najčešće povijesni. Nisam baš ljubitelj jedino ove nove suvremene literature.

Mi u Zemunu, na sreću, imamo knjižnicu Zajednice Hrvata Zemuna *Ilija Okrugić*, gdje nam je na raspolaganju oko 3.000 knjiga. U nju uglavnom dolaze ljudi iz naše zajednice, gdje se svi skupa družimo s knjigom. Mislim da je veoma važno da se knjige čitaju, jer na taj način ljudi budu obrazovaniji, načitaniji, pismeniji. Čitajući knjige dobiva se mnogo širi spektar znanja, a i shvaćanja su otvorenija.

Svaki slobodan trenutak iskoristim pročitati neku dobru knjigu. Knjiga je uvijek u mojoj torbi, bilo da čekam u nekom redu, ili u vrijeme opuštanja pred spavanje ili na odmoru. Imam tu sreću volontirati u našoj knjižnici pa tu najviše uživam. Jer iz knjige se može dosta toga saznati i naučiti. Zato smatram da mladi trebaju puno više čitati nego što to čine u današnje vrijeme, kada nažalost više koriste mobitele i računala nego knjigu. Možda bi mogli svoja računala iskoristiti pa da tako i čitaju. Osobno nemam ništa protiv digitalnih knjiga, ali nekako više volim klasičnu knjigu i miris papira. Ali ako je to jedan od načina da mladi više čitaju i obrazuju se, onda svakako nisam protiv toga.

S. D.

IVANA MATIĆ,
Subotica

Širenje vidika

Pitati profesoricu jezika i književnosti čitali, jednako je pitati živog čovjeka dišeli. Čitanje je imanentan dio mog života, kako poslovnog, tako i privatnog. Čitanje proširuje moje vidike i obogaćuje me novim spoznajama, istovremeno me čini bogatijom i potpunijom osobom.

Činjenica je da smo okruženi tekstem, uronjeni u jezik koji formira svijet oko nas, a da ponekad to niti ne primjećujemo. Reklame, oglasi, prospekti i plakati prosječnom su čitatelju slabije vidljivi konstrukti svijeta za razliku od tiskovina i knjiga. Čitam sve navedeno.

Budući da se živi užurbanim ritmom i ponekad je tako malo slobodnog vremena, pažljivo biram što čitati, a čitam ovisno o potrebama i željama. Na mojem noćnom ormariću trenutno se nalazi zbirka priča *Jorgea Bucayja* za opuštanje i lakši san, dok mi je radni stol zatrpan što stručnom literaturom o upravljanju razredom i metodičkim priručnicima, što domaćom i stranom lijepom književnošću. Također, ako mi je do zabave, potražim neko opuštajuće štivo. Dakle, ja sam jedna od onih koji čitaju nekoliko naslova različitih tematika istovremeno. Među njima najviše se možda veselim *Ljubavnom romanu Ivane Sajko* koji nikako da dođe na red.

Ono što mi se čini važno, što pokušavam i sama provesti u djelo, jest to da knjigu treba uistinu čitati, a ne samo konzumirati. Stati, razmisliti o pročitanoj, ponekad zapisati neku bilješku, promisliti o pročitanoj. Jesen i zima pravo su vrijeme za to.

D. B. P.

KLARA OBERMAN,
Sombor

Povratak knjizi

Kao mlada puno sam čitala i u osnovnoj školi i kao srednjoškolka u medicinskoj i toj svojoj mladalackoj ljubavi ponovno se polako vraćam. Nakon školovanja, zbog posla, kućanskih i obiteljskih obveza vremena za knjigu bilo je malo. Sada sam na bolovanju mjesecima pa je i slobodnog vremena više, tako da mi je knjiga sve češće u rukama.

Ono što sam posljednje čitala su životopisi naših poznatih glumaca. Amaterski se bavim glumom i razumljivo je da me interesiraju život i rad poznatih glumačkih imena. A čitajući o njihovim životima pokušavam i uhvatiti neke njihove glumačke »cake«. Te knjige izlazile su jednom tjedno uz jedan naš dnevni list. Inače, spomenuta novina svake subote čitateljima poklanja po knjigu i ja ih imam sve.

Knjige su sada dostupnije, što se cijena tiče, pa tako opravdanje za ne čitanja ne može biti to što su knjige skupe. Rado čitam i dramske tekstove, u prvom redu komedije i satiru, a prioritet dajem **Nušiću**. Knjige u knjižnici ne uzimam, jer tu nas čitatelje ograničavaju da knjigu vratimo za 15 dana, a to vremensko ograničenje meni ne odgovara.

Uzeti knjigu u ruke za mene znači u potpunosti se posvetiti onome što čitam. Kada čitam skoncentriram se na knjigu, jer čitam da bih razumjela, a ne da mi prođe vrijeme. Volim gledati televiziju, ali mi je nekako taj TV program postao dosadan i onda je tu knjiga. Ako imam slobodnog vremena ujutro malo čitam, navečer opet čitam.

Z. V.

**RAZGOVOR POVODOM
MJESECA KNJIGE:**
**NEVENA MLINKO,
DJELATNICA GRADSKJE KNJIŽNICE U SUBOTICI**

Prepoznavanje i usvajanje europskih smjernica

Mjesec hrvatske knjige (15. listopada – 15. studenoga) svečano je otvoren u Šibeniku, a centralna tema i moto ovogodišnje manifestacije je *Čitam 100 na sat*. Nekoliko dana prije Primošten je bio domaćin 41. skupštine Hrvatskoga knjižničarskog društva. *Nevena Mlinko*, djelatnica Gradske knjižnice u Subotici, bila je sudionica oba vrijedna kulturna događaja.

Kakvi su Vaši dojmovi sa svečanog otvorenja Mjeseca hrvatske knjige koje je ove godine upriličeno u HNK-u u Šibeniku?

Svečanost otvorenja Mjeseca hrvatske knjige je bila izuzetno dojmljiva zbog izvrsnog prezentiranja grada Šibenika i ono što ovaj grad predstavlja kroz cjelokupnu hrvatsku povijest. Nije slučajno što je baš Šibenik odabran kao mjesto gdje će započeti ova značajna kulturna manifestacija jer su za ovaj grad vezane tri obljetnice: 950 godina od prvog spomena grada u ispravi **Petra Krešimira IV.**, 400 godina od objave knjige **Fausta Vrančića** *Machinae novae*, te 150. obljetnica Narodne slavyanske čitaonice.

Ipak, glavni razlog Vašeg puta u Hrvatsku je bilo sudjelovanje na 41. skupštini Hrvatskog knjižničarskog društva u Primoštenu.

Tema ovogodišnje skupštine HKD-a bila je *Knjižnica: fizički, virtualni i pravni prostor za usluge i korisnike*, a **Bernadica Ivanković** i ja smo predstavili rad Čitateljskog kluba *Flaneuri* koji već godinu dana djeluje na hrvatskom jeziku, okupljajući mlade s namjerom da oni knjižnicu dožive po vlastitoj mjeri. Slobodno i nesputano, kroz stvaralaštvo pisane i drugih vrsta umjetnosti i kreativnosti. Inače sam pojam flaneuri je je impresionistički proizvod urbane kulture koju je **Baudelaire** koncem 19. stoljeća uveo u svjetsku književnost kroz figuru radoznalog šetača dokoličara koji grad promatra svojim elemenatrim prostorom artističnog načina življenja, dok ga u hrvatsku književnost uvodi **Matoš**.

Što su neke od najvažnijih odrednica suvremenog knjižničarstva u Hrvatskoj o kojima je bilo riječi na Skupštini HKD-a?

Ono što se može prepoznati u suvremenom hrvatskom knjižarstvu, kao samostalnoj struci, je ponajprije prepoznavanje, usvajanje, prakticiranje europskih smjernica. Na skupštini je bilo dosta govora o digitalnoj, virtualnoj knjižnici, o e-knjigama, o novom načinu čitanja, tiskanja, nakladništva i samim time o knjižnicama kao posrednicama i načinu njihovog budućeg pozicioniranja u ovim novim, suvremenim procesima. Također, tu su i tzv. Zelene knjižnice i tema na koji način se sve može uključiti ekološki čimbenik, počevši od same zgrade sve do literature i programskih sadržaja putem kojih knjižnice imaju mogućnost izići izvan okvira svojih fizičkih zidova, šireći kroz svoje djelovanje ekološku priču.

Započeo je Mjesec hrvatske knjige, koji bi prema najavama trebao biti izuzetno bogat brojnim prigodnim knjiškim programima i manifestacijama. Što je sve u najavi?

U pitanju je velika kulturna manifestacija koja se organizira na nacionalnoj razini i tijekom ovih mjesec dana, pod zajedničkim sloganom *Čitam 100 na sat* bit će upriličeno 2.000 programa u knjižnicama širom Hrvatske. Na koncu, 15. studenoga bit će organizirano izvlačenje nagrada *Nacionalnog kviza za poticanje čitanja* u koji su uključeni i učenici s naših prostora koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku.

Kako će se Mjesec hrvatske knjige dotaknuti ovih naših prostora?

Gradska knjižnica Subotica je uključena u već pomenuti Nacionalni kviz za poticanje čitanja kod osnovnoškolaca, a provodi se u školama gdje postoji nastava na hrvatskom jeziku. Popunjavanje kviza je online, a dva pobjednika sudjelovat će na finalnom izvlačenju dobitnika nagrada u Zagrebu.

Koliki je interes za hrvatsku knjigu u Gradskoj knjižnici Subotica?

Interes je jednak općem prosjeku pročitanih knjiga, jer objektivno gledano danas se vrlo malo čita.

Ipak naši korisnici nose knjige hrvatskih autora ili prijevode drugih na hrvatski jezik, što nam je izuzetno drago. Ali, kada se malo bolje pogleda statistika tko sve dolazi i posuđuje knjige u Gradskoj knjižnici Subotica mogu reći da smo mi Hrvati među posljednjima u gradu. Izuzev školaraca koji nose obveznu lektiru jednostavno se ne čita dovoljno. Nedavno je iznijet podatak kako 50 posto Hrvata pročita svega jednu ili čak niti jednu knjigu u godini dana. Upravo zbog toga bi trebalo već od ovoga Mjeseca hrvatske knjige početi s popravljnjem ovog zbilja slabog čitateljskog prosjeka.

Dražen Prčić

Palača sa životom u dvorištu

NEKAD
i
SAD

Za razliku od mnogih lijepih starih građevina u centru, čija su dvorišta sakrivena od očiju javnosti ili su urbano zapuštena i nezanimljiva širem krugu ljudi, pasaž Vojnićeve palače ima svoj javni život. Nekada se u ovaj pasaž ulazilo radi posjeta jednom od tada popularnih kina, imena *Radnički*, potom *Korzo* (više ga ovdje nema), a danas se posjećuju poslovni prostori ovdje smješteni (ugostiteljski objekt, velika tekstilna trgovina...).

Subotičani je zovu Vojnićeva palača po njenom graditelju *Mati Vojniću mlađem*, koji je od sredine sedamdesetih godina devetnaestog stoljeća, po povratku sa studija prava u Pešti, bio na značajnim gradskim funkcijama u svom rodnom mjestu. Najamnu Vojnićevu palaču u samom centru Subotice projektirao je *Janoš Jedlička* iz Budimpešte 1893. godine. »Palača Mate Vojnića mlađeg je jedna od rijetkih subotičkih građevina atrijumskog tipa, jer je čitava parcela po obodu izgrađena, a unutar parcele se nalazi popločano dvorište« (*Gradotvorci I.*, autori **Gordana Prčić Vujnović**, **Viktorija Aladžić** i **Mirko Grlica**). Zanimljivo je da su u zadnjem dijelu objekta, uz sporedno stubište, već 1893. godine projektirana dva lifta.

U dijelu zgrade u kojem je nekada bila štala, soba za konjušara i dvosobni stan, pedesetih godina dvadesetog stoljeća nastala je dvorana kina *Radnički*.

K. K.

Bumo videli, dečki!

Veliki engleski dramski pisac **Shakespeare** je u jednom svom komadu rekao (parafraza) »cijeli svijet je jedna velika pozornica i svi mi smo samo glumci na toj sceni«. Iz ovih razloga izvješće s posljednjih velikih događaja koji se tiču pokrajine Vojvodine, ali i jednog teatra, odlučio sam pisati u dramskoj formi. Drama se odigrava u sjedištu Vojvodine u Banskoj palači ili Banovini, glavni glumci: premijer Vlade Republike, njegovi ministri, predsjednik pokrajinske Vlade i njegovi suradnici, predstavnici raznih oblika medija.

PROLOG

Narator: »Nitko nije tako siromašan da ne može obećavati (svažta)«. Sjetio sam se ove stare izreke, nakon što mi se ostvarila želja da najviši i najodgovorniji rukovodioci ove države nakon južne turneje posjete i ove sjeverne prostore zemlje. Republička Vlada i »podređena vlada« pokrajine Vojvodine koncem prošlog tjedna održali su relativno kratak, ali zato izuzetno plodan zajednički sastanak. Na srdačnom susretu koji je trajao malo više od dva sata za svjetliju budućnost ove napaćene pokrajine, koju je prethodna vlast bezobzirno iskorišćavala i uništavala, donešene su u obliku obećanja, vrlo dalekosežne odluke. Republički novo-stari premijer i novi ambiciozni, ali skromni rukovodioc pokrajinske administracije na zajedničkom sastanku za predstavnike medija iznijeli su pregršt interesantnih planova (obećanja) od kojih se dva izravno tiču naše voljene Subotice.

PRVI ČIN: MOLBE IZ POKRAJINE

»Dragi premijeru, po našim proračunima za popravku vrti-

ća, osnovnih i srednjih škola i za obnovu socijalnih institucija potrebno nam je oko 147 milijuna dinara« reče rukovoditelj pokrajinske administracije. Premijer je upitao svoj kabinet i dobio je sljedeći odgovor: »To je premalo. Eto, mi vam dodjeljujemo 1,90 milijardi dinara, što je 13 puta više, i ima u svim općinama sve da obnovite, svi sto objekata«. »Moj premijeru, Subotica nam je ponovo važan grad. Prvo, ona je kapija naše zemlje prema prijateljskom susjedu, a i gradonačelnik je naš partijski drug. Zato sam mu obećao da ćemo završiti davno obećanu izgradnju obilaznice oko grada popularno nazvanu 'Y krak'. Usput to je obećao i jedan ministar bivšeg režima«. Premijer odgovara (promptno): »To nije nikakav problem. Eto, dajem nalog da odabranom izvođaču pod šifrom odmah, prebacite potrebnih 2 milijuna eura«. (Narator: »To je samo 246 milijuna dinara, sitnica, koja desetljećima nije ulagana). Premijer dodaje: »Možda nećemo baš svu svotu prebaciti, jer zbog kratkoće vremena u ovoj godini odabrani izvođač ne može sve te novce potrošiti«.

DRUGI ČIN: NOVI SAD, KULTURNA PRIJESTOLNICA EUROPE

Premijer izjavljuje: »Za pet godina, 2021. Novi Sad će postati kulturna prijestolnica Europe. Zato ovaj datum grad ne može sačekati u sadašnjem siromašnom ruhu. U ovu svrhu grad je već dobio izvjesne iznose za uljepšavanje fasada, radovi na renoviranju će se nastavljati, a grad treba dobiti sasvim nov izgled, nove prometnice itd. Novi Sad treba postati jedan od najljepših gradova starog kontinenta«. Narator: »A-joj nama ostalima, ništa novo. Evo, opet

se svi novci ulažu u Novi Sad radi ljepote!«

TREĆI ČIN: SUBOTIČKO KAZALIŠTE

Narator: »Svojedobno, davne 1983. godine, nakon završetka rekonstrukcije somborske kazališne zgrade, tadašnji čelnici Vojvodine zaključili su da je sada na redu obnova subotičke Thalijine kuće, pošto je ona posljednja zgrada koju treba rekonstruirati. Formirana

EPILOG

Premijer: »Vojvodina je multinacionalna i multikonfesionalna pokrajina. Zato će nacionalna vijeća nacionalnih manjina dobiti više novaca iz proračuna Pokrajine za poboljšanje svoje djelatnosti. Onako usput platit ćemo i dugove pančevačke *Petrohemije* (samo 105 miliona eura) kako bi oni mogli povećati proizvodnju. Smatram da je novca predviđenog za obnovu zgrade RTV-a malo previ-

Suvremeni igrokaz Shakespeara u rekonstruiranom Globe theatru

je i pokrajinska komisija za obnovu subotičkog kazališta. Nakon ovog Pokrajinski Zavod za Zaštitu kulturnih spomenika novac je preusmjerio na obnovu fruškogorskih manastira (to je bilo hitnije). Nakon natječaja i raznih projekata stvarna obnova je počela 2008. godine, nakon rušenja skoro cijele zgrade, i traje do današnjih dana«. Premijer odgovara: »Ne brinite, za ovu zgradu osigurat ćemo čitavih 20 milijuna eura, koje trenutno nedostaju«. (Narator: »To je ogromnih 2 milijarde 460 milijuna dinara, te sumnjam da će novac ipak pristizati više godina kap po kap. Za sada, Vlada je značajno financirala rušenje. Imam osjećaj da će kao onomad obnova grada Novog Sada imati prednost, a mi ćemo opet izvisiti«.

še (samo 4 milijuna eura; što je to u odnosu na *Petrohemiju*, ubaci Narator). Ali, neka. Neka počinju s planiranjem obnove zgrade u Petrovaradinu, ja dajem potporu«. Premijer još reče: »Pokrajina nema obaveze isplate mirovina i plaća, to plaćamo mi u Republici. Zato njen kabinet treba biti razvojni«. Na upit novinara hoće li biti Zakona o financiranju Pokrajine on je obećao donošenje tog zakona rekavši: »Vojvodina se ne može svoditi samo na 7 posto, i dobit će mnogo više od toga«. Narator: »Oprostite, meni se zavrtjela glava od ovih eura i dinara, možda neka brojka nije ni točna, ali na koncu 'bumo videli, dečki'. Kada budu donijeti prvo republički, pa potom pokrajinski proračun«.

POVODOM INICIJATIVE 40 DANA ZA ŽIVOT U SUBOTICI

Pravo na život

Crkva štiti osnovno čovjekovo pravo – pravo na život * Abortus je kao mjera dozvoljena zakonom i stavljena u službene ustanove da bi se spriječio, odnosno smanjio broj ilegalnih prekida trudnoće

Službeni podaci Instituta za javno zdravlje Srbije pokazuju da se u Srbiji godišnje uradi oko 30.000 abortusa. Privatne klinike nemaju bazu podataka, niti prijavljuju službenim institucijama broj kiretaža, a procjena ginekologa je da na ovim prostorima godišnje između 100.000 i 120.000 žena prekine trudnoću, dok 65.000 djece bude rođeno. Podaci Republičkog zavoda za statistiku od prošle godine pokazuju da je više od trećine žena koje su imale abortus to uradilo dva ili tri puta, te da je veliki broj trudnoća u razdoblju adolescencije kao i veliki broj intervencija kod žena koje su u braku i koje koriste pobačaj kao sredstvo kontracepcije.

Zahvaljujući ovim brojkama Srbija se nalazi u samom vrhu Europe po broju abortusa. Liječnici razlog tome vide u slaboj informiranosti žena o kontracepciji, te smatraju da bi se kao jedna od mjera prevencije protiv tolikog broja prekida trudnoće trebalo uvesti seksualno obrazovanje u redovito školsko obrazovanje dok su se vjernici laici okupili oko *Inicijative 40 dana za život* i molitvom i postom pokušavaju zaustaviti abortuse.

POČELO SE GOVORITI

Inicijativa 40 dana za život je ekumenska molitvena *pro-life* inicijativa za život, a posredno i inicijativa za zaustavljanje abortusa. Na svjetskoj razini u njoj je za sada sudjelovalo 700.000 ljudi u 36 zemalja. U Hrvatskoj je pokrenuta prije dvije godine, a u Srbiju, točnije Suboticu, došla je ove jeseni na inicijativu mons. **Andrije Anišića**. Geslo inicijative je *Život, dakle biraj*, a vodite-

ljica kampanje je ekonomistica **Vesna Gatara**.

»Tijekom 40-dnevne kampanje koja je ispred Subotičke bolnice započela 28. rujna, a trajat će do 6. studenoga pokušali smo bdijenjem odvratiti od grijeha abortusa. I više smo nego zadovoljni kako je sve proteklo. Priključilo nam se 70 ljudi. Na jutarnjim molitvama preko tjedna nas je bilo po nekoliko, a na

molitvi nedjeljom nas se znalo skupiti i 20. Imamo i tri ploda, tri spašena života! Sljedeća kampanja ove vrste će biti u korizmima, kada bi nam se trebali priključiti i Mađari i Srpska pravoslavna crkva«, priča Gatara.

Iako u osnovi miroljubiva, *Inicijativa* je ove godine izazvala burne reakcije i osude kod građana, posebice u Hrvatskoj i Poljskoj. Gatara to komentira sa stavom da je nebitno na koji način se govori o *Inicijativi* ili abortusu, bitno je da se počelo govoriti:

»Tema abortusa, koja je bila tabu tema, konačno je ušla u medijski prostor. To otvara mogućnost rasprave o njoj.«

ZA ČOVJEKA

Na pitanje zašto je Crkva protiv abortusa mons. dr. sc. moralne teologije **Andrija Anišić** odgovara: »Zato što je abortus ubojstvo čovjeka, a Peta

Božja zapovijed glasi: Ne ubij! Suvremena tehnika u medicini omogućila je čovječanstvu spoznaju u koju Crkva nikad nije ni sumnjala da je čovjek čovjek od začeća, a ne tek od rođenja ili od četvrtog mjeseca trudnoće. U tom smislu njemu pripadaju prava koja pripadaju i svakom drugom čovjeku. Prvo i osnovno čovjekovo pravo jest pravo na život. Zabranom abortusa,

to u interesu zdravlja žene, ali naglašava i da pobačaji ne smiju biti način planiranja obitelji te da je on nešto što se ne preporuča ženama!

»Prekidi trudnoće nisu nešto što smo mi izmislili unazad 50 godina. Njih je bilo i bit će ih. Uvijek je bilo neželjenih trudnoća. Abortus je kao mjera dozvoljena zakonom i stavljena u službene ustanove da bi se spriječio, odnosno smanjio broj ilegalnih prekida trudnoće jer su komplikacije nestručnih, ilegalnih abortusa drastično veće i ovdje je često ugrožen i život žene. Statistika kaže da se jedan posto prekida trudnoće zakomplicira. Moguća je neka sitna komplikacija pa čak i sterilitet, ali je za to vjerojatnoća jedan posto. Nisam netko tko misli da treba zabraniti prekide trudnoće, jer ako se uvede njihova zabrana bit će više štete od toga – opet će doći do izražaja ilegalni pobačaji koji su daleko rizičniji za zdravlje žene. Međutim, pogriješno je mišljenje da ako se prekid trudnoće radi u zdravstvenim ustanovama, da je nešto što je poželjno, odnosno da to treba upražnjavati ukoliko nije zabranjeno i to žene kod nas sasvim pogrešno tumače! Ima zemalja koje imaju još liberalniji zakon o prekidu trudnoće, a imaju mnogo manji broj pobačaja. Veliki je problem što su naše žene neinformirane i što se ne štite na pravi način. Zbog toga treba uvesti seksualno obrazovanje u redovito školsko obrazovanje. U Srbiji je primjena zaštite na vrlo niskoj razini. Zbog toga je i tako veliki broj abortusa. Kontracepcija podrazumijeva mjere koje su oslonjene na to da žena ne ostane trudna, a prekid trudnoće ne spada u mjere kontracepcije!« kaže dr. Burzan.

dakle, Crkva štiti to osnovno čovjekovo pravo. Crkva to čini tim više što je taj mali čovjek – embrij ili kako ga god zvali, potpuno nezaštićen ako ga žele odbaciti (ubiti) njegova majka i otac. Kad Crkva zabranjuje abortus ona je za čovjeka, a ne protiv čovjeka. Ona na taj način, osim nerođene bebe, želi zaštititi i njegovu majku (ženu), jer su negativne posljedice abortusa po zdravlje žene višestruke, kako za njezino tijelo, tako i za njezinu psihu i za njezinu dušu, a slične psihičke i duševne probleme kroz griznju savjesti doživljava i otac djeteta pa borbom protiv abortusa Crkva pomaže i muževima (muškarcima).«

Međutim, liječnik specijalist ginekologije i akušerstva dr. **Sanja Burzan** ističe da ima puno situacija kada zbog različitih pravnih, zdravstvenih, etičkih i raznih drugih razloga neka trudnoća treba biti prekinuta i

U Srbiji Zakon o postupku prekida trudnoće u zdravstvenim ustanovama člankom 6 propisuje da se »prekid trudnoće može izvršiti do navršenog desetog tjedna trudnoće« na zahtjev žene bez davanja razloga i bez pitanja oca djeteta. Također, prekid trudnoće se može obaviti i u određenim slučajevima i nakon navršenog desetog tjedna trudnoće, u slučaju opasnosti po zdravlje ili život žene, malformacije djeteta ili kada je do začeća došlo izvršenjem kaznenog djela.

»Ovaj Zakon je u proturječju s drugim zakonima Srbije, npr. Zakona o nasljedstvu, prema kojem je i nerođeno dijete subjekt prava, tj. nasljednik. Ako nerođeni ima pravo na nasljedstvo, a majka prekine trudnoću, nije li tako došla u sukob sa zakonom i izvršila kazneno djelo? Pitanje je kako će se odraziti proces pristupanja Srbije EU na usuglašavanje pravnih akata s međunarodnim konvencijama. Jačanje ljudskih prava ne bi smjelo zaobići određenje pravnog statusa nerođenog djeteta«, ističe vlč. **Dragan Muharem**, dok mr. sc. moralne teologije **Branka Gabrić** kaže da ukoliko se prouči prenatalno razdoblje embrija, odnosno fetusa, može se uočiti da deseti tjedan ne označuje nikakvu bitnu razliku u procesu razvoja djeteta koje je svoj život započela davno prije, te se kontinuirano razvija do poroda, odnosno do odrasle dobi.

NE POSTOJI PRAVO NA POBAČAJ

U javnosti ćemo često čuti ponavljajuću frazu »pravo žene na abortus«. Međutim, kako ističe vlč. Muharem, ono nema nikakvog uporišta u važećim pravnim sustavima – kako Srbije, tako i UN-a i EU: »O pravu na abortus nema ni u jednome međunarodnom ugovoru nijedne riječi. Ne postoji izravno ni implicirano pravo na pobačaj zbog socio-ekonomskih razloga na zahtjev žene ni u regionalnim ugovorima. Pravo na život prepoznato je u svim međunarodnim dokumentima o ljudskim pravima kao primarno, dominirajuće pravo, a život ima značenje javnog, a ne samo privatnog interesa.

Međunarodno pravo i nerođeno-mu djetetu jamči prava na rast, razvoj i skrb prije rođenja, predstavljajući prvi skup temeljnih prava namijenjenih začetom ljudskom biću. Pobačaj predstavlja derogiranje prava na život, pa prema tome ne može postati auto-

nomno pravo (»pravo« na pobačaj)«, govori vlč. Muharem.

Uz odobravanje pobačaja gotovo uvijek se naglašava da žena ima pravo na odlučivanje o svome tijelu. Mr. sc. Gabrić opovrgava tu frazu uz znanstveno utvrđeno obrazloženje da je »embrij zasebno biološko biće koje je autoorganizirano i samo aktivno započinje proces implantacije«, te dodaje da se zahvaljujući današnjim spoznajama ne može smatrati dijelom majčinog tijela. Prema tome, kada je žena trudna, za medicinu se radi o dvama zasebnim osobama o kojima se vodi briga.

KADA POČINJE LJUDSKI ŽIVOT?

Pitanje kada počinje ljudski život zanimalo je mnoge kroz stoljeća, a odgovori su bili različiti. Uzrok tome moramo tražiti u pomanjkanju medicinskih i bioloških saznanja. Danas je, međutim, situacija drugačija. Odgovor kada nastaje novi ljudski život daju nam biolozi i genetičari.

»Ulaskom spermija u jajnu stanicu dolazi do tzv. aktiviranja jajne stanice, te do formiranja novog genoma. Ovaj proces naziva se začeće ili fecondacija, te je jedini i presudni događaj zahvaljujući kojem započinje novi ljudski život. Prema medicinskoj terminologiji začeto dijete naziva se embrij do osmog tjedna trudnoće, a nakon toga sve do poroda fetus«, priča mr. sc. Gabrić.

Ona također ističe da se zahvaljujući spoznajama iz područja medicine i prenatalne psihologije fetus više ne može promatrati kao Praznu ploču (*Tabula rasa*) kao što se to sve do nedavno mislilo. Već i prije rođenja dijete prima informacije iz vanjskog svijeta, doživljava osjećaje, napose preko majke te reagira na njih na svoj osobit način, koji još uvijek čekamo da se što bolje istraži:

»Fetus je sposoban registrirati bolne podražaje, razlikovati muški glas od ženskog, različitu glazbu, davati srčane ili motorne reakcije kao odgovore na vanjske podražaje ovisno radi li se o slatkim ili slanim okusima, jakom ili slabom svjetlu. Fetus je dakle opremljen sposobnostima da prima podražaje i da ulazi u kontakt sa svijetom. Sve do kraja 1980-tih medicina je smatrala sigurnim da fetus ne osjeća bol, što su međutim nove spoznaje opovrgnule. Fetus osjeća bol i reagira na nju.«

J. Dulić Bako

TJEDAN U BAČKOJ

Mi i mi

HKUD *Vladimir Nazor* priredio je prošlog vikenda Smotru amaterskih dramskih društava. Istrajavaju u tome već sedam godina, kao i u tome da za svaku Smotru pripreme novu premijeru. Uspijevaju. I ne samo u tome već i u tome da u Hrvatski dom privuku što više Somboraca, pa i onih koji do sada nikada nisu ni kročili u njega. Bila je zato dvorana Hrvatskog doma puna, a među gledateljima i oni koji niti su pripadnici hrvatske zajednice, niti su redoviti posjetitelji događanja u ovoj hrvatskoj udruzi. Iskreno, bilo mi je drago to vidjeti. Zašto ne pozvati i druge, zašto ne i drugima pokazati što se i kako radi. Još draže mi je bilo kada sam čula da je *Nazorova* dramska sekcija jedina u gradu koja istrajava u glumačkom amaterizmu. Drugi su odavno odustali. Suočeni s besparicom, teškoćama u formiranju glumačkog ansambla i drugim problemima. *Nazorovci* nisu odustali. Kažu i neće, jer poslije premijere već planiraju novu predstavu. A gostovanja u Hrvatskoj se podrazumijevaju.

Bilo je lijepo vidjeti na sceni Hrvatskog doma i glumce amatere iz Hrvatske. Nisu se domaćini obrukali, ne samo zbog toga što su baš onako domaćinski ugostili prijatelje iz Hrvatske, već i zbog toga što se gostujuće predstave nisu igrale pred više praznom nego li punom salom. Dobro je, jer netko je prevaleo stotine kilometara i sate proveo na putu samo da bi u Somboru odigrao svoju predstavu i to samo jedanputa. Zašto to ne bi moglo i više puta? Moglo bi kada bi se udruge dogovarale, planirale zajedničke manifestacije. Ova glumačka smotra u Somboru poklopila se s Memorijalom *Antun Aladžić* u Lemešu. I jedni i drugi imali su goste iz Hrvatske, pa eto prilike da se gostujuće predstave razmijene. Zašto Lemešani ne bi poslije Somboraca vidjeli predstavu iz Buševca ili Viljeva, zašto Somborci poslije Lemešana ne bi vidjeli kazališne predstave koje je ugostila lemeška udruga? Na koncu zašto ne bi Lemešani vidjeli što su to pripremili u *Nazoru*? Držim da je ta suradnja udruga važna ne samo u ovom slučaju već i uopćeno. Prosto pripadaju istoj zajednici, očuvanje i njegovanje nacionalnog identiteta i tradicije ono je na čemu svi rade, pa bi onda međusobna suradnja, zajednički programi, manifestacije, razmjena iskustava, zajedničko rješavanje problema, pa i pomoć trebalo biti nešto što se podrazumijeva. Ako očekujemo od drugih da nas podupiru i uvažavaju, onda moramo i sami to početi raditi unutar svoje zajednice.

Z. V.

ŠTO DONOSI USVOJENI IZMIJENJENI ZAKON O FINANCIRANJU LOKALNIH SAMOUPRAVA?

Gubitak ili pogodnosti?

Nakon usvajanja izmjena zakona o financiranju lokalne samouprave, ministrica Brnabić je istaknula da općine neće morati uvoditi nove namete kako bi nadomjestile manjak novca u proračunu

Sve do početka kolovoza važio je nacrt Zakona koji je objavilo Ministarstvo financija 3. prosinca prošle godine. Taj nacrt Zakona je predviđao da će općine ubuduće dobivati 50 umjesto dosadašnjih 80 posto od poreza na zarade čime bi se znatno smanjili lokalni proračuni, a povećao prihod u republičkom proračunu. Tada je Ministarstvo financija kao jedan od osnovnih razloga za smanjivanje prihoda gradovima i općinama i prebacivanje istih na republički nivo, navelo sporazum s MMF-om i obvezu koja je preuzeta tim sporazumom, a to je da se ukupno osam milijardi dinara prebaci s lokalnog na republički nivo. Izmijenjenim Zakonom o financiranju lokalne

samouprave, koji je usvojen 7. listopada, predviđeno je da će od ukupnih poreza na zarade koji se isplaćuju gradovima i općinama, umjesto sadašnjih 80 posto, gradovima ubuduće ostajati 77 posto, dok će Beogradu prihodi biti smanjeni više, odnosno da glavnom gradu umjesto 70 posto ostaje 66 posto. Istraživali smo hoće li i koliko izmjena zakona o financiranju lokalnih samouprava utjecati na funkcioniranje njihovog rada, kada su općine i gradovi u Srijemu u pitanju.

POGODNOSTI ZA OPĆINE KOJE IMAJU PROJEKTE

Povodom izmjena Zakona o financiranju lokalne samo-

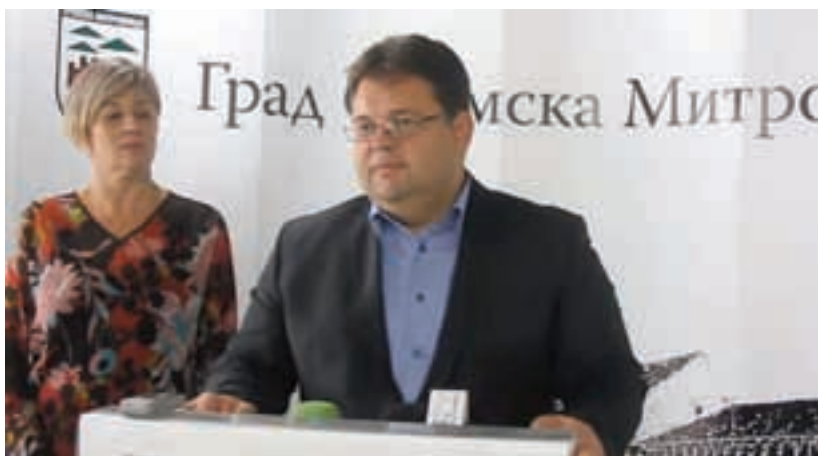

u Srijemskoj Mitrovici tvrde da imaju puno ozbiljnih projekata

uprave, ministrica državne uprave i lokalne samouprave **Ana Brnabić** je istaknula da se nedostajuća sredstva mogu nadomjestiti tako da građani to ne osjete, ažuriranjem baze podataka o imovini, najavljenim povećanjem minimalne cijene rada i borbom protiv sive ekonomije. Također je dodala i da će Vlada Srbije lokalnim samoupravama nastaviti pomagati u realiziranju započetih razvojnih projekata zbog umanjenja sredstava. U Srijemskoj Mitrovici, gradski proračun će nakon usvajanja izmijenjenog zakona biti umanjen od 30 do 33 milijuna dinara: »To smanjenje neće ugroziti funkcioniranje lokalne samouprave. Mi jesmo nešto izgubili, ali smo i mnogo toga dobili od Republike Srbije. Prije svega smo se izborili za rekonstrukciju puta kroz Laćarak, a to su sredstva od 240 milijuna dinara. Dobra stvar u svemu ovome je da će se dio sredstava koji se ostvari ovim

putem vraćati lokalnim samoupravama koje imaju projekte. Ne bojim se što ćemo ostati bez tridesetak milijuna dinara, jer imamo toliko ozbiljnih projekata i mislim da ćemo povući daleko više sredstava, nego što ćemo izgubiti«, istaknuo je gradonačelnik Srijemske Mitrovice **Vladimir Sanader**, dodajući da je to samo jedna poticajna mjera za lokalne samouprave, jer ukoliko netko želi dobiti sredstva mora imati projekte. Izmijenjen Zakon o financiranju lokalne samouprave primjenjivat će se od 1. siječnja sljedeće godine, tako da se njegove odredbe moraju uzeti u obzir kod planiranja općinskog proračuna za narednu godinu. »Na godišnjoj razini u proračunu općine Ruma smanjenje iznosi tridesetak milijuna što su za nas značajna sredstva. Imajući u vidu veliki broj investicija koje su realizirane, ali i koje su u najavi, mi ćemo uspjeti to smanjenje nadoknaditi«, ističu iz

Lokalni lideri su na Forumu gradonačelnika održanom 17. kolovoza, pozdravili odluku Vlade da odustane od nacrta koji je predviđao veliko smanjenje udjela u prihodima od poreza na zarade, ocjenjujući odluku kao lijepu vijest, olakšanje kao jedino moguće rješenje: »Kada se počelo pričati o Zakonu o financiranju lokalne samouprave, mnogi gradonačelnici pa i tadašnji gradonačelnik Srijemske Mitrovice **Branislav Nedimović**, razgovarali su s ministrom financija u prethodnoj Vladi Srbije i tada se i dogodila promjena u razmišljanju ministarstva. Početna ideja je bila drastična za gradove ali su gradonačelnici i predsjednici općina, koji su sudjelovali u javnoj raspravi, uspjeli uvjeriti ministre financija i lokalne samouprave da taj postotak mora biti znatno manji. To je usvojeno tako da mislim da je ovaj zakon posljedica inicijative lokalnih samouprava k Republici Srbiji«, istaknuo je srijemskomitrovački gradonačelnik Vladimir Sanader.

Vladimir Sanader

odjeljenja za financije, gospodarstvo i poljoprivredu općine Ruma.

POJAČANJE NAPLATE LOKALNIH PRIHODA

Neke općine u Srijemu manjak sredstava planiraju nadoknaditi pojačanjem naplate lokalnih prihoda. Tako u općini Indija navode da će ostati bez oko 40 milijuna dinara u svom općinskom proračunu, ali to će se vrlo lako nadoknaditi ukoliko općina bude naplaćivala svoje lokalne prihode. Prema neslužbenim podacima, u proračunu Općine Stara Pazova, od sljedeće godine prihodi od poreza na zarade biti će umanjeni za oko 40 milijuna dinara. U općini Šid, prema riječi-

ma rukovodioca Odjeljenja za financije **Jadranke Nedić**, izmjenom Zakona o financiranju lokalnih samouprave, sredstva te općine bit će smanjena u iznosu od 6 posto ostvarenih od poreza na zarade na dan 31. prosinca 2015. godine. Po toj osnovi ovoj srijemskoj općini sredstva će biti umanjena za oko 14 milijuna dinara, dok iz općine Irig najavljuju umanjenje za oko šest milijuna dinara temeljem ostvarenih prihoda od poreza na zarade.

Nakon usvajanja izmjena zakona o financiranju lokalne samouprave, ministrica Brnabić je istaknula da općine neće morati uvoditi nove namete kako bi nadomjestili manjak novca u proračunu

S. Darabašić

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, Odsjek za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (Sl. glasnik RS br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST

O DONESENOM RJEŠENJU DA NIJE POTREBNA IZRADA STUDIJA PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

za projekt **RADIO BAZNA STANICA MOBILNE TELEFONIJE** oznake NS2474_02SU_Subotica_Mali Bajmak na katastarskoj parceli 33964/9 KO Donji grad, Subotica, Batinska 92-94 (46.078932°, 19.640386°), nositelja projekta **VIP MOBILE DOO**

Zainteresirana javnost ima pravo žalbe u roku od 15 dana od dana objavljivanja obavijesti u sredstvima informiranja. Tekst rješenja se u cijelosti može preuzeti na Internet adresi: http://www.subotica.rs/documents/zivotna_sredina/Resenja/IV-08-501-255/2016.pdf

TJEDAN U SRIJEMU

Razvojne šanse

Tjedan za nama obilježen je posjetima nekoliko dužnosnika gradovima u Srijemu. Prema najavama gradskih čelnika, ti posjeti predstavljaju početak, a negdje i produbljivanje suradnje koja će donijeti dobrobit građanima. Tako su općinu Šid prošloga tjedna posjetili stalna koordinatrica UN-a u Srbiji i predstavnica Ujedinjenih naroda za razvoj **Irena Vojačkova Solorano** i prvi tajnik veleposlanstva Japana u Srbiji **Masajoši Jamato**. Tom prigodom gosti su posjetili osnovnu školu u selu šidske općine Adaševcima, gdje je tijekom ljeta uz pomoć sredstava Vlade Japana rekonstruiran teren za nogomet i košarku. Predsjedniku općine Šid **Predragu Vukoviću** uručena je tehnička dokumentacija za dva projekta u šidskoj općini – projekt vodoopskrbe vrijednosti 14.500 dolara i projekt za izgradnju kružnog toka na jednoj od najfrekventnijih ulica u gradu, vrijednosti 13.500 dolara. Ovi darovi su, kako je kazala koordinatrica UN-a Solorano, samo mali vid zahvalnosti za sve ono što su Šidani činili tijekom migrantske krize, pomažući unesrećenim ljudima s Bliskog istoka. Kako navode iz UNDP-a ovakve donacije predstavljaju potporu svim općinama koje su se suočavale s priljevom migranata, a cilj je unaprijediti vitalnost lokalne zajednice. Šid i Šidani tom prigodom dobili su pohvale za svoj rad i pomoć migrantima, a kako se moglo čuti, skup je okarakteriziran kao »dokaz da veoma teška situacija kao što je migrantska kriza, može biti razvojna šansa za neke sredine«. Razvojna šansa svakako, s obzirom na to da pojedina fruškogorska sela u šidskoj općini još uvijek nemaju vodovod, a o kružnom toku koji je više nego potreban gradu do samo prije nekoliko mjeseci mogli smo samo sanjati. Svaki korak naprijed od velikog je značaja za mnoge Šidane. No, oni se danas pitaju, znači li to da u Šidu ne bi došlo do realizacije dva glavna projekta da nisu bili tako dobri domaćini? Kako god, Srijemci su navikli da svoje goste s Bliskog istoka redovito sreću na ulici, gradu, tržnicama, prijevozu. Dečki često igraju nogomet s njima, a incidenata gotovo da ni nema. Proteklog tjedna Srijemsku Mitrovicu posjetili su ministri poljoprivrede Srbije i Slovenije. Cilj posjeta slovenskog ministra poljoprivrede Srijemu bio je sagledavanje situacije i poduzimanje koraka ove dvije zemlje u dijelu koji se tiče ruralnog razvoja. Zaključak gostiju iz Slovenije je bio da će oni uvijek pomoći svojim iskustvima u domenu poljoprivrede, posebice u Srijemu gdje su razvojne šanse u toj gospodarstvenoj grani velike.

S. D.

REPORTAŽA IZ ILOKA

Dunavsko kraljevstvo vina i starina

Posjet Iloku, gradiću uzdignutom nad desnom obalom Dunava, započeli smo otkrivajući šarm iločkog Staroga grada i njegove burne prošlosti. Obrambene zidine, dvorac kneževa **Odescalchi** s renesansnom parkovnom arhitekturom, crkva i samostan sv. Ivana Kapistrana, te stoljetni vinski podrumi i spomenici osmanlijske kulture, samo su dio starog urbanog kompleksa. Na brežuljku okruženom Dunavom i vinogradima smješten je Stari grad. Njegove zidine opasuju kraljevski i kneževski dvorac, crkva i samostan s kulom, rijetke islamske građevine, bujan park, te duboko ukopani stari vinski podrumi. Ovdje je i dvorac u kojem je prije pet stoljeća stolovao **Nikola Iločki**, kralj Bosne, ban Hrvatske i Slavonije i vojvoda od Transilvanije, a današnji oblik dala mu je moćna talijanska obitelj Odescalchi, čije ime i danas nosi.

BOGATA POVIJEST

U srednjovjekovnoj povjesnoj jezgri Iloka nalazi se i objekt Muzeja grada Iloka koji je smješten u dvoru kralja Nikole

Iločkog, koji nijednog posjetitelja ne može ostaviti ravnodušnim. Jer Ilok, što se kulturne baštine tiče, ima jedan širok spektar kronologije gdje ne izostaje niti arheoloških, niti povijesnih ali ni znanstveno-stručnih istraživanja:

»Ilok je bio značajno središte, napose za vrijeme rimskog carstva kad je bio rimska pogranična utvrda na samom Limesu i tada se zvao Cuccium.

Mnoge kulture su bile zastupljene na ovom području, koje su predstavljene i u našoj stalnoj postavci. Jedna od značajnih je vučedolska kultura koja je bila najproširenija u ovoj regiji i koja je tehnološki bila najproširenija. Kasnija razdoblja, koja su dako vrlo zanimljiva i jedinstvena, su ostavština osmanlijskog doba. Radi se o dobu sultana *Sulejmana* koji možemo u vrlo rijetkim arhivskim ostacima

pronaći u Iloku, a između ostalih tu je i restaurirani hamam turskog kupatila i grob turskog uglednika – turbe. Tako Iločani još i danas donji grad zovu 'čaršija', a dio obale 'turska obala', kaže ravnateljica Muzeja grada Iloka **Maja Novaković**. Prošle godine Muzej grada Iloka je u svojoj zajednici zauzimao značajno mjesto, napose u suradnji s obrazovnim institucijama ali i sa svima ostalima.

Obrambene zidine Staroga grada

»Suradnja je vrlo važna za sve institucije koje se bave ovako širokim spektrom kulturne baštine. Politika Muzeja je da se multikulturalnost nastavi njegovati u ovom gradu. Do sada smo imali nekoliko programa preko kojih smo uspjeli povezati se s raznim zemljama. A jedna od značajnih takvih manifestacija je dakako bila Dunav, rijeka koja spaja. Druga zanimljiva poveznica za međunarodnu suradnju su na temu hrvatskog iseljeništva i na temu narodnih običaja Srijema koje su danas potisnute ili na neki način zaboravljene. Muzej grada Iloka je uvijek otvoren za suradnju za svima«, kaže Maja Novaković.

Iločka crkva posvećena je sv. Ivanu Kapistranu, koji je u cijeloj Europi bio poznat kao borac protiv krivovjerja i osmanlijskih ratnih pohoda te je, nakon iscrpljujuće bitke s Turcima, preminuo u Iloku i pokopan upravo u toj crkvi. Crkva je sagrađena u srednjem vijeku, tijekom povijesti je restaurirana, proširivana i dograđivana. Najviše šarma dao joj je **Herman Bolle**, prema čijim nacrtima je početkom XX. stoljeća restaurirana u neogotičkom stilu. U crkvi se nalazi i kapelica Sv. Ivana Kapistrana i nadgrobne ploče iločkih velika na XV. stoljeća – Nikole Iločkog i njegova sina **Lovre**. Potpun doživljaj dvorskog života posjetiteljima pruža perivoj podno zidina u kojem su nekada uživali članovi obitelji Odescalchi koristeći ga za šetnje, jahanje i vožnju fijakerom. Svatko tko dođe u Ilok može pronaći pregršt aktivnosti i načina kako se animirati, a osim toga i uživati u divnoj prirodi i smiraju koji veliki gradovi ne mogu zadržati.

RASKOŠ DUNAVA I ILOČKIH KRAJOLIKA

Ilok je Dunavom povezan s osam zemalja i morem. Stoga Dunav za Iločane znači privilegij, jer njegove moćne, široke vode donose raskoš prirode, bogatstvo ribe i pregršt aktivnosti na vodi i obalama. No, oni

Zgrada muzeja

vrсни poštovatelji i ljubitelji vina tek će posjetom Iloku pojmiti istinsko značenje riječi hedonizam, jer je ovo dio Hrvatske s najboljim vinogradarskim položajima i vrhunskim vinima. Tek kad okusite kraljevski traminac i vrhunsku graševinu, shvatit ćete da je ovdje vinarstvo više od profesije. U starom gradu naći ćete jedan od najstarijih i najvećih vinskih podruma u Europi, u vlasništvu Iločkih podruma. Njih je obitelj Odescalchi sagrađila u XVII. stoljeću i među prvim u Europi punila vino u staklene boce:

»Mi smo Ilok brendirali i nekako marketinški pozicionirali, a nazivamo ga Dunavsko kraljevstvo vina i starina. Jer, s jedne strane nam je Dunav kao moćna europska rijeka kraljevstvo zato što je sam dvorac bio sjedište kralja Nikole Iločkog, a vino traminac, za koje mnogi etnolozi kažu da je to vino kralj među vinima. Ilok je malo mjesto, ali u njemu je zastupljeno puno povijesnih razdoblja, građevina i spomenika kulture koje posjetitelji mogu posjetiti i doživjeti«, kaže direktor Turističke zajednice grada Iloka

Ivica Milićević: »Trenutno se u Iloku nalazi preko 20 vinarija, tisuće hektara vinograda, vinske ceste koje svaki posjetitelj može posjetiti i osjetiti okus naših prepoznatljivih nagrađivanih vina: graševine, chardonnay, svilanac, pinot, rajnski rizling, cabernet, sauvignone, frankovku...A Iločki podrumi europski su poznati po vrhunskom tramincu – kraljevskom vinu služenom na krunidbi **Elizabete II.**, koje se do danas zadržalo na vinskoj karti engleskog dvora.«

Suzana Darabašić

Eksponati u muzeju

Bećari na smotri u Valjevu

VALJEVO – Muška pjevačka skupina *Bodroški bećari* KUD-a Hrvata *Bodrog* sudjelovala je na Saboru narodnog stvaralaštva Srbije u Valjevu. Monoštorci su pjevali pjesmu *Dolinom se šetala*. Sabor narodnog stvaralaštva Srbije, 44. po redu, održan je u Valjevu, 22. listopada u organizaciji Saveza amatera Srbije i valjevskog Centra za kulturu. Sabor je okupio više od 270 najboljih plesnih i pjevačkih skupina, narodne svirače i pjevače, odabrane na regionalnim i pokrajinskim saborima u Srbiji tijekom godine.

Z. V.

Izložba Željka Kipke

SUBOTICA – Izložba *Ilustrirani tjednici i filmovi* Željka Kipke slika, pisca i redatelja iz Republike Hrvatske bit će otvorena danas, u petak, 28. listopada u Galeriji *Dr. Vinko Perčić*, Maksima Gorkog 22, u 20 sati. Posjetitelji mogu pogledati izložbu svaki radni dan od 10 do 18 sati, do 25. studenoga.

Pjesnički most Sisak – Subotica

SUBOTICA – U okviru projekta *Pjesnički most* danas će u 18 sati u čitaonici Gradske knjižnice Subotica biti održana pjesnička večer i druženje pjesnika Siska i Subotice. Tom prigodom bit će uručena i donacija knjiga hrvatskom odjelu subotičke Knjižnice. Također danas u 15.30 sati književnik **Ratko Bjelčić** iz Siska susret će se s djecom u Osnovnoj školi *Matko Vuković*. Ovaj projekt financijski su podržali Sisačko-moslavačka županija i Grad Sisak.

NIU Hrvatska riječ na Sajmu knjiga

BEOGRAD – 61. beogradski sajam knjiga održava se od 23. do 30. listopada, a na njemu sutra, u subotu, u 11 sati, u dvorani *Borislav Pekić* biti predstavljene knjige iz naklade NIU Hrvatska riječ iz Subotice.

Predstavit će se knjige: *Suvremena vojvođansko-hrvatska kratka priča* (priredio **Vladan Čutura**), *Odsjaji ljubavi – panorama suvremene duhovne lirike Hrvata u Vojvodini* (priredio **Lazar Novaković**) i *U beskrajima zemlje i neba – antologija pjesništva Hrvata u Vojvodini na prijelazu tisućljeća* (priredio **Tomislav Žigmanov**). Moderator će biti **Zvonko Sarić**, v. d. urednika nakladničke djelatnosti NIU Hrvatska riječ.

Predstavljanje NIU Hrvatska riječ organizira Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice.

Sajam torti u Monoštoru

MONOŠTOR – Sutra u subotu, 29. listopada, u Monoštoru će biti organiziran peti po redu Sajam torti, kolača i poljoprivrednih proizvoda. Manifestacija ima za cilj predstavljanje domaćih proizvoda i promoviranje vještina žena i poljoprivrednih proizvođača iz Monoštora, kao i gostujućih udruga s područja Sombora. Pored sajamskog dijela, ovaj događaj obuhvata i kulturno-umjetničke sadržaje s nastupima dječjih plesnih, folklornih i dramskih skupina. Organizatori sajma su Udruženje građana za unapređenje eko-

ruralnog turizma *Podunav* i MZ Monoštor. Sajam se održava u Domu kulture, a početak je u 12 sati.

Nova knjiga Julijane Adamović

ZAGREB – *Glineni anđeli* nova je knjiga pripovijedaka **Julijane Adamović**, književnice koja je rođena u Baču a živi i radi u Vukovaru. Ta je knjiga predstavljena prošloga tjedna u knjižnici Bogdana Ogrizovića, dobitnice nagrade *Kiklop* za najbolji prvijenac 2008. godine, za zbirku *Kako su nas ukrali Ciganima*. Riječ je o pričama iz današnjice, zabilješkama iz života, tzv. malih i običnih ljudi, onih zdravih i onih s dijagnozom, no autorica se ne libi da teškim pričama kontrapunktira i one drugačije, ne nužno uvijek i »ležerne« teme, ali koje će čitatelju izmamiti smjeh, pa čak i smijeh. Adamović, u nizu proznih knjiga za odrasle i mladež, objavila je i zbirku poezije *Sunce na šalтеру*, a i kolumnistica je tportal.

Natječaj za Najlipšu pismu na ikavici

STANIŠIĆ – Hrvatsko kulturno društvo *Vladimir Nazor* iz Stanišića raspisalo je Natječaj za Najlipšu pismu na ikavici hrvatskih pjesnika koji žive ili su rođeni u Srbiji. Svaki pjesnik može sudjelovati s jednom pjesmom po vlastitom izboru pisanu na hercegovačkoj, dalmatinskoj, ličkoj, bosanskoj, šokačkoj ili bunjevačkoj ikavici. U udruzi podjesećaju kako je natječaj otvoren do 1. studenoga. Opširnije informacije o propozicijama natječaja možete pronaći na Facebook stranici udruge iz Stanišića.

Književni natječaj Za lipu rič

SONTA – Kulturno prosvjetna zajednica Hrvata *Šokadija* iz Sonta, u povodu manifestacije *Šokačko veče 2016* objavljuje Književni natječaj *Za lipu rič*. Na natječaj se mogu prijaviti autori s do sada neobjavljenim pjesmama, pisanim neknjiževnim dijalektom hrvatskog jezika, šokačkom ikavicom. Natječaj je otvoren do srijede, 10. studenog 2016. godine. Pjesme u pisanoj formi dostaviti na adresu: KPZH *Šokadija*, Vuka Karadžića 22, 25264 Sonta, sa naznakom *Za natječaj* ili na e-mail: ossonta@neobee.net ili tadijanzvonko@open.telekom.rs. Autori na natječaj mogu prijaviti po jednu neobjavlenu pjesmu. Ukoliko se šalju poštom, pjesme moraju biti otkucane na formatu A4. Pjesme prispjele na natječaj ne vraćaju se autorima. Odluku o nagradama donosi žiri, imenovan od strane UO *Šokadije*. Autori tri prvoplasirane pjesme bit će nagrađeni knjigama, a najbolja pjesma i javno pročitana na *Šokačkoj večeri 2016* u Sonti, 19. studenog ove godine.

Odlazak na Interliber

ZAGREB – OŠ *Matija Gubec* iz Tavankuta organizira dvodnevni odlazak na Interliber, sajam knjiga u Zagrebu. Polazak je 10. studenoga, a povratak 11. studenoga. Prvog dana će se obilaziti Koprivnica, odnosno prehrambeni muzej *Podravka*. Posjetiti će se i Hlebine, galerija slika *naive*. U popodnevnom je predviđen dolazak u Zagreb te gledanje predstave *Nije bila Peta, bila je Deveta* u kazalištu *Komedija*. Drugoga dana je predviđen odlazak na Interliber. Cijena aranžmana je 8000 dinara. Za dodatne informacije obratiti se Ivani Vizin (0659767010) ili Stanislavi Stantić Prčić (0659767035).

LIKOVNA KOLONIJA U SURČINU

Tople boje slikarstva

Kišne jesenske dane pretposljednog vikenda listopada u Surčinu obojili su toplim bojama slikari Hrvatske likovne udruge *Croart* iz Subotice. Šest slikara s predsjednikom **Josipom Horvatom** odazvali su se pozivu Hrvatske čitaonice *Fischer* i vlč. **Marka Kljajića**, pokrovitelja cjelokupnog događanja. Članovi *CroArt-a* koji su sudjelovali su: **Ružica Miković Žigmanov**, **Snežana Buljovčić**, **Jasmina Tabaković**, **Nela Horvat**, **Mihajlo – Mišo Boroš** i **Ivan Šrajber**.

Likovna kolonija počela je u petak večer u ugodnom ambijentu čitaonice *Fischer* prepunom knjiga, slika i starinskih detalja. Gosti i domaćini su se upoznavali uz glazbu koje je izvodio sastav glazbene sekcije čitaonice *Fischer Momci s Orešca*. Čule su

se stare srijemske i bunjevačke pjesme. Goste je posebno oduševio mladi član ovog sastava **Darko Kendrić** svojim izvođenjem na buzukiju.

U subotu su domaćini povelili goste u obilazak dva izletišta na koja su Surčinci ponosni. Prvo je Bojčinska šuma koja se nalazi na kraju sela Progar, izletišta je staro decenijama. Drugo je nautičko selo Biser u Boljevcima omiljeno mjesto za izlete kojem se može prići s vode ploveći rijekom Savom ili vožnjom od Surčina kroz srijemska sela.

Opušteni nakon jutarnje šetnje umjetnici su se u toplom ambijentu čitaonice prepustili svojoj kreativnosti i slike su se nizale. Prostorije čitaonice ispunila je tiha muzika i predani rad umjetnika.

Surčinci su tiho, da ne ometaju umjetnike, postrani, pripremali u kotliću specijalitete.

Tako je stigla i nedjelja. Poslije mise u 9 sati slikari su pripremili izložbu svojih djela u prostoru i ambijentu crkve Presvetog Trojstva. Domaćini su uživali u djelima svojih gostiju. Bilo je pejzaža, mrtve prirode, portreta, rada na svili...

K. Naglič

Ponavljanja i sume

Listopad je mjesec knjige, tu negdje s jeseni kreću i sajmovi knjiga. Vrijeme je to godine u kojem se možda i ponajviše priča o knjizi. I onda čujemo (uglavnom) iste priče. Slušamo o krizi čitanja, ukidanju knjižara, o tomu kako će novi mediji sahraniti knjigu, kako autori (maltene) umiru od gladi, i na koncu ono čuveno: kako je nekad sve to bilo drukčije, odnosno bolje... I nekom bi se to moglo učiniti kao niz, sada već, općih mjesta, kao ništa novo i ništa konstruktivno. Ali to ponavljanje je, čini se, nužnost! A zašto? Zato što je knjiga općeprihvaćena vrijednost ljudskoga roda i jedan od stupova civiliziranosti. Zato što je knjiga »ono magično i besmrtno dostignuće ljudskog roda koje povezuje i spaja naše naraštaje«, kako je rekla na otvorenju ovogodišnjeg Sajma knjiga u Beogradu iranska književnica Narges Abyar. Ne postoji u školama uludo nešto što nazivamo obveznom lektinom. Kako bi se očuvala tekovina te »borbe«, o knjizi se (i problemima oko nje) mora govoriti.

Sutra idemo na beogradski sajam, gdje će »u moru knjiga« biti predstavljena i novija izdanja NIU *Hrvatska riječ*. Ta su tri naslova (kao i brojni prije njih) »svjetlost dana« ugledala zahvaljujući potpori Pokrajinskog tajništva za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama. Zahvaljujući tome Tajništvu i ove će godine knjige Hrvata iz Vojvodine biti prisutne na toj, najvećoj književnoj manifestaciji u regiji. Ipak, kada je riječ o nakladništvu na jezicima nacionalnih manjina u Vojvodini, baš uoči Sajma, stigla je i jedna vijest koja nas mnogo ne ohrabruje. Naime, iako s kašnjenjem, spomenuto je Tajništvo raspisalo natječaj za (su)financiranje nakladničke djelatnosti na jezicima nacionalnih manjina u 2016. godini. Bolje ikad nego nikad. Međutim, ukupni iznos natječajnih sredstava (2.3 milijuna dinara) je značajno manji nego ranijih godina. Primjerice, na istom natječaju u 2015. samo su za knjige i časopise na hrvatskom jeziku izdvojena skoro isto tolika sredstva.

S druge strane, ovo ne čudi, jer su i sume drugih ovogodišnjih pokrajinskih natječaja bile značajno manje. Ipak, ako se vratimo na tvrdnje o značaju knjige, iznesene na početku teksta, vidjet ćemo zašto je na ovaj problem važno ukazivati.

D. B. P.

U PETROVARADINU GOSTOVAO ZBOR IZ STAROG GRADA

Glazba s otoka

Mješoviti crkveni pjevački zbor starograjki i starograjana, kako se lokalnim jezikom nazivaju stanovnici Staroga Grada na otoku Hvaru u Republici Hrvatskoj, boravili su proteklog vikenda, od 21. do 23. listopada u Petrovaradinu na poziv Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva *Jelačić*. Njihov dolazak predstavljao je uzvratni posjet društvu *Jelačić* čiji su članovi koncem travnja ove godine bili u gostima starogradske župe sv. Stjepana I., pape i mučenika.

Taj ponovni susret, vrijedan ne samo za nastala prijateljstva, već i za nastavak započete prekogranične suradnje dvaju zborova, imao je za cilj pružiti gostoprimstvo članovima starogradske župnog zbora i priliku da i u Petrovaradinu predstave rimokatoličku glazbenu baštinu svoga zavičaja.

Prvi koncert priredili su u petak u Kapeli Gospe od mira u Srijemskim Karlovcima, uz kraće sudjelovanje domaćina – srijemskokarlovačkog pjevačkog zbora župe Presveto Trojstvo. Na repertoaru su bila djela iz nekoliko različitih perioda crkvene godine, kao i marijanske popijevke i duhovne šansone.

Glavninu duhovno-glazbe-

nog ugođaja gosti su predstavili na svom subotnjem koncertu kojemu je u petrovaradinskoj crkvi sv. Jurja nazočio veliki broj posjetitelja. Pozornost publike plijenili su stil izvedbe i izbor skladbi, mahom karakteristični za hrvarsko otočno područje.

Glazbenu interpretaciju su na momente prekidale jedino najave voditelja programa kon-

certa, kao i kraća prezentacija kulturne baštine Staroga Grada koju je moderirala kustosi- ca tamošnjeg muzeja, **Vilma Stojković**.

Riječ, dvije o utemeljenju, obnovi i razvitku ovoga dvadesetočlanog zbora mogle su se čuti od njegove ravnateljice **Meri Pavičić Donkić**, a tonovi orguljske pratnje od orguljašice **Lukrecije Lučić Lapčević**.

Potpora nastupu bio je i bivši župnik župe Stari Grad don **Ante Matulić** koji je sa svojom gitarom neumorno pratio gotovo svaku točku zborne izvedbe.

Najveći pljesak posjetitelja dobila je izvedba poznate dalmatinske popijevke *Gospe ribara težaka*, izvedena na samom kraju koncertnog programa.

Tijekom trodnevnog boravka, gostima je pored znamenitosti Petrovaradina i Novog Sada organiziran obilazak i razgledanje Zemuna, Surčina i Beograda, uz vođenje surčinskog župnika **Marka Kljajića**.

P. P.

Pokrajinski natječaji za kulturu

Pokrajinsko tajništvo za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama raspisalo je još 6 natječaja za sufinanciranje programa i projekata u području kulture u AP Vojvodini u 2016. godini. To su: Natječaj za financiranje – sufinanciranje nakladničke djelatnosti na jezicima nacionalnih manjina – nacionalnih zajednica, Natječaj za financiranje – sufinanciranje nakladničke djelatnosti na srpskom jeziku, Natječaj za financiranje – sufinanciranje glazbenog nakladništva u području umjetničke glazbe, Natječaj za financiranje – sufinanciranje poticanja izvođačke tamburaške umjetničke produkcije od izuzetnog značaja, Natječaj za financiranje – sufinanciranje poticanja umjetničkog tamburaškog glazbenog stvaralaštva od izuzetnog značaja i Natječaj za financiranje – sufinanciranje proizvodnje dugometražnih igranih filmova. Natječaji su otvoreni do 3. studenoga 2016. godine. Tekstovi natječaja i natječajna dokumentacija dostupni su na službenoj internetskoj stranici Tajništva: www.kultura.vojvodina.gov.rs.

Temeljem članka 9 i 10 Odluke o osnivanju Zavičajne galerije *dr. Vinko Perčić* (Službeni list Grada Subotice, broj 14/06) i Zakona o kulturnim dobrima (Sl. Glasnik RS, br. 71/94) i temeljem Statuta Zavičajne galerije *dr. Vinko Perčić* (Službeni list Grada Subotice, broj 53/2012). Temeljem članka 44. stavak 1. točka 1. Zakona o kulturi (Službeni glasnik RS broj 72/2009) i članak 21. stavak 1. točka 1. Zakona o javnim službama (Službeni glasnik RS, broj 42/1991 i 71/1994) i članak 18. Odluke o osnivanju Zavičajne galerije *dr. Vinko Perčić* (Službeni list Grada Subotice, broj 53/2012), rješenja o davanju suglasnosti broj: II-021-22/2016 i Pravilnika o unutarnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova u Zavičajnoj galeriji *dr. Vinko Perčić* broj: 01-1403/16,

Raspisuje:

Natječaj za radno mjesto Tajnik ustanove:

Завичајна галерија др Винко Перчић Суботица
Zavičajna galerija *dr. Vinko Perčić* Subotica
Dr Vinko Perčić Honi Képtár Szabadka

Opći uvjeti:

- Visoka stručna sprema (zvanje/ Diplomirani ekonomist; VII. stupanj stručne spreme)

Posebni uvjeti:

- radno iskustvo u obavljanju administrativnih poslova
- poznavanje jednog stranog jezika (engleski jezik).

Potrebna dokumentacija za natječaj:

- ovjerena diploma
- uvjerenje o državljanstvu
- životopis
- ovjerena preslika osobne iskaznice.

Natječaj je otvoren osam dana od objavljivanja u sredstvima javnog informiranja. Dokumentaciju dostaviti osobno ili na adresu Zavičajna galerija *dr. Vinko Perčić*, Maksima Gorkog 22, 24 000 Subotica.

Ravnatelj, **Spartak Dulić**

HKUD VLADIMIR NAZOR SOMBOR: SUSRET GLUMACA AMATERA

Stara, dobra komedija

*HKUD-u Vladimir Nazor organizirao je VII. Smotru amaterskih dramskih društava * Domaćini, Nazorova sekcija za ovu smotru pripremili su premijeru, a program su upotpunile dvije predstave iz Hrvatske*

Sve tri predstave prikazane na ovogodišnjem susretu kazališnih amatera bile su komedije i može se reći sve tri s tematikom aktualnom današnjem vremenu. Domaćini su

biti i novih predstava u kojima će se imati priliku pokazati i u buduće», kaže redateljica Tomić Markovinović.

»S obzirom na to da je ovo komad u kome su u glavnim

tanog sina veleposlanika. Udaja je to iz ljubavi, koju na koncu prihvaća i stroga majka.

GOSTI IZ HRVATSKE

Gosti iz Buševca za gostovanje u Somboru odabrali su treći dio triptiha *Moderno doba*. »Ovaj treći dio je zapravo neka vrsta poigravanja s kazalištem. U jedno pučko kazalište dolazi stručnjak koji ih želi uputiti u tajne suvremenog teatra. Od prvobitnog otpora dolazi do raspada predstave i na koncu

srednjih godina. Tema jest univerzalna, a mi smo je prikazali na jedan šaljiv način. Gledatelji najviše vole komediju, ali napisati tekst čiji će sadržaj i na kraju gluma nasmijati publiku nije lako«, kaže Ronta.

Međunarodna smotra amaterskih dramskih društava, održava se redovito od 2010. godine godina. U *Nazoru* ističu da dramska sekcija postoji još od osnutka udruge, koja će krajem godine obilježiti 80-tu obljetnicu. Nazor je ostao jedina udruga u Somboru u kojoj

Iz predstave: *Svakom u životu jednom krene*

odabrali komad *Zla žena* **Fadila Hadžića**, a režiju su povjerili sada već svojoj stalnoj redateljici **Ljiljani Tomić Markovinović**. KUD *Đeramiz Viljeva* u Sombor je došao s predstavom *Svakom u životu jednom krene* svog člana **Danka Ronte**, koji je i autor i redatelj. Ogranak seljačke sloge, Pučko kazalište *Buševac* prikazalo je *Moderno doba*, djelo člana ove kazališne udruge, **Ivana Rožića**.

ZA SMOTRU PREMIJERA

Na novoj predstavi dramska sekcija *Nazora* radila je nekoliko mjeseci, a ovoga puta noseće uloge dobili su mladi članovi dramske sekcije. »Zato smo i odabrali ovaj komad. To su naši mladi članovi, kojima je ovo tek druga predstava u životu, ali imaju talenta i zašto da ga i ne pokažu. Premijera je prošla i zadovoljna sam, tako da će

ulogama naši mladi članovi meni je dodijeljena sporedna uloga, ali sam opet u ulozi koja meni najviše leži, a to je uloga alapače«, kaže *Nazorova* glumica **Jolika Raič**. Za razliku od nje **Milani Rajšić** ovo je tek druga uloga u ovoj dramskoj sekciji. »Ja glumim jednu malo slobodniju djevojku koja pokušava svoju prijateljicu istrgnuti iz konzervativnih okvira i uklopiti u suvremeno društvo. Ovo jest komedija, ali nije gledatelj uvijek lako ni nasmijati. Isto tako postoje i neki neočekivani momenti kada nam publika smijehom da signal na nekim mjestima za koja mi nismo očekivali da će im uopće biti smiješno«, kaže *Milana*. *Zla žena* priča je o majci koja svoju kćer jedinicu drži gotovo zatvorenu u kući čuvajući je od udvarača. Zaplet pravi glavna alapača u višekatnici, ali priča se završava udajom kćeri za pomalo smo-

Iz predstave: *Zla žena*

nastaje predstava bez glumaca i publike«, kaže *Rožić*. Pučko kazalište iz Buševca postoji od 1924. godine i bez obzira što djeluje u jednom malom selu s oko 900 stanovnika ovo amatersko kazalište osvajalo je nagrade kako u nekadašnjoj Jugoslaviji, tako i poslije osamostaljenja Hrvatske. Iz te sredine potekli su profesionalni hrvatski glumci i redatelji.

»Naša predstava je komedija, koja na jedan izuzetno zabavan način prikazuje dvojicu muškaraca, koje je uhvatila kriza

se još uvijek njeguje glumački amaterizam. »Ključnu ulogu u povezivanju naše dramske sekcije s pučkim kazalištima iz Hrvatske ima Hercegovac. To malo mjesto na Danima pučkog kazališta okuplja amaterska društva iz Hrvatske i dijaspor. Tu se međusobno upoznajemo, dogovaramo gostovanje, uzvratne posjete. Tako je uspostavljena i suradnja s Viljevom i Buševcem«, kaže predsjednik HKUD-a *Vladimir Nazor* **Mata Matarić**.

Z. Vasiljević

40 GODINA USPJEŠNOG RADA SUBOTIČKOG TAMBURAŠKOG ORKESTRA

Prepoznatljivi zvuk i finoća

Nova i neočekivana koncepcija koncerta u zanimljivom kolažu je obuhvatila repertoar koji je oslikao svu raznolikost onoga u što se orkestar hrabro i s uspjehom upuštao tijekom godina

Kada je 6. studenog 1976. godine skupina zaljubljenika u tamburu osnovala Subotički tamburaški orkestar, nitko nije mogao znati koliko će i kako orkestar živjeti i raditi. Sada, kad Subotički tamburaški orkestar slavi 40 godina postojanja i uspješnog rada, može se nabrojiti preko tisuću održanih, većinom cjelovečernjih koncerata, u Novom Sadu, Zrenjaninu, Bečeju, Vrbasu, Beogradu, Zagrebu, Celju, Opatiji, Vinkovcima, Osijeku, Rijeci i drugdje, gostovanja u Mađarskoj, Poljskoj, Rusiji, Rumunjskoj, Njemačkoj, Belgiji, Španjolskoj i Izraelu.

Također, tijekom ovih godina kroz orkestar je prošlo oko 400 članova kojima su tambure, muziciranje, druženja i putovanja ostala u trajnom sjećanju.

Sadašnji orkestar broji 33 člana, a na njegovom čelu je nekadašnja članica orkestra

Marijana Marki. Jedna od osobitosti orkestra je da je osim prave tamburaške glazbe rado svirao i djela suvremenih skladatelja, **Dubravka Isakova, Zorana Mulića, Miroslava Štatkića, Matije Molcera, Rudolfa Bruccija, Albe Vidakovića.**

NEOČEKIVANA KONCEPCIJA

Svečani koncert u povodu 40 godina Subotičkog tamburaškog orkestra, održan u Velikoj vijećnici Gradske kuće u utorak i srijedu, 25. i 26. listopada, započeo je skladbom *Ave Maria* **Giulija Caccinija** u izvedbi solistice **Izabele Guzsány.** Prepoznatljivim zvukom i finoćom muziciranja koja izražava veliku dinamičku paletu, artikulacije i ekspresivnosti, naznačen je domet ovog orkestra. Nova i neočekivana koncepcija koncerta, u zanimljivom kolažu je obuhvatila repertoar koji je osli-

kao svu raznolikost onoga u što se orkestar hrabro i s uspjehom upuštao tijekom godina.

Pjevači koji su uvijek rado nastupali s orkestrom predstavili su se publici s po dvije pjesme iz svog repertoara. Našle su se tu izvorne bunjevačke pjesme, operne i solističke arije, pjesme s *Festivala bunjevački pisama*, sevdalinke i evergreeni.

Marija Kovač je tako izvela bunjevačke pjesme, *Majkino ruvo svlači* i *Odbi se biser grana*, **Antun Letić Nune** se predstavio festivalskom *Pismom za mog didu* i sevdalinkom *Ej ja zagrizoh zeleniku jabuku*. Mezzosopranistica **Izabela Guzsány** je izvela i ariju **Silvije** iz operete *Grofica Marica* **Emericha Kalmana**, dok je sopranistica **Alenka Ponjavić Vojnić** razveselila publiku *Bizetovom Habanerom* i *Rossinijevom* arijom *O mio bambino caro*. Pjesmu *Da je život pisma lagana* i evergreen *Sway*

otpjevala je **Antonija Piuković Dulić.**

Gotovo dvosatni program donio je i pregršt skladbi na kojima su se virtuozi iskazali sadašnji i bivši članovi orkestra. **Ivan Jaramazović** je na solo basprimu svirao *Pargar kolo*, a praižvedeno je i nekoliko osobito zanimljivih djela. Na basu se kao solist pokazao **Marinko Piuković** u skladbi *Odeon E. Nazareta*, a čelist, **Nikola Teskera**, oduševio je publiku svojim tehnički dotjeranim, zrelim, bogatim tonom svirajući *Asturias* **Isaaca Albeniza.**

Publika nije ostala uskraćena niti za doživljaj tamburaške glazbe suvremenih skladatelja. *Impresije II. i III.* **Rudolfa Bruccija** i *Grimizni svirači* **Tihomira Ranogajca** u kome su basprimaški dvojac – **Ivan Jaramazović** i **Vladimir Vuković** pokazali što znaju samo su dio repertoara suvremenih skladatelja za tamburu.

PRECIZNO I ZRELO

Još jednu erupciju zadovoljstva publika je doživjela slušajući *Oj more duboko* **Tihomila Vidošića** koju je za ovu prigodu preradio **Nikola Jaramazović**. Uz njega je nastupio kvartet s članovima zbora *Sveti Roman Melod*. Ono što se teško moglo zamisliti da se može odsvirati na tamburi, publici je pokazala **Sonja Berta** svirajući

Bumbarov let **Nikolaja Rimskog Korsakova**. Svi solisti su svoje točke izveli vrlo precizno, zrelo, a orkestar je zvučao kompaktno i odnjevovano. To se još jednom pokazalo i u kompoziciji **Janike Balaža** i **Zorana Mulića** *Kad zaigra srce u primaša* u kome je svoj solo obogaćen novim šarom odsvirao **Branko Kutuzov**. Na kraju ovog slavlja, prijatelj orkestra koji je često s njim i nastupao, **Milan Prunić**, otpje-

vao je vojvođansku baladu *Tri godine sam te sanjio*, *Prid pendžerom procvatala ruža* **Joce Mlinka Mimike**, a nastup je zaključio svojevrsnom vojvođanskom himnom *Dobro jutro Vojvodino*.

Od ideje za osnivanjem ovakvog orkestra pa do današnjih dana, duša i stup ovog ove subotičke institucije kulture je **Stipan Jaramazović**. Organizator, animator, umjetnički voditelj, ne na posljednjem mjestu i glaz-

benik, **Stipan** je vodio orkestar sigurnom rukom. Sistematičan, staložen, sklon disciplini i neumornom radu što je tražio i od orkestra, noseći se uspješno sa svim izazovima, od glazbeničkih do organizacijskih, koji prate ovakav rad, doveo je orkestar na zavidnu razinu. Stogao je **Subotički tamburaški orkestar** postao nositelj razvoja tamburaštva u Vojvodini i u regiji.

Nela Skenderović

PETI EKUMENSKI SUSRETI ZBOROVA CRKVENOG PJEVANJA U ZEMUNU

Ekumenizam nas krasi

»Ovo je njegovanje ljepote različitosti, kroz osobite načine liturgijskog pjevanja ili pojanja zborova rimokatoličke, grkokatoličke, pravoslavne, slovačko-evangelističke i protestantske vjeroispovijesti«, kaže Nađ

Župna crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije u Zemunu, u nedjelju, 23. listopada, bila je po peti put zaredom domaćinom Ekumenskih susreta zborova crkvenog pjevanja. Na ovogodišnjem susretu sudjelovalo je šest crkvenih zborova. Osim domaćina mješovitog župnog zbora *Sveta Cecilija*, sudjelovali su i mješoviti zbor hrama sv. Joakima i Ane iz Kaluđerice, potom mješoviti zbor *Tilia* koji djeluje pri slovačkoj-evangelističkoj crkvi u Staroj Pazovi, mješoviti zbor *Harmonija* grkokatoličke crkve sv. Apostola Petra i Pavla, srpski bizantijski zbor *Mojsije Petrović* iz Beograda, a po prvi puta na ekumenskim susretima predstavila se i mješovita pjevačka sekcija HKPD *Jelačić* iz Petrovaradina. Moto i ovogodišnjih susreta je bio *Kao što si ti Oče u meni i ja u tebi, tako neka i oni u nama budu jedno.*

KORAK K UJEDINJENJU

Inicijativa za organiziranjem takve vrste ekumenskih susreta, potekla je prije šest godina, prema riječima župnika u Zemunu **Joze Duspore**, spontano. Danas, poslije pet godina od prvog susreta, sudionika i zainteresiranih je mnogo više: »Ministarstvo vjera Republike Srbije je podržalo našu ideju i odobrilo nam projekt. Smatram da je održavanje ekumenskih susreta zborova iznimno važno, posebice za našu zajednicu u Zemunu koja ovdje egzistira, djeluje, surađuje s drugim ljudima, propovijeda i naviješta evanđelje. Važno je i što ljudi moraju stvarati jedinstvo. Moje je duboko uvjerenje da se jedinstvo stvara upravo poštu-

Zbor Sveta Cecilija

jući različitosti. Jer jedino ako budemo jedni druge poštovali (nacionalne identitete, običaje i kulturu različitih konfesija, ljudi mogu osjetiti da su poštovani u nekoj njihovoj vrijednosti. Zato su ovi susreti samo jedan korak k ujedinjenju kršćana.«

Ekumenske susrete crkvenog pjevanja u prepunoj crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije, svečano je otvorio mješoviti župni zbor *Sveta Cecilija*, čija je povijest stara koliko i sama Crkva: »Iznimno je važno da se ovdje kod nas u Crkvi njeguje duh zajedništva. Iz ovih susreta uvijek se izrode neka nova prijateljstva, nove suradnje. Punih pet godina je prošlo kako surađujemo sa zborovima različitih narodnosti, različitih jezika i vjeroispovijesti«, kaže voditeljica zbora *Odjek* iz Zemuna **Renata Nađ**. »Ono što ove susrete izdvaja od nekih drugih kulturnih manifestacija je njegovanje ljepote različitosti, kroz osobite načine liturgijskog pjevanja ili pojanja zborova rimokatoličke, grkokatoličke, pravoslavne, slovačko-evangelističke i protestantske vjeroispovijesti. Bio je veliki izazov

osobito na početku okupiti zbrove različitih nacija i kultura na jednom mjestu. Drago mi je što je ideja zaživjela i što se suradnja iz godine u godinu produbljuje, a i sudionika je mnogo više«, kaže Nađ.

SVI SKUPA

Dvosatni koncert zborova pratio je veliki broj posjetitelja, župljana, svećenika rimokatoličke, grkokatoličke i pravoslavne Crkve, kao i biskup Srijemske biskupije mons **Đuro Gašparović**: »Zborovi su prikazali upravo taj ekumenski duh koji sigurno odgovara onom pozivu koji je izgovorio Isus: 'Da svi budu jedno'. Mi smo pozvani od Isusa Krista, od strane crkve i Drugog vatikanskog sabora na taj dijalog i ekumenske susrete koje trebamo održavati kako bi razgovarali o stvarima ne onima koje nas dijele, nego o onima koje nas spajaju. Zato su ovi susreti iznimno važni za Srijemsku biskupiju.«

Osnovna poruka ekumenizma je upravo živjeti svoju vjeru u ljubavi, svih onih koji su u

Kristu bez obzira na konfesiju. »Važno je da smo kao kršćani svi skupa. Mi, bez obzira na vjeroispovijest, gradimo ljubav i vjeru i na ovakav način«, kaže svećenik evangeličke crkve iz Stare Pazove **Igor Feldis**, ističući da za nekoliko dana Evangelička crkva ulazi u pripremu 500 godina od reformacije. Slično mišljenje dijele i predstavnici grkokatoličke crkve: »Posebna je čast što sudjelujemo na ovim ekumenskim susretima jer ekumenizam je ono što bi trebalo sve nas kršćane krasiti. U našem zboru *Harmonija*, zastupljeni su predstavnici svih nacija«, navodi direktor zbora **Borislav Sakač**. Po prvi puta na susretima zborova u Zemunu, predstavila se i mješovita pjevačka sekcija HKPD *Jelačić* iz Petrovaradina: »Vjerujem da smo se svojim sudjelovanjem obogatili, da smo doživjeli duhovno iskustvo i da su nas te pjesme nekako podigle u nebesa, što i jeste bit duhovne glazbe«, istaknuo je predsjednik HKPD *Jelačić* iz Petrovaradina **Petar Pifat**.

Suzana Darabašić

Četvrti Hollywin u Subotici

Večer uoči Svih Svetih, u ponedjeljak, 31. listopada, mladi župe Marija Majka Crkve i glumci Dječjeg dramskog odjela HKC *Bunjevačko kolo* pozivaju vas u veliku dvoranu Kola (Preradovićeve 4) u 20 sati na četvrti *Hollywin* u Subotici. Čut ćemo mladomisnika dominikanca **Ivana Marija Tomića**, nakon toga će biti predstava o životu svetog **Dominika Guzmána** i agape – druženje oko stola u zajedništvu i ljubavi.

Hollywin ili »svetost pobjeđuje« program je u kojem se u duhovnom ozračju bdijenja upoznajemo sa životima svetaca Katoličke crkve. Nakon svete male Terezije, majke Terezije iz Kalkute i svetog Antuna ove godine mladi priređuju predstavu o životu utemeljitelja reda propovjednika sv. Dominika Guzmána. Redovnici dominikanci i redovnice dominikanke, koje između ostalog djeluju i u Subotici, ove godine proslavljaju 800. godina od utemeljenja reda te je to dobar povod približavanja njihovom svjetonazoru, povijesti, učenju i posvećenom životu.

Program je primjeren svim uzrastima i ulaz je slobodan. Potaknuti primjerom svetog Dominika koji je prodao svoje knjige i novac darivao prosjacima vođen mišlju: »Kako mogu učiti iz mrtvih koža, dok ljudi umiru od gladi?«, sakupljat ćemo dobrovoljne priloge za braću i sestre u potrebi.

Dodite na ovu lijepu večer zajedništva i duhovnosti, priprave za velike kršćanske blagdane.

N. M.

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Gdje god je Isus išao uvijek se okupljalo veliko mnoštvo u želji da ga vidi i čuje. Ljudi različitih profila, zanimanja i staleža, željeli su se susresti s njim. U svakom osobnom susretu Isusa i čovjeka događalo se čudo. Ako su pristupali s vjerom, bolesni su u susretu s njim uvijek ozdravljali, ali još važnije za nas je da su grešnici u susretu s njim mijenjali svoj način života, što je jednako veliko čudo kao i ozdravljenje bolesnog. Takvo čudo promjene života dogodilo se i u susretu Isusa i Zakeja nadcarinika (usp. Lk 19,1-10).

ZAKEJ

Susret Isusa i Zakeja opisan je kao jedna lijepa priča. Isus sa svojim učenicima ulazi u Jerihon gdje ga dočekuje mnoštvo naroda. S jednog drveta pokušava ga vidjeti čovjek niska rasta po imenu Zakej, a po službi nadcarinik. Navođenje njegove službe otkriva nam mnogo o njegovoj osobi prije ovog susreta. Svaki carinik bio je omražen u svom narodu, jer je ubirao porez za okupatora, rimsku vlast. Uz to bili su skloni prevarama i uzimali su od naroda više kako bi se obogatili. Stoga je narod carinike smatrao izdajnicima, a to što ih nije volio u najvećem broju slučajeva bilo je opravdano, jer kako narod prema njima nije lijepo postupao, tako nisu ni oni prema narodu bili dobri i ljubazni. Zakej nije bio običan

Susret koji mijenja

carinik, nego nadcarinik, što znači da je u službi napredovao, a to je istovremeno značilo da je u svom narodu smatran većim grešnikom.

Taj Zakej, poput drugih ljudi želi vidjeti Isusa. Nije on vođen vjerom i pobožnošću, nego radoznalošću, jer o Isusu se pričalo, o njegovom nauku i čudima. Svi su željeli vidjeti kako taj čovjek izgleda pa tako i Zakej. Ne misli on da će njega Isus vidjeti ako se popne na drvo, niti to želi, već želi on vidjeti tog čovjeka o kojem se priča. No, izvan svih očekivanja Isus se zaustavlja kod drveta na kojem je Zakej. Nije to slučajno. Isus je bio poznavatelj ljudskih srdaca, on je Sin Božji, koji, poput svoga Oca zna sve i ništa mu se ne može sakriti. I bilo je dovoljno nekoliko Isusovih riječi i pogled pa da se dogodi čudo. Zakej mu otvara vrata svoga doma, ali i svoga srca te u ovom osobnom susretu s Božjim Sinom mijenja svoje stavove, pogled na život, cijelog sebe.

Zakej nije bio sretan i ispunjen životom koji je živio do tada, iako je s materijalne strane imao sve. On je čeznuo za promjenom, ali nije znao da će ta promjena doći sad, u susretu s Isusom. Susret s Bogom omogućio mu je da se susretne i sa samim sobom te učini potpun zaokret vlastitog života. Iz tog zaokreta proizlazi i njegova odluka: »Evo, Gospodine, polovicu svog imanja dajem siromasima! I ako sam koga u čemu prevario, vraćam četverostruko« (Lk 19,8). Ona se čini pomalo ishitrena i pretjerana, ali nije. Ona je plod promjene srca koju je ovaj čovjek doživio i pokazuje nam da istinski susret s Bogom donosi potpuni

zaokret, čovjek nakon toga ne nastavlja po starom, nego se u potpunosti mijenja, a ta promjena je prepoznatljiva.

BOG TRAŽI GREŠNIKA

Na primjeru Zakeja nadcarinika Isus nam želi očitovati Božje milosrđe i ljubav te tako uliti nadu grešnicima. Za susret s Bogom nikada nije kasno, važno je da se taj susret dogodi. A Božje milosrđe je veliko i njegova ljubav jednaka je za sve te on prihvaća svakog grešnika koji je odlučio mijenjati se, odbaciti stari način života i krenuti drugim, Božjim putem. Sin Božji zato je i došao na ovaj svijet, radi spasenja grešnika. Na to nas i sam podsjeća na kraju ovog susreta: »Ta Sin Čovječji dođe potražiti i spasiti izgubljeno!« (Lk 19,10). Grešnik mora dozvoliti da bude pronađen, ne smije bježati i skrivati se od Boga, već poput Zakeja, tražiti ga, htjeti ga susresti i tada će sigurno biti pronađen.

Farizeji su gundali protiv Isusa, smetalo im je što odlazi carinicima i grešnicima, jer su za njih ti ljudi bili vrijedni jedino prezira te nisu zasluživali drugu šansu. No, Bog gleda drugačijim očima, i pravednost Bog mjeri drugačije od čovjeka, zato se Isus nije dao pokolebati njihovim mrmljanjima te je tražio grešnika da ih spasi.

Čudesni susreti s Isusom koji mijenjaju ljudske živote i od grešnika čine pravednike događaju se i danas. Zakej je znao kuda će Isus proći pa je učinio sve kako bi ga vidio. Svima je potreban takav susret s Bogom koji mijenja, a znamo gdje ga možemo pronaći, samo trebamo učiniti sve što možemo da ga i susretnemo.

MINI INTERVJU: ANA FRANCIŠKOVIĆ, SUBOTICA

Fotografija je moja ljubav

Ana Francišković iz Subotice učenica je VIII. h razreda OŠ Matko Vuković. Ova svestrana i druželjubiva djevojka ima puno hobija, a u slobodno vrijeme najviše voli fotografirati i čitati na internetu o fotografiji i fotoaparatima.

Fotografija je moja ljubav. Nedavno je čak osvojila i prvu nagradu na jednom fotografskom natječaju u Hrvatskoj...

Reci nam nešto više o natječaju na kojemu si osvojila nagradu.

Za natječaj mi je rekla nastavnica hrvatskog jezika. Poslala sam fotografiju koju sam snimila na salašu kod majke i dide. Fotografirala sam njivu, a u krupnom planu je drvo i kokoška. Nisam ni pomislila da ću nešto osvojiti, a naročito ne prvo mjesto. Za nagradu ću dobiti fotoaparat i s velikim uzbuđenjem ga iščekujem!

Što najviše voliš fotografirati?

Volim fotografirati prirodu, a najveću inspiraciju dobivam na majkinom i didinom salašu u Maloj Bosni.

Voliš li se igrati s bojama ili uređivati fotografije?

Ne volim kvariti original. Danas je uređivanje fotki dosta popularno, naročito jer svi imamo mobitele koji nude puno brzih filtera kroz koje se može provući fotografija, ali ja najviše volim kada su u originalnim bojama.

Imaš li fotografskih poslova već iza sebe?

Imam, često fotkam za Zvonik – mise zahvalnice, HosanaFest i razna druga događanja vezana za mlade.

S kojim uređajem fotografiraš?

Najčešće fotkam s mobitelom, a kad je kod mene fotoaparat iz Zvonika, onda iskoristim priliku i s njim napravim bolje fotografije. Jedva čekam da mi stigne iz Hrvatske fotić koji sam osvojila...

Planiraš li daljnje obrazovanje posvetiti fotografiji?

Da, želim upisati srednju Politehničku školu, smjer za fotografa jer je fotografija ono s čime se želim baviti u životu.

J. Dulić Bako

IGRA

Kamen, škare, papir

Ovo je igra za dva igrača. Igrači sjede jedan nasuprot drugome. Svaki stisne šaku i uzvikuje *Kamen, škare, papir!* Na riječ *papir*, oba igrača pokažu dlanove u jednom od ova tri položaja:

1. KAMEN – stisnuta šaka,
2. ŠKARE – dva ispružena i raširena prsta (oblik škara),
3. PAPIR – ispruženi, skupljeni prsti i bočno okrenut dlan.

BODOVANJE:

Kamen i škare: Kamen tupi škare – kamen pobjeđuje.

Papir i kamen: Papir pokriva kamen – papir pobjeđuje.

Papir i škare: Škare režu papir – škare pobjeđuju.

Isti znakovi: Ako oboje pokažete isti znak, neodlučeno je!

Zašto i zato

Ovo je igra smiješnih pitanja i odgovora. Potrebni su vam papirići, olovke i dobre ideje! Igrati mogu dva ili više igrača, a što je više igrača, to je igra zabavnija.

Za dva igrača:

Svaki igrač dobije papirić na vrhu kojega napiše pitanje koje počinje sa Zašto... Zatim se papirić presavine preko pitanja tako da se pitanje ne vidi. Igrači zamijene papiriće ispod sakrivenog pitanja napišu odgovor koji počinje sa Zato.... Potom se pitanja i odgovori naizmjenice pročitaju.

Za više igrača:

Svaki igrač dobije jedan papirić na vrhu kojega napiše pitanje koje počinje sa Zašto.... Svaki svoj papirić presavine preko pitanja tako da se pitanje ne vidi i odloži papirić u neku zdjelu. Potom svaki igrač izvuče jedan papirić i na njega, ispod skrivenog pitanja, napiše svoj odgovor koji počinje sa Zato.... Na kraju se smiješne kombinacije pitanja i odgovora naglas pročitaju.

TV PREPORUKA

PETAK 28. LISTOPADA, HRT1 20.10

Crno-bijeli svijet**Epizoda 4.** Zašto su danas djevojke ljute?

Ksenija je postala članica Radničkog savjeta te zahvaljujući slučajnom susretu u kafiću odmah uspijeva poremetiti Srićine planove. Kipo dobiva novu priliku

u *Startu* gdje upoznaje legendarnog urednika Jozu Sokrata, a prvi tekst koji piše vezan je uz bizarni Dunjin i Žungulov performans, nadahnut njihovim okršajem sa švercerima kave. Zbog *Ladina* poznanika Žac ima napa-

de ljubomore, a Una se zbližava s Leom, ekscentričnim studentom dramaturgije...

U glavnim ulogama: **Filip Riđički, Slavko Sobin, Jelena Miholjević, Franjo Kuhar, Sreten Mokrović, Karlo Maloča, Kaja Šišmanović, Elizabeta Kukić, Sara Stanić, Damir Šaban, Hrvoje Kečkeš, Lucia Stefania Glavich Mandarić, Silivo Vovk**

Autor i redatelj: **Goran Kulenović**

Scenaristi: **Renato Baretić i Goran Kulenović**

Direktor fotografije: **Mario Sablić**

Originalna glazba: **Dubravko Robić**

Kostimografkinja: **Ivana Zozoli Vargović**

Scenograf: **Mario Ivezić**

Montažeri: **Goran Kulenović i Marina Barac**

Supervizorica maske: **Slavica Šnur**

Izvršna producentica: **Maja Vukić**

Producent: **Ivan Maloča**

Urednik: **Hrvoje Ivanković**

KNJIGA

IVANA ŠOJAT-KUČI

Ničiji sinovi

Što se događa kada se između bračnih drugova uvuku sumnja i nepovjerenje, kada se ljudi počnu udaljavati jedno od drugoga? Kako o svakodnevnim, naizgled običnim, a uistinu egzistencijalnim problemima razmišlja on, a kako ona? I dok on traži utjehu u društvu prijatelja i alkoholu, pokušavajući tako potisnuti ratna sjećanja te zaboraviti činjenicu da je samo pjevač u zboru, a ne umjetnik, i stvara stotine izlika, ona ostaje bez posla, nosi krivnju zbog pobačaja i pred djetetom pokušava održati privid idile, no duboko je nesretna jer se nije ostvarila onako kako je kao perspektivna djevojka iz fine obitelji mogla i trebala. **Ivana Šojat-Kučić** u *Ničijim sinovima* u dvoglasju iz muške i ženske perspektive pokazuje kako se brak u kojem je bilo ljubavi naočigled rasipa te kako krizne situacije, od smrti bližnjih do otkaza, razorno djeluju na ljubav. *Ničiji sinovi* roman su koji pogađa ravno u središte međuljudskih odnosa, a Ivana Šojat-Kučić napisala je nakon velikoga obiteljskog romana *Unterstadt* intimnu dramu dvoje ljudi koji se pod pritiskom okoline, ali i vlastitih neostvarenih želja međusobno udaljavaju do potpunog nerazumijevanja.

PJESMA ZA DUŠU:

U životu svatko nekog voli
Stjepan Džimi Stanić

U životu svatko jednom voli
i doživi ljubav prvi put
poljupci su riječi koje
tad kažu nama sve

Svi ljudi tad bi sretni bili
kao što smo, draga
sretni ti i ja

Ref.

U životu svatko nekog nosi
prvu ljubav kao davni san
uspomene prošlih dana
ja čuvam za nas

Ref.

Kad bi svatko jednom sreo
drage oči, topli osmijeh
kao tvoj

IDEMO LI VEČERAS U KAZALIŠTE? (31.)

Pripema: Milovan Miković

Tko je Petar Kopunović?

Uz glumce, glazbenike i druge kazališne poslenike kojih se spominje prvi upravnik subotičkog Hrvatskog narodnog kazališta **Lajčo Lendvaji**, spadaju **Rudolf Opolski**, **Antun Kujavec**, apsolutnica **Vesna Krstulović**, a nadasve operni pjevač **Petar Kopunović**, koji je do tada s uspjehom nastupao poglavito u Zagrebu, a u Subotici će pored niza likova tumačiti jednu od

čice, a također i u svim operama, u tom razdoblju izvedenim na sceni subotičkog kazališta, odnosno Muzičke grane i na kraju Opere s baletom. Dočim u Andrićevoj operi *Dužijanica* tumači ulogu Čiče, koju je skladatelj radi njega i komponirao, budući da su prijateljevali petnaestak godina te je ne rijetko pjevao upravo njegove skladbe, među njima i ariju, koju je Andrić koristio u duetu **Blaška i**

nih ruža, u *Uličnim sviračima*, *Pokondirenoj tikvi* i mnogim drugim komadima. Prisjećajući se vlastitih početaka Eržika Kovačević ovako je dočarala duh toga razdoblja: «Požutjelo lišće, dijelovi grada porušeni. Ružni tragovi ružnog rata. I uzbudjenje. Mnogo uzbudjenja. Naročito kada sam prvi put nastupila u Pozorišnom odsjeku, koji je djelovao još prije osnutka kazališta. Mladost i polet nam pomažu da

na poteškoće u radu, bili su mi veoma dragi. Čujem ih i danas...

ŽAOKE NA RAČUN VLASTI

I **Katarina Bačlija** započela je svoju uspješnu glumačku karijeru u Pozorišnom odsjeku, dakle još i prije službenog osnutka subotičkog Hrvatskog narodnog kazališta, u kojemu će zaigravši od prve predstave do 1948. godine, ostvariti zapažene

Petar Kopunović

Geza Kopunović, Eržika Kovačević, Klara Peić, Giza Katančić, Ante Kraljević i Ankica Devčić u *Hasanaginici* Milana Ogrizovića, u sezoni 1953./54.

Katarina Bačlija

naslovnih uloga u prvoj bunjevačkoj operi *Dužijanica*.

PRVI BUNJEVAČKI PJEVAČ, PRVE BUNJEVAČKE OPERE

Petar Kopunović, rođen u Subotici 29. lipnja 1894. godine. Pjevanje uči u Zagrebu kod glasovite **Ade Vrhovnik-Dietrich**, gdje mahom i nastupa na koncertima i na radiju, s pjesmama **Lisinskoga**, **Zajca**, **Vilhara**, **Albinija**, **Širole**, **Konjovića**, **Andrića** i drugih domaćih kompozitora, a od stranih **Schuberta**, **Griega**, **Straussa**, **Čajkovskoga**, **Schneidera**, **Trnovskoga** i dr. Član je Hrvatskog narodnog kazališta u Subotici od 1946. godine. Nastupio je u **Tijardovićevoj** opereti *Mala Floramy*, **Kalmanovoj** *Silvi*, u Schubertovoj opereti *Tri djevoj-*

Ruže, u II. činu *Dužijance*. Tako je Kopunović stasao u prvog opernog pjevača koji izvodi jednu od nosećih melodija prve bunjevačke opere [*Naša pozornica*, 9-10, 1952/1953., 12.].

Od glumica, pozornost privlači **Eržika Kovačević**, rođena u Subotici, gdje započinje glumačku karijeru, i prije no što će postati članicom Hrvatskog narodnog kazališta. Ubrzo, međutim, odlazi u Glumačku školu u Zagreb, koju uspješno završava 1950. godine. Nakon toga dobiva angažman u Narodnom kazalištu u Puli, a od sezone 1952./53. ponovno igra u Subotici kao članica Hrvatske drame ovog kazališta. Tumači uloge u *Kralju Betajnovu*, *Sirotinja nije grijeh*, u *Pokojniku*, u *Dva tuceta crve-*

prebrodimo poteškoće. I građani. Stvara se novo, mlado kazalište, uz našu mladost. Počelo se od nule... Sve smo sami radili. Skupljali rekvizitu, garderobu, opremu za naše kazalište. Da, bilo je i poteškoća, svakako. Neki su radili volonterski, pa i ja. Prvoga siječnja 1946. sklopila sam prvi profesionalni ugovor. Nakon toga radila sam još jednu sezonu, a zatim sam otišla u Glumačku školu u Zagreb... Ljubav prema poslu, entuzijizam, nosili su sve nas... Vihor rata tek prohuja, a velikom kazališnom salom odjeknuo je prvi gong. Dugo je odzvanjao u našim uzbudjenim srcima. Svjetla se pale, koljena klekaju. Trema. Prva prava trema, te daleke jeseni ... Da, ti prvi aplauzi, bez obzira

uloge, a tada se nakon udaje sa suprugom i sinom seli u Izrael, ali se početkom pedesetih godina vraća u rodni grad i dakako na matičnu scenu. Od tada do odlaska u mirovinu ostvarila je cijeli niz uspješnih i raznovrsnih uloga, koje su naišle na veoma povoljne ocjene kritike, osobito u komedijama i igrokazima Matije Poljakovića. A publika ju je naprosto obožavala. Na tom tragu, u vrijeme osnutka Radio Subotice, krajem šezdesetih i početkom sedamdesetih, s glumcem **Gezom Kopunovićem**, tijekom više godina uspješno nastupa u emisiji *Martin i Tona*, za koju Kopunović piše tekst samo na oko zabavan i šaljiv, a uistinu prožet ostrim opaskama o onodobnim društvenim prilikama i ne rijetko izazovnim žaokama na račun vlasti.

Kovači i potkivači

U vrijeme između dva svjetska rata žitelji Sonte su živjeli, s vrlo rijetkim izuzecima, isključivo od poljodjelstva. Ovo u velikoj većini šokačko selo bilo je nadaleko poznato po povelikom broju sitnih paora, po odanim birošima i po vrijednim nadničarima. Sitni paori su svaštarili, bavili su se i ratarstvom i povrtlarstvom i stočarstvom. Svoje sitne posjede obrađivali su uz uporabu konja i volova te zaprežnih strojeva i pomagala. Konje i volove moralo se potkivati, kako bi im se zaštitila kopita, odnosno papci od mehaničkih ozljeda.

ANATOMIJA KONJSKIH NOGU

Ova fotografija nastala je davno, još u predvečerje Velikog rata. Danas se čuva u obiteljskom albumu **Marinka Đanića** u Sonti. »Na fotografiji je moj otac **Mata Đanić** – **Titla** prigodom potkivanja konja. I on i njegov otac bili su sitni paori. Obitelj su prehranjivali kako su znali, malo prodajom viškova

vlastitih ratarskih i povrtlarskih proizvoda te mliječnih prerađevina, malo nadničanjem. Ne sjećam se točno, možda mi je nekada i pričao ispred čije je ovo radione bilo, ali nisam više ni ja mlad pa se i zaboravilo. Mislim da je majstor bio Švaba, a pomoćnik Šokac. A najviše bih volio kad bi ovo bilo objavljeno pa bi valjda netko i prepoznao majstore«, priča Marinko.

Konje i volove potkivali su potkivači, odnosno zanatlije specijalizirane za potkivanje ovih životinja. U pravilu, prigodom izučavanja kovačkog, šegrti su izučavali i potkivački zanat. Kasnih tridesetih godina u Sonti je, po kazivanju najstarijih žitelja ili njihovih potomaka, bilo desetak aktivnih kovačnica-potkivačnica i sve su bile pretrpane poslom. Bilo je još i nekoliko samoukih potkivača, ali paori su kod njih odlazili samo u krajnjoj nuždi. »U dugim zimskim večerima, kasnih pedesetih, otac se vrlo rado prisjećao prijeratnog života. Sjećam se i njegove priče o omiljenom konju, mrkovu, kojemu se u šumi prigodom

izvlačenja drva komad špicaste grane zabio pod kopito i to dosta duboko pa mu se noga zagnojila i prijetilo mu je trovanje, kasnije vjerojatno i uginuće. Veterinar koji je opsluživao Sontu i neke od susjednih sela bio je na putu pa je odgovarajući tretman za mrkova započeo njegov potkivač. Malo neobično, ali poznato je da je jedan od predmeta koje su tadašnji zanatlije – potkivači izučavali u vrijeme šegrtske škole i to vrlo detaljno, bila je i anatomija konjskih nogu. Majstor je, po očevoj priči, vrlo znalački očistio, dezinficirao i obložio nekim melemom zagnojeno kopito. Melem mu je mijenjao svakodnevno, a već nakon nekoliko dana gnojna upala se počela povlačiti. Po povratku s puta mrkova je pregledao i veterinar i samo je pohvalio posao potkivača. Mrkov je ozdravio i kod oca doživio duboku starost«, prisjeća se očevih priča Đanić.

(NE)JEDNOSTAVAN POSAO

Poslije Velikog rata na prostorima negdašnje države

Jugoslavije u poljodjelstvu se ubrzano puno toga mijenja. U ratarstvo se uvode traktori i teški priključni strojevi, što neumitno dovodi do smanjenja broja radnih grla stoke. Smanjenjem broja konja prestaje potreba i za većim brojem potkivača pa se u sustavu školstva uz izučavanje kovačkoga zanata vezalo i izučavao potkivački zanat. Pored potkivanja konja potkivači su izrađivali potkove, podrezivali kopita, a i dalje su bili sposobljavani i za liječenje jednostavnijih, a vrlo čestih ozljeda konjskih nogu.

Izrađene potkove uz pomoć specijalnih čavala prikucavane su konju na kopito. Potkivač je morao dobro poznavati strukturu konjskih nogu, kako nestručnim prikucavanjem potkove ne bi izazvao ozljede kod životinje. Posao potkivača bio je i opasan i naporan, jer se radilo s krupnim životinjama, koje su ponekad znale biti vrlo nervozne i nemirne pa bi dolazilo i do ozljeda potkivača.

Konji se potkivaju kako bi im se kopita zaštitila od oštećenja, pucanja rožine i pretjeranog trošenja u radu po tvrdom terenu. Dobar potkivač stručnim radom može ispraviti mnoge nepravilnosti u hodu konja, poput kresanja, odnosno sudaranja prednjih ili zadnjih nogu, ili udaranje zglobova kopitama, sustizanje, odnosno hvatanje prednjih kopita zadnjima, ili neravan hod prednjih nogu. S druge strane, loš i nestručan potkivač može poremetiti i najpravičniji i najsigurniji konjski korak. »Eto, vidite, ovaj naizgled najjednostavniji posao baš i nije toliko jednostavan i bezazlen. Ipak su ti stari zanati, danas najčešće vidljivi samo na rijetkim očuvanim fotografijama, više kombinacija znanosti i estetike, nego zanat«, završava priču Đanić.

Ivan Andrašić

Za sunčanu jesen života

Jesen može biti lijepo godišnje doba kao i lijepo životno doba. Da bude tako pobrinuli su se i mališani vrtića *Marija Petković Sunčica* koji su i ove godine organizirali priredbu *Za sunčanu jesen života* za

svoje bake i djedove. U vjeronaučnoj dvorani župe svetog Roka u petak, 21. listopada, obradovali su svoje najdraže bogatim programom. Bilo je pjesme, plesa, glume te mnoštvo nasmijanih lica. Djeca su iskreno i s puno ljubavi poželjela puno zdravlja i veselja najstarijim članovima obitelji.

Marija Petković – Biser u novim prostorijama

Već i vrapci znaju da u Subotici postoje dva vrtića *Marija Petković*. Osim *Sunčice* od školske 2012./13. godine funkcionira i vrtić *Biser* koji je započeo s radom sa svega 15 djece. Bila su smještena u župi Majke Crkve u prostorijama gdje su nekada boravile sestre Družbe čeri Milosrđa. Budući da se broj djece duplirao, postalo nam je tijesno. Dobrotom i snalažljivošću župnika **Marinka Stantića** koji je ustupio još jednu prostoriju gdje je nekada bio Caritas, vrtić je proširen, a ubrzo i preuređen uz potporu obitelji **Nevenke** i **Joze Bonića**, Hrvatskog nacionalnog vijeća, DSHV-a i Zagrebačke županije. Da radovi što bolje i brže budu privedeni kraju pobrinuo se poduzetnik **Saša Vojnić Hajduk**, a da se što prije preselimo u renovirane prostorije pomogli su i naši roditelji. Hvala svima i onima koji su dali i onima koji će to tek učiniti!

Tako smo se 18. listopada uselili i svi smo sretni, a uskoro ćemo Vas pozvati i na svečano otvorenje.

Na Smotri učeničkih zadruga

Ravnateljica naše škole *Matija Gubec* u Tavankutu, **Stanislava Rstanić Prčić**, nastavnica **Kristina Kovačić**, moja prijateljica iz razreda **Milena Mamužić** i ja, sudjelovale smo na 28. Smotri učeničkih zadruga u Zadru. Ondje smo bili četiri dana.

Na Smotru učeničkih zadruga i ove smo godine bili pozvani kao gosti. Prezentirali smo i prodavali naše radove od slame, koji su privlačili pažnju posjetitelja i motivirali ih da požele doći u Tavankut. Također, svidjele su im se i naše svježije, zdrave tavankutske jabuke.

Svi su ih hvalili, a mi smo zapažali kako jedna po jedna nestaju. Sedamdest zadruga Republike Hrvatske je izlagalo svoje proizvode, koji su bili zanimljivi i maštoviti. Osim rada, druženja i zabave na smotri imali smo prilike razgledati grad Zadar. Kroz njega nas je proveo naš vodič **Šime**. Slušali smo poznate *Morske orgulje*, vidjeli *Pozdrav Suncu*, razgledali katedralu i crkvu sv. Donata. Bili smo čak i u Muzeju iluzija gdje smo se dobro zabavili.

Prepuni lijepih uspomena i dojmova vratili smo se u naš Tavankut.

Kristina Crnković 8. a, OŠ Matija Gubec Tavankut

i učenici hrvatskih odjela u OŠ *Vladimir Nazor* u Đurđinu kao i polaznici predmeta hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture u Žedniku. Oni su pod vodstvom svojih profesorica **Marte Vargek** i **Tanje Dulić** 18. listopada obilježili ovaj nadnevak izradivši plakat s različitim načinima vezivanja kravata po kojem su i sami pokušali vezati je sami sebi. Inače, istoga dana u Đurđinu je bio organiziran i Bazar zdrave hrane jer je za vikend, 16. listopada, bio Svjetski dan hrane. Kako divan dan u školi bogat sadržajima.

Međunarodni dan školskih knjižnica u Sonti

Djeca koja pohađaju predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture u OŠ *Ivan Goran Kovačić* u Sonti su 20. listopada obilježili Međunarodni dan školskih knjižnica. Prigodni sat je održan u školskoj knjižnici na kojem su se informirali o ovom značajnom nadnevku te sudjelovali u kvizu. Za prvašice je bilo organizirano upoznavanje s knjižnicom i čitanje priča. Učenicima se jako svidjelo i na kraju sata su poželjeli da sljedeće godine oni sami sudjeluju u organiziranju aktivnosti za ovaj dan.

U Đurđinu i Žedniku obilježen Svjetski dan kravate

Kravata je jedini hrvatski simbol koji je univerzalno poznat i prepoznatljiv. Istodobno, kravata je i simbol Europe, ali i znak nekih temeljnih ljudskih vrijednosti. Sve su to znali i time se vodili

28. listopada 2016.

Čitam sto na sat još tri dana

Kako vrijeme ubrzano leti. Čini nam se da nije bilo tako davno kada smo Vas upoznali s Nacionalnim kvizom za poticanje čitanja *Čitam sto na sat* koji organiziraju Knjižnice grada Zagreba,

a u Subotici ga provodi Gradska knjižnica. Sve se činilo da još ima dosta vremena, ali nismo ni primijetili kako se ono smanjilo te Vas obavještavam da traje još svega tri dana! Točnije, do ponedjeljka, 31. listopada, možete popuniti online upitnik koji se nalazi na adresi: <http://www.knjiznica.hr/kviz/>

PETAK
28.10.2016.

06:37 TV kalendar
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:06 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti
 08:06 Dobro jutro, Hrvatska
 09:00 Vijesti
 09:05 Paulovo i Nickovo veliko
 kulinarsko putovanje
 09:32 McLeodove kćeri, serija
 10:19 Putovanja željeznicom:
 Vlakom kroz Južnu Koreju,
 dokumentarna serija
 11:02 Bajkovita Hrvatska:
 11:11 Ekumena: Ususret
 petstotoj obljetnici
 Reformacije
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Život teče dalje
 13:59 Kod doktora, talk-show
 14:44 Normalan život
 15:29 Znanstveni krugovi
 15:57 Kako je obranjena
 Hrvatska, dokumentarna
 serija
 17:00 Vijesti
 17:20 Moj HRT
 17:48 Manjinski mozaik
 18:09 Priče o veteranskom
 uspjehu: Heroine
 domovinskog rata,
 dokumentarna serija
 19:00 Dnevnik 2
 19:46 Tema dana
 20:00 Škola kuhanja: Glazura
 od čokolade
 20:10 Crno-bijeli svijet, serija
 21:00 Naši dani - priče
 o hrvatskom rocku,
 dokumentarna serija
 21:57 Hrvatska za 5
 22:50 Eurojackpot
 23:00 Dnevnik 3
 23:32 Fargo, serija
 00:24 Američki psiho, američki
 film
 02:01 McLeodove kćeri, serija
 02:44 Kod doktora, talk-
 show (R)
 03:25 Skica za portret (R)
 03:38 Hrvatska uživo
 04:20 Fotografija u
 Hrvatskoj (R)
 04:33 Tema dana
 04:45 Život teče dalje

05:49 Regionalni dnevnik
 06:29 Vrijeme na Drugom
 06:32 Džepni djedica, serija
 06:44 Džepni djedica, serija
 07:00 Juhuhu
 08:32 Lovci na zmajave
 08:55 Životinjske posebnosti,
 dokumentarna serija

08:59 Ubojice između polova,
 dokumentarna serija
 09:28 Školski sat: Prekomjerno
 igranje računalnih igara
 09:58 Inkubator: Geograf (R)
 10:12 Ton i ton: Improvizacija i
 kockice (R)
 10:30 H2O: Uz malo vode!, (R)
 10:58 Kućni ljubimci Marca
 Morronea, dokumentarna
 serija
 11:23 Don Matteo, serija
 12:22 Lorraine Pascale:
 Kako postati bolji kuhar,
 dokumentarna serija
 12:51 Svijet vrtlara,
 dokumentarna serija
 13:26 Moj otac mora umrijeti,
 američki film
 14:56 Dizajn interijera
 u rukama amatera
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:42 Školski sat: Prekomjerno
 igranje računalnih igara
 17:14 Magazin rukometne LP
 17:42 Bitange i princeze
 18:16 Dobra žena, serija
 19:01 Kruške i jabuke
 19:47 Kultovi životinja: Slon,
 kratki dokumentarni
 film (R)
 20:01 Umorstva u Midsomeru
 21:37 Vrijeme na Drugom
 21:43 Ubojstvo u Walesu, serija
 23:21 Plijen, serija
 00:08 Moj otac mora umrijeti,
 američki film
 01:34 Noćni glazbeni program

06:30 RTL Danas, (R)
 07:15 Sve u šest, magazin (R)
 07:55 Lego Ninjago, animirana
 serija (R)
 08:20 TV prodaja
 08:35 Prava žena, serija (R)
 09:35 Bibin svijet, serija
 10:20 TV prodaja
 10:35 Pet na pet - nove
 epizode, kviz (R)
 11:35 TV prodaja
 11:50 Najbolji ninja ratnici,
 zabavno-natjecateljski
 reality (R)
 12:50 Wipeout, game show
 13:45 Ruža vjetrova, serija
 14:45 Žikina dinastija, igrani
 film, komedija (R)
 16:30 RTL Vijesti, informativna
 emisija
 17:00 Najbolji ninja ratnici,
 zabavno-natjecateljski
 reality
 18:00 Sve u šest, magazin
 18:30 RTL Danas, informativna
 emisija
 19:15 Pet na pet - nove
 epizode, kviz
 21:00 Nacionalno blago, igrani
 film, avanturistički
 23:30 Taxi, igrani film, akcijska

komedija
 01:20 Put bez povratka 3,
 igrani film, horor
 03:10 RTL Danas, (R)
 03:50 Kraj programa

SUBOTA
29.10.2016.

05:37 TV kalendar
 05:52 Klasika mundi: Pariški
 orkestar pod ravnanjem
 Paava Järvija izvodi
 Brahmovu 3. simfoniju,
 2. dio
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:10 7. konjanička, američki
 film - Kinoteka, ciklus
 klasičnog vesterna
 10:25 Kratki dokumentarni
 film
 10:35 Kućni ljubimci
 11:10 Duhovni izazovi
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Veterani mira
 13:15 Potrošački kod
 13:50 Prizma - multinacionalni
 magazin
 14:40 Crno-bijeli svijet, serij
 16:00 Slatka kuharica
 16:20 Lovac na bilje
 17:00 Vijesti
 17:40 Lijepom našom: Supetar
 (2. dio)
 19:00 Dnevnik 2
 19:47 Tema dana
 20:00 Loto 7/39
 20:05 Dokaz života, američki
 film
 22:20 Dnevnik 3
 22:55 Surferi, američki film
 00:55 Stonesi u egzilu,
 glazbeno-dokumentarni
 film
 01:55 7. konjanička, američki
 film - Kinoteka, ciklus
 klasičnog vesterna
 05:03 Tema dana
 05:15 Veterani mira
 06:00 Prizma

05:42 Regionalni dnevnik
 06:22 Vrijeme na Drugom
 06:25 Džepni djedica, serija
 06:40 Džepni djedica, serija
 07:00 Juhuhu
 08:30 Juhuhu junior
 09:02 Ubojice između polova,
 dokumentarna serija
 09:30 Farscape - Bijeg u svemir,
 serija
 10:25 Pite i pudinci Paula
 Hollywooda
 11:15 Vrtlari
 11:50 Umorstva u Midsomeru,

serija
 13:25 Auto Market Magazin -
 sponzorirani program
 13:50 Najljepši vrtovi - pogled
 iz zraka, dokumentarna
 serija
 14:40 Luka i prijatelji
 15:10 Magazin EL
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:30 Indeks
 16:55 Košarka, PH - 4. kolo:
 Osijek - Alkar, prijenos
 18:45 Najduži dan: Arhitekti,
 dokumentarna serija
 19:35 Garaža: Them Moose
 Rush
 20:05 Najveće pustolovine
 u Velikoj Britaniji s
 Bearom Gryllsom:
 Škotska, dokumentarna
 serija
 20:55 Vrijeme na Drugom
 21:00 Graham Norton i gosti,
 talk-show
 21:55 Ray Donovan, serija
 22:45 Dva i pol muškarca,
 humoristična serija
 23:10 Annika Bengtson:
 Reporterka crne kronike,
 serija
 00:40 Pa to je fantastično,
 humoristična serija
 01:10 Noćni glazbeni program

04:50 RTL Danas, (R)
 05:35 Jezikova juha
 06:40 Legenda o Tarzanu
 07:05 Lego Ninjago
 08:05 TV prodaja
 09:10 Naša mala klinika,
 humoristična serija (R)
 10:15 TV prodaja
 10:40 Dynamo: Majstor
 nemogućega, zabavna
 emisija
 11:30 Troy, zabavna emisija
 12:30 Ples malog pingvina,
 igrani film, animirani
 14:50 Nacionalno blago, igrani
 film, avanturistički (R)
 16:30 RTL Vijesti
 16:40 Nacionalno blago, igrani
 film, avanturistički (R)
 17:15 10 najmoćnijih
 odvjetnika Hrvatske,
 zabavna emisija
 18:30 RTL Danas
 19:15 Galileo, emisija
 20:00 Merida Hrabra, igrani
 film, animirani
 22:00 Redovnice nastupaju 2,
 igrani film, komedija
 00:10 Taxi, igrani film, akcijska
 komedija (R)
 02:00 Astro show, emisija uživo
 03:00 RTL Danas, (R)
 03:40 Kraj programa

NEDJELJA
30.10.2016.

06:59 TV kalendar
 07:15 Ludi Pierrot, francusko-
 talijanski film - Zlatna
 kinoteka
 09:00 Iza zavjese, politički
 talk-show
 09:55 Slavonski Brod:
 Dan reformacije, prijenos
 bogoslužja iz evangeličke
 crkve
 11:00 Biblija
 11:10 Pozitivno
 12:00 Dnevnik 1
 12:30 Plodovi zemlje
 13:25 Rijeka: More
 14:00 Nedjeljom u dva
 15:05 Mir i dobro
 15:45 Ovo je opera: Claude
 Debussy - Pelléas and
 Mélisande
 17:00 Vijesti
 17:15 Kuhajmo kao Heston:
 Krumpir, dokumentarna
 serija
 17:40 Volim Hrvatsku
 19:00 Dnevnik 2
 19:47 Tema dana
 20:00 Loto 6/45
 20:10 Novine, serija
 21:05 Majka Terezija, talijanski
 film
 23:05 Dnevnik 3
 23:40 Naša majka, kanadsko-
 francuski film
 01:45 Nedjeljom u dva
 02:50 Ludi Pierrot, francusko-
 talijanski film - Zlatna
 kinoteka
 04:35 Ovo je opera: Claude
 Debussy - Pelléas and
 Mélisande
 05:25 Plodovi zemlje
 06:15 Tema dana

05:57 Regionalni dnevnik
 06:22 Vrijeme na Drugom
 06:25 Džepni djedica, serija
 06:40 Džepni djedica, serija
 07:00 Juhuhu
 08:30 Najveće pustolovine
 u Velikoj Britaniji s
 Bearom Gryllsom:
 Škotska, dokumentarna
 serija
 09:25 Detektiv Murdoch, serija
 10:10 Grantchester, serija
 11:00 Vlastitih ruku djelo,
 dokumentarna serija
 11:30 Vrtlari
 12:05 Nećemo reći mladenki
 13:05 Dobar, bolji, najbolji...
 Kroz usicu igle
 14:10 Najdraža jela Mary
 Berry, dokumentarna serija
 14:45 (Re)kreativac
 15:15 Treća sreća američki film
 16:50 Jura Hura, serija za djecu

U tri riječi - **SVJEŽE**, **DOMAĆE**, **ZDRAVO** !

JKP "Суботичке пијаци"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supiface.co.rs

Spremni za put...

Najbrže i najjednostavnije
do polise putnog osiguranja

FILIJALA SUBOTICA - Karađorđev put 38, tel. 024 555 867

MILENIJUM[®]
OSIGURANJE

www.webshop.milenijum-osiguranje.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA
I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

17:25 Split: EP u tajlandskom boksu, snimka
18:20 Maher za tehnologiju, dokumentarna serija
18:49 Festivali, smotre i koncerti narodne, tradicijske, etno i duhovne glazbe
20:05 Bolje ne može, američki film
22:18 Vrijeme na Drugom
22:27 Vikinzi, serija
23:17 Pa to je fantastično, humoristična serija
23:47 Uvijek je sunčano u Philadelphiji
00:12 Detektiv Murdoch, serija
00:57 Grantchester, serija
01:47 Noćni glazbeni program

04:50 RTL Danas, (R)
05:30 Jezikova juha
06:30 Jezikova juha
07:35 TV prodaja
07:55 Lego Ninjago
08:55 TV prodaja
09:10 Naša mala klinika, (R)
10:15 InDizajn s Mirjanom Mikulec, lifestyle emisija
11:05 Ples malog pingvina, film, animirani (R)
13:10 Redovnice nastupaju 2, film, komedija (R)
15:25 Merida Hrabra, igrani film, animirani (R)
16:30 RTL Vijesti
16:50 Merida Hrabra, (R)
17:15 10 najpoznatijih životinja Hrvatske, zabavna emisija
18:30 RTL Danas
19:20 Galileo
20:00 U gori raste zelen bor, igrani film, ratna drama
23:00 Umri muški 2, igrani film, akcijski triler
00:25 Gradska faca, igrani film, humorna drama
02:20 Astro show, emisija uživo
03:20 RTL Danas, (R)
04:05 Kraj programa

PONEDJELJAK 31.10.2016.

06:40 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:05 Paulovo i Nickovo veliko kulinarsko putovanje
09:32 McLeodove kćeri, serija
10:17 Plodovi zemlje
11:12 Treća dob
12:00 Dnevnik 1

12:20 Život teče dalje
13:15 Hrvatska uživo
14:00 Kod doktora, talk-show
14:45 Društvena mreža - medicina
15:56 Serija - domaća
17:00 Vijesti
17:20 Kraljica noći, telenovela
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 Škola kuhanja
20:05 Dva : jedan u gostima
20:40 Domovina, serija
21:35 CSI Hrvatska: Razbojništva, dokumentarna serija
22:30 Otvoreno
23:15 Dnevnik 3
23:50 Novine, serija
00:45 McLeodove kćeri, serij
01:30 Paulovo i Nickovo veliko kulinarsko putovanje
01:55 Kod doktora, talk-show
02:37 Treća dob
03:07 Hrvatska uživo
03:49 Otvoreno
04:29 Društvena mreža - medicina
05:34 Skica za portret
05:43 Tema dana
05:55 Život teče dalje

06:00 Riječ i život
06:30 Vrijeme na Drugom
06:33 Grimmove bajke
07:03 Juhuhu
08:30 Juhuhu junior
09:30 Školski sat: Zanemarena baština - nagradni projekt
10:00 Notica: Truba
10:15 Navrh jezika: Sandučić
10:30 H2O: Uz malo vode!
11:05 Indeks
11:35 Don Matteo, serija
12:25 Lorraine Pascale: Kako postati bolji kuhar
12:55 Svijet vrtlara
13:30 Coup de coeur, francuski film
15:00 Dizajn interijera u rukama amatera
16:00 Regionalni dnevnik
16:40 Školski sat: Zanemarena baština - nagradni projekt
17:10 Magazin LP
17:45 Bitange i princeze
18:25 Dobra žena, serija
19:10 Kruške i jabuke
20:05 Kako danas živimo, serija
20:56 Vrijeme na Drugom
21:00 TV Bingo
21:45 Stadion - sportska emisija
23:00 Crna lista, serija
23:45 Ludnica u Clevelandu, humoristična serija
00:10 Coup de coeur, film
01:35 Noćni glazbeni program

06:30 RTL Danas, (R)
07:15 Sve u šest, magazin (R)
07:55 Legenda o Tarzanu
08:20 TV prodaja
08:35 Naša mala klinika, (R)
09:35 TV prodaja
09:50 Pet na pet - (R)
11:35 TV prodaja
11:50 Najbolji ninja ratnici, (R)
12:45 Wipeout, game show (R)
13:45 Ruža vjetrova, serija
14:55 U gori raste zelen bor, film, ratna drama (R)
16:30 RTL Vijesti
17:00 Najbolji ninja ratnici,
18:00 Sve u šest, magazin
18:30 RTL Danas
19:15 Pet na pet - kviz
20:00 Prava žena, serija
21:10 Ljubav je na selu
22:15 RTL Direkt
22:50 Andrija i Anđelka, serija
23:30 Andrija i Anđelka, serija
00:05 Ljubav je na selu - nova sezona, (R)
01:15 Kriza, serija
01:50 Kriza, serija
02:25 CSI, serija
03:25 Astro show, emisija uživo
04:25 RTL Danas, (R)
05:01 Kraj programa

UTORAK 1.11.2016.

06:40 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
09:08 Paulovo i Nickovo veliko kulinarsko putovanje
09:38 McLeodove kćeri, serija
10:25 Putovanja željeznicom: Vlakom kroz Sasku, dokumentarna serija
11:15 Glas domovine
12:00 Dnevnik 1
12:20 Život teče dalje
14:00 Kod doktora, talk-show
14:45 Društvena mreža
16:00 Mirogoj: Svi sveti - misa, prijenos
17:45 Derren Brown: Velika krađa umjetnina, dokumentarni film
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 Škola kuhanja
20:10 Imena višnje, hrvatski film
21:39 Global, vanjskopolitički magazin
22:19 Hodočasnik u Rim, dokumentarni film
23:14 Dnevnik
23:49 Putovanja željeznicom: Vlakom kroz Sasku, dokumentarna serija

00:34 Ubojstvo, serij
01:29 McLeodove kćeri, serija
02:14 Paulovo i Nickovo veliko kulinarsko putovanje
02:36 Kod doktora, talk-show
03:19 Hrvatska uživo
04:01 Hodočasnik u Rim, dokumentarni film
04:53 Skica za portret
05:11 Global, vanjskopolitički magazin
05:41 Tema dana
05:53 Život teče dalje, telenovela

05:50 Regionalni dnevnik
06:30 Vrijeme na Drugom
06:33 Grimmove bajke
07:00 Juhuhu
08:30 Juhuhu junior
09:30 Školski sat: Klima
10:00 Malo o velikima: Ruder Bošković
10:05 Kako nastaje: Muzikalno more
10:20 Ta politika: Sud
10:30 H2O: Uz malo vode!
11:00 (Re)kreativac
11:25 Don Matteo, serija
12:25 Lorraine Pascale: Kako postati bolji kuhar, dokumentarna serija
12:55 Svijet vrtlara
13:28 C-Word, britanski film
15:01 Dizajn interijera u rukama amatera
16:00 Regionalni dnevnik
16:40 Školski sat: Klima
17:15 Bitange i princeze, humoristična serija
17:55 Stadion - sportska emisija
19:05 Tea Mamut
19:10 Kruške i jabuke
20:05 Posljednja ljubavna pjesma, britansko-njemački film
21:35 Vrijeme na Drugom
21:45 Igra prijestolja, serija
22:45 Crna lista, serija
23:30 Ludnica u Clevelandu, humoristična serija
23:55 C-Word, britanski film
01:25 Noćni glazbeni program

05:45 RTL Danas, (R)
06:30 Sve u šest, magazin (R)
07:05 Lego Star Wars (R)
07:35 TV prodaja
07:50 Prava žena, serija (R)
08:50 Naša mala klinika, (R)
10:00 Pet na pet - (R)
11:15 Najbolji ninja ratnici, (R)
12:15 Wipeout, game show
13:10 Ruža vjetrova, serija
14:10 Andrija i Anđelka, (R)
14:50 Andrija i Anđelka, (R)

15:25 Ljubav je na selu - (R)
16:30 RTL Vijesti
17:00 Najbolji ninja ratnici,
18:00 Sve u šest, magazin
18:30 RTL Danas
19:15 Pet na pet - kviz
20:00 Prava žena, serija
21:10 Ljubav je na selu
22:15 RTL Direkt
22:50 Andrija i Anđelka, serija
23:30 Andrija i Anđelka, serija
00:05 Ljubav je na selu (R)
01:10 Kriza, serija
01:45 Kriza, serija
02:25 CSI, serija
03:20 Astro show, emisija uživo
04:20 RTL Danas, (R)
05:05 Kraj programa

SRIJEDA 2.11.2016.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
09:08 Paulovo i Nickovo veliko kulinarsko putovanje
09:38 McLeodove kćeri, serija
10:26 Punom parom kroz Brazil, dokumentarni film
11:16 Eko zona
12:00 Dnevnik 1
12:20 Život teče dalje
13:15 Hrvatska uživo
14:00 Kod doktora, talk-show
14:45 Društvena mreža
15:55 Skica za portret
16:06 Global, vanjskopolitički magazin
16:36 Informativka: Zelena gradnja
17:00 Vijesti
17:20 Kraljica noći, telenovela
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 Loto 7/39
20:05 Škola kuhanja
20:10 Pola ure kulture
20:45 Domovina, serija
21:40 Labirint
22:20 Otvoreno
23:05 Dnevnik
23:40 Punom parom kroz Brazil, dokumentarni film
00:25 Ubojstvo, serija
01:20 McLeodove kćeri, serija
02:05 Paulovo i Nickovo veliko kulinarsko putovanje
02:27 Kod doktora, talk-show
03:12 Reprizni program
03:42 Skica za portret
03:43 Hrvatska uživo
04:28 Otvoreno
05:08 Labirint
05:38 Tema dana
05:50 Život teče dalje

05:50 Regionalni dnevnik
 06:30 Vrijeme na Drugom
 06:33 Grimmove bajke
 07:00 Juhuhu
 08:30 Juhuhu junior
 09:30 Školski sat: Zaštićene i invazivne vrste
 10:00 Kratki spoj: Biometrija
 10:10 Jezični crtić: Indoeuropski jezici
 10:15 Ciak junior: Indijski san
 10:30 H2O: Uz malo vode!
 11:00 Luka i prijatelji
 11:25 Don Matteo, serija
 12:25 Za stolom
 12:50 Svijet vrtlara
 13:25 Pas anđeo, američki film
 15:00 Dizajn interijera u rukama amatera
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:40 Školski sat: Zaštićene i invazivne vrste
 17:10 Juhuhu junior
 17:11 U središtu Života, dokumentarna serija
 17:45 Bitange i princeze
 18:25 Dobra žena, serija
 19:10 Kruške i jabuke
 20:00 Nogomet, LP - emisija
 20:35 Nogomet, LP: Sevilla - Dinamo, prijenos
 22:35 Nogomet, LP - emisija i sažeci
 23:20 Vrijeme na Drugom
 23:30 Crna lista, serija
 00:15 Ludnica u Clevelandu, humoristična serija
 00:40 Pas anđeo, američki film (R)
 02:10 Noćni glazbeni program

05.45 RTL Danas, (R)
 06.25 Sve u šest, magazin (R)
 07.05 Lego Star Wars (R)
 07.35 TV prodaja
 07.50 Prava žena, serija (R)
 08.45 Naša mala klinika, (R)
 09.50 TV prodaja
 10.05 Pet na pet - (R)
 11.00 TV prodaja
 11.15 Najbolji ninja ratnici, (R)
 12.10 Wipeout, game show
 13.10 Ruža vjetrova, serija
 14.10 Andrija i Anđelka, (R)
 14.50 Andrija i Anđelka, (R)
 15.25 Ljubav je na selu - (R)
 16.30 RTL Vijesti
 17.00 Najbolji ninja ratnici
 18.00 Sve u šest, magazin
 18.30 RTL Danas
 19.15 Pet na pet - kviz
 20.00 Prava žena, serija
 21.10 Ljubav je na selu
 22.15 RTL Direkt
 22.50 Andrija i Anđelka, serija
 23.30 Andrija i Anđelka, serija
 00.05 Ljubav je na selu (R)
 01.10 Kriza, serija
 01.50 Kriza, serija
 02.25 CSI, serija
 03.25 Astro show, emisija uživo
 04.25 RTL Danas, (R)
 05.05 Kraj programa

ČETVRTAK 3.11.2016.

06:40 TV kalendar
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska

08:00 Vijesti
 08:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:00 Vijesti
 09:07 Paulovo i Nickovo veliko kulinarско putovanje
 09:30 McLeodove kćeri, serija
 10:15 Svjetski karnevali: Karneval u Salvador de Bahiji - Crna ljepotica, dokumentarna serija
 11:12 Lindo i ljerica, emisija pučke i predajne kulture (1. dio)
 12:00 Dnevnik 1
 12:20 Život teče dalje
 13:15 Hrvatska uživo
 14:00 Kod doktora, talk-show
 14:45 Društvena mreža
 16:00 Pola ure kulture
 16:30 Jezik za svakoga
 17:00 Vijesti
 17:20 Kraljica noći, telenovela
 18:10 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 19:47 Tema dana
 20:00 Škola kuhanja
 20:05 Šifra, kviz
 21:00 Kako je obranjena Hrvatska, dok. serija
 21:55 Romano Bolković - 1 na 1, talk-show
 22:40 Otvoreno
 23:25 Dnevnik
 00:00 Svjetski karnevali - Karneval u Salvador de Bahiji - Crna ljepotica
 00:52 Ubojstvo, serija
 01:42 McLeodove kćeri, serija
 02:27 Paulovo i Nickovo veliko kulinarско putovanje
 02:49 Kod doktora, talk-show
 03:32 Emisija pučke i predajne kulture

04:02 Reprizni program
 04:18 Hrvatska uživo
 05:03 Otvoreno
 05:43 Tema dana
 05:55 Život teče dalje

05:50 Regionalni dnevnik
 06:30 Vrijeme na Drugom
 06:33 Grimmove bajke
 07:00 Juhuhu
 08:30 Juhuhu junior
 09:30 Školski sat: Portret
 10:00 Čarobna ploča - Širimo vidike: Arhitektura i dizajn
 10:10 Jezični crtić: Blogosfera
 10:15 EBU dokumentarni film: Leon i Jan, mladi farmeri, slovenski dok. film za djecu
 10:30 H2O: Uz malo vode!
 11:00 Pozitivno
 11:30 Don Matteo, serija
 12:20 Za stolom
 12:45 Svijet vrtlara
 13:20 Lesprit de famille, francuski film
 15:00 Dizajn interijera u rukama amatera
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:40 Školski sat: Portret
 17:10 Juhuhu junior
 17:11 dokumentarni film o životinjama
 17:45 Bitange i princeze
 18:25 Dobra žena, serija
 19:10 Kruške i jabuke
 19:58 Edvardijanska farma
 21:00 Nogomet, Europska liga - prijenos
 23:00 Vrijeme na Drugom

23:08 Nogomet, Europska liga, sažeci
 23:32 Crna lista, serija
 00:17 Ludnica u Clevelandu
 00:42 Lesprit de famille, francuski film
 02:27 Noćni glazbeni program

05.45 RTL Danas, (R)
 06.30 Sve u šest, magazin (R)
 07.05 Lego Star Wars (R)
 07.35 TV prodaja
 07.50 Prava žena, serija (R)
 08.50 Naša mala klinika, (R)
 09.45 TV prodaja
 10.00 Pet na pet - (R)
 11.00 TV prodaja
 11.15 Najbolji ninja ratnici, (R)
 12.10 Wipeout, game show
 13.10 Ruža vjetrova, serija
 14.10 Andrija i Anđelka, (R)
 14.50 Andrija i Anđelka, (R)
 15.25 Ljubav je na selu - (R)
 16.30 RTL Vijesti
 17.00 Najbolji ninja ratnici
 18.00 Sve u šest, magazin
 18.30 RTL Danas
 19.15 Pet na pet - kviz
 20.00 Prava žena, serija
 21.10 Druga Žikina dinastija
 22.15 RTL Direkt
 22.50 Druga Žikina dinastija
 23.30 Andrija i Anđelka, serija
 00.15 Andrija i Anđelka, serija
 00.55 Kriza, serija
 01.30 Kriza, serija
 02.10 CSI, serija
 03.05 Astro show, emisija uživo
 04.05 RTL Danas, (R)
 04.50 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture *Svijetionik* nedjeljom od 16.30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD *Vladimir Nazor* iz Stanišića emitira se na valovima Radio Fortuna subotom od 16 do 17 sati na frekvenciji 106,6 Mhz.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 Mhz).

HRVATSKA PANORAMA NA TELEVIZIJI YU ECO

Program obuhvaća informativnu petominutnu emisiju *Cro-info vijesti*, koja se prikazuje radnim danima nakon Info bloka ove televizije u premijernom i tri reprizna termina (15.30, 19.15, 22.15, 00.15 sati). Polusatna društveno-politička emisija *Motrišta* emitira se četvrtkom od 22.30 sati, a reprizira ponedjeljkom od 9 sati. Kolaž emisija s pregledom tjedna iza nas pod nazivom *Hrvatska panorama* emitira se subotom od 11 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

HEMA ZA RADNE DANE:

18.00 - 19.00
 Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog *Bolja Srbija* • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik *Govorimo hrvatski*

19.00 - 19.30

• Poetski predah • *Popularne melodije* - zabavna glazba (ponedjeljkom) • *Na valovima hrvatske glazbene tradicije* - narodna glazba (utorkom) • *Veliki majstori glazbe* - ozbiljna glazba (srijedom) • *Rock vremeplov* (četvrtkom) • *Minute za jazz* (petkom)

19.30 - 20.00

• *Europski magazin* - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • *Kulturna povijest* (utorkom) • *Znanjem do zdravlja* (srijedom) • *Razmišljanje dopušteno* (četvrtkom) • *Tjedni vodič* (petkom)

20.00 - 20.30

• *U pauzi o poslu* (ponedjeljkom) • *Aktualije* (utorkom) • *Otvoreni studio* (srijedom) • *Kultur café* - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • *Vodič za moderna vremena* - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20.30 - 21.00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

HEMA ZA DANE VIKENDA: Subota

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
 • 18.15 *Vojvođanski tjedan*
 • 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19.00 *Vjerska emisija*, duhovna glazba
 • 20.00 Divni novi svijet
 • 20.55 Odjava programa

Nedjelja

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana
 • 18.10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
 • 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19.30 *Putnici kroz vrijeme* emisija za djecu Hrvatskoga radija
 • 20.00 *Hrvatska izvan domovine* - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
 20.55 Odjava programa

104,4 Mhz

U NEKO LIKO SLIKA

40 godina Subotičkog tamburaškog orkestra

IZ IVKOVIĆ ŠORA

Napolje

Piše: Branko Ivković

Ne znam čeljadi, al da nije dobro, nije. Kako čovik sustrije koga, malo se dospije izdivanit, sve nako, di si šta si, al kad pitaš za koga onda bude: »A taj... Ta taj je očo napolje, u Nemačku, Francusku, Englesku i šta ti ja znadem već dikoju stranjku

državu. Jednog nema već dvi godine, drugog tri te vako njim te nako njim. Dolazidu često vamo obač rodbinu, poradit oko salaša... Ja se sve niki pitam, jel to samo pripovitka jel je stvarno tako dobro. Imade se i vrimenta fajin, cigorno i novaca kad tako često dođedu, borme otale put cigurno nije jeptin. Ta ja ode kod nas malo malo pa uspijem nakupit koji dinar na put da dospijem u varoš, jal u Tavankut, al onda se borme latim šporovanja. No, doduše, nema se ni vrimenta lutat. Ova avlija mi otme svo vrime – te rđave tačkete komšija bisni, kerovi provalili te stigli kuruzi pa na njivu i ode dan, a za njim nedilja i misec. Divani mi Periša da je bijo u gostima kod njegove dice i veli da je tamo toliko našeg svita da opšte nemora čovik ni znat divanit stranjki. Di god se okreneš svudan čuješ naški divan. No, doduše, na sva četri jezika, a sva naša, što je bijo kadgod jedan al ga mi razumimo. Tamo se i slaže svit iz naši svi država, a jeto ode se malo malo pa kogod štogod istirava od Kulina bana pa na vamo. Zato oni tamo i imadu čeljadi, baš nji briga ko je s kim spavo, pijo ijo, jal prija sto lita ratovo, neg ded na poso, da se zaradi i lipo živi. Nema ni tamo ništa zabada vad ne bojte se, samo se prvo zadovolji svoj svit pa se on dak pomaže drugima naokolo. Kod nas borme nije tako. Mi prvo pomažemo okolo svima, nudimo i zaštićivamo, a naš svit kugod da nije naš – nemade ni socijalno, a radijo i paštrijo se za ovu državu, al ovi što iđedu priko naše države borme imadu sve, ilo, noćenje, doktore, a sve zabada vad.

Šta se onda imademo čudit što je našoj mladeži tog svega priko glave i ode napolje u bili svit. Dosadilo njim samo ić vokšovat, slušat kad god otvoridu televiziju ovo jal ono. Kad vođe divanidu mislimo: »Je ta mi smo u zemlji dembeliji.« A kad odškrinedu vrata od frižidera, a u njem malo pecaroške najepstinije salame i koji crni luk, metnut zato što je načet pa da se ne pokvari. Bog mi svidok da sam ja prvi bijo i osto na tim da niko ne ide sa svoji njiva, salaša i iz šorova, da imade i ode života, al sad borme nek mi i oprosti, ni ja više ne virujem u to. Nama matorima kako je tako je, al mladi nemadu baš ništa čekat ako ne bi doživotno da budu sluge kojikome i da cijo vik rade za kojikoga. Žalosno, al je tako. Niki dan sam divanijo s mladim čovikom što je s pedest jutara svoje zemlje moro otić, veli: »Bać Braniša pojo me kredit, moro sam otić u tuđinu jel će mi uzet didovinu.« Šta onda kast za nas s desetak jutara? Tužno i žalosno, a niko se ne stara. Samo u se i u svoje kljuse, al naše je kljuse već fajin sipljivo čeljadi, a imade i karakuš u obodve noge... Tuga.

BAĆ IVIN ŠTODIR

I ka ima koferencije
nema koferencije

Ope bać Ivu zvali na nika-ku koferenciju, tribali se sastat ni što pri više o tri godine izbirniti da vodu njevo selo. Zovu ga skoro uvijek, priskočili samo nekoliko put, vada ga nisu imali volje zvat brog divana što i ni za svakoga. Potli čo da i taj put svašta rekli jedni drugima, al između sebe. Šta selo imade znat šta se divanu ni što ji izbirnilo da ji vodu? Bilo najviše taki koferencija ka se samo protirivali, a no brog čega se sastali, jedva spomenili o to više ispod glasa. Velu, to ćemo drugi put. A vrime prolazi, jedino bać Iva vidi da za puno toga drugi put neće ni dojt. Gleda samo kaldrume po sokakeva. Ni da nisu divanili o nji. Već vraganajst put rekli drugi put, a sad ji se kanda više niko ni neće latit. Još malo pa će sve te silne jamurde pokrit snig, a onda ji, mislu se, niko više neće ni vidit. A ne štodiru da će ji ositit svako ko na nji drusne. Ka snig projde, dočje i novo izbiranje, pa nek sa kaldrumima luplju glavu ni novi što će četiri godine vodit selo. A vi stari se vazdan protirivu, još otkako ji selo izbirnilo. Nji petnajst, a iz pet partija. Dvitri se na prve koferencije nikako i sporazumile između sebe, pa ji bilo najviše. Al jedva. Brzo se i oni počeli protirivat između sebe, pa se umišali i ni što prvi put izvisili. Sve manje se starali za selo, a sve više za se i za svoje partije. Na kraj jim više ni toliko bilo ni do njevi partija. Više nji zoto vrime napuščali stare i prišli ko drugi. Bać Ive najzgodnije što ti ošli ko ni što vladu. Ni se ni čudijo, sve to već vidijo, prvo ko najveći gospodara u države, pa onda u veliki varoši, pa u mali, a evo sad i ko nji u selu. Svako misli biće mu ko vi bolje, a štodir i obraz i tako mož za dram prominjit, samo nek imade asne. A svakomu ništa triba, vaj bi u državnu nadnicu, naj bi da mu dica idu zabadva u škulu, naj bi ženu u penziju, pa velu, vako će lakše. A ka su već međ vima što vodu selo, zašto ne bi i nako kako vidu na televizije da radu i ni što vodu državu, velike varoši, male varoši... a ni to tako teško, samo valja najt oko čega će se protirivat. A to uvijek najlakše. Našli i oni, pa u tomu protirivanju ispalo da jim najveća briga bila oće za koferencije imat nadnice, jal neće. Jedni oma rekli da neće na koferencije dok ne bude nadnica, drugi ji oma stali grdit. Oma protirivanje prišlo i noto ko bi šta i misto koga i tijo bit, kogabi, a ni jim važno ni zašto, tribalo prominjit. Tako i zovu koferenciju. U velike kuferte dobijo papira, imaće cile nedilje za potpaljivat. Sluša on i šta se divani po selu. Jedni pritu da će skinit voga, drugima ni po volje naj, sve će to rešit baš nove koferencije. Po divanu, više o polak nji se naoštrilo na novo protirivanje, sve naštodirali unaprid, a na kraj nisu ni došli. Jedni, ope, došli, al pri neg počelo, pokupili se i ošli, velu neće oni nikomu ništa radit brez nadnica, a neće se nikomu ni zamirat. I ni ji bilo dosta, pa knez zakazo novu koferenciju za dvi nedilje. Na kraj se ni znalo ni ko zadobijo, ni ko izgubijo, jedino ispalo da cilo selo povuklo klipak.

Piše: Ivan Andrašić

MISLI POZNATIH

- **Aristotel:** Korijeni učenja su gorki, ali plodovi su slatki.
- **Hemingway:** Mladost imamo da bismo činili gluposti, a starost da bismo žalili za tim glupostima.
- **Gardner:** Promatrajući se detaljno ja sam ipak prilično površna osoba.

KVIZ

Ksaver Šandor Gjalski

Koje godine i gdje je rođen hrvatski književnik **Ksaver Šandor Gjalski**?

Kako je bilo njegovo rođeno ime?

Kada se prvi puta javlja u hrvatskoj književnosti?

Što je sve pisao u svom literarnom opusu?

Koje djelo se smatra njegovim književnim vrhuncem?

Kada se uključuje u politički život?

Koju je značajnu dužnost svojevremeno obnašao?

Kada i gdje je umro Ksaver Šandor Gjalski?

Rođio se 26. listopada 1854. godine u Gredicama.
Ljubomir Tito Josip Franjo Babić.
1884. godine u Viencu.
Romane, pripovijetke, kronike i dr.
Pod stanimi krovovi (1886.)
1906. godine kada je izabran za zastupnika u Saboru.
Veliki župan Zagrebačke županije.
Umrro je 9. veljače 1935. godine u Gredicama.

FOTO KUTAK

Jesenski vijenac

VICEVI

Šetaju otac i sin:

- Tata, kupi mi čips – zatraži mališan.
- Otac odmahnu rukom:
- Nemoj sine, poslije ćeš biti žedan!

Sjedi ljubavni par na klupi u parku, a ona će:

- Znaš dragi imat ćemo troje djece.
- Kako znaš ljubavi? – upita mladić.
- Pa trenutačno ih čuva moja mama.

POGLED S TRIBINA

Na tri fronte

Izmjenom formata natjecanja (sudjelovanje u Hrvatskoj ligi od početka) dva najbolja hrvatska kluba *Cedevita* i *Cibona* prisiljeni su paralelno igrati na tri fronte. U domaćoj A-1 ligi, Regionalnoj ABA ligi i Eurokupu (*Cedevita*) odnosno FIBA Ligi prvaka (*Cibona*). A to nimalo nije lako.

Primjer 1: Na početku novih europskih natjecanja u kojima sudjeluju zbog sukoba između ULEB-a i FIBA-e, obje hrvatske momčadi doživjele su uvjerljive poraze. *Herbalife Gran Canaria* (ŠPA) je deklasirao *Cedevitu* (101:76), dok je na

domaćem terenu *Cibona* demolirana od također španjolskog *Iberostara* (85:57).

Primjer 2: U prvim kolima Nacionalne A-1 lige *Cedevita* je doma izgubila od *Splita* (69:76), dok je *Cibona* na gostovanju u Osijeku poražena od *Vrijednosnica* (78:71).

Primjer 3: *Cedevita* u prvih šest kola ABA lige ima skor od 3 pobjede i 3 poraza.

Iz priloženih primjera se vidi koliko je teško biti uspješan na tri natjecateljske fronte, osobito kada su dvije od njih vrlo jakog međunarodnog karaktera. A sezona je tek započela i ima još mnogo susreta za odigrati. Kako će *Cedevita* i *Cibona* uspjeti izgurati obveze na tri fronte tek ćemo vidjeti u nastupajućim domaćim-europskim mjesecima.

Za razliku od košarkaša kojima je ovo tek prva ovakva prebukirana sezona, rukometaši *PPD Zagreba* već godinama igraju na tri kolosijeka (Nacionalno prvenstvo, SEHA liga i Liga prvaka) plus Nacionalni kup, dok nogometaši *Dinama* već godinama igraju Nacionalno prvenstvo i Ligu prvaka ili Ligu Europe plus Nacionalni kup.

Trenutačno drugo mjesto modrih na tablici 1. HNL, uz šest bodova zaostatka za *Rijekom* (bez euopskih obveza) najbolje ilustrira teret Lige prvaka koji na svojim plećima nose igrači višestrukog hrvatskog prvaka.

Konačno, ima tu i nečega dobrog.

Igranje na nekoliko fronti iziskuje širinu klupe i igrača iz drugog plana. S obzirom na to da su prvotivnici svih navedenih momčadi u velikoj mjeri brojni stranci, eto prilike za mlade, domaće snage da u ukazanim prilikama iskažu svoj talent i potencijal.

D. P.

NOGOMET

Rijeka drži vrh

Minimalnom pobjedom protiv *Intera* (1:0) nogometaši *Rijeke* zadržali su šest bodova prednosti ispred prvog pratitelja *Dinama* koji je rutinirano svladao *Cibaliu* (3:0).

Ostali rezultati 13. kola: Istra 1961 – Hajduk 0:0, Split – Slaven 3:0, Osijek – Lokomotiva 1:0

Tablica 1. HNL: Rijeka 35, Dinamo 29, Osijek 27, Hajduk 25, Lokomotiva 14, Inter 12, Istra 1961, Slaven 11, Split 7, Cibalia 5.

KOŠARKA

Pobjede Cibone i Zadra

Košarkaši *Cibone* pobijedili su na gostovanju *Union Olimpiju* (89:72), dok su Zadrani doma bili bolji od *Mega Leksa* (90:86) u 6. kolu Regionalne košarkaške lige. Jedini poraz hrvatskih predstavnika upisala je *Cedevita* koja je na svom parketu poražena od *Krke* (82:83). Na tablici ABA lige *Cibona* je četvrta (5-1), *Cedevita* je peta (3-3), dok je *Zadar* sedmi (3-3).

RUKOMET

Prvi bodovi PPD Zagreba

Nakon velike drame i zaostatka od pet golova iz prvog poluvremena *PPD Zagreb* je uspio preokrenuti rezultat i savladati

Vardar (28:27) u 5. kolu skupine B Lige prvaka. Junak susreta je bio vratar *Ivan Stevanović* s 14 obrana, dok je najbolji strijelac bio *Stipe Mandalinić* s pet postignutih pogodaka.

TENIS

Rasprodano finale Davisova kupa

Za samo 36 sati rasprodani su svi paketi ulaznica za predstojeće finale *Davisova kupa* koje će Hrvatska i Argentina odigrati od 25. do 27. studenoga u Zagrebu. Prema očekivanjima u *Areni* bi trebalo biti više od 15 000 navijača koji bi svojim navijanjem trebali pomoći *Marinu Čiliću*, *Ivi Karloviću* i ostalim reprezentativcima da podignu u zrak trofej namijenjen najboljoj svjetskoj teniskoj nacionalnoj vrsti.

Izdajem apartmane u Novom Vinodolskom.
www.apartmani-karasic.com

Prodaje se trosoban stan od 73 m², dvije terase, renoviran, prijeko od Hrvatskog konzulata u naselju Tokio. Ima kablovsku, CG,... Cijena 46.000 eura. Tel.: 069 2052608.

Prodajem kuću u Subotici, Beogradski put 30. Visoka prizemnica sa suhim ulazom. Građena početkom XX. stoljeća za veleposjednike. 4 sobe 114 m², dvorište 5 ari, pomoćne zgrade. Kišni i kopani bunar, štala za konje, podrum, tavan. Za tvrtke, atelje, umjetničke radionice i drugo. Cijena 80 tisuća eura. Tel.: 063 8765 071.

Mijenjam ili prodajem veće leandere u boji i limun, koturaljke, muške čačkare s prslukom, kožne čizme, koš, šešire, šubare, kaput i žensko bunjevačko ruvo (i sefiri), razne marame, sto i stolice, tepisi i ekskluzivna italijanska vjenčanica od čipke, muške košulje, sanduk za posteljину, mesnate svinje 100-150 kg i 5,5 t soje (upotrebljiva i za sjeme). Tel.: 024 532570 ili 060 0532570.

Prodaju se koturaljke, stolovi i stolci, bunjevačka ruva – svila i sefiri, marame, pregače, ponjave, čaršavi, muške čačkare i prsluk, čizme, šeširi, nova el. kosilica, tepisi i staze. Tel.: 024 528 682.

Prodaje se dvosoban stan (51 m² + terasa) s odličnim rasporedom prostora na Proizvici. Stan se redovito održava i sačuvan je. Ima klimu, kablovsku i daljinsko grijanje. Cijena 28.000 eura (nije fiksno). Tel.: 064 2498244.

Izdajem (od 1. 9.) 2-soban namješten stan (3 kreveta+pomoćni ležaj, plinsko grijanje, blizina tramvaja) u Zagrebu, Folnegovićevo naselje. Cijena: 250 eura. Tel.: 063 8820654, 065 6081194. +385 92 1770196.

Hitno prodajem mali moto-kultivator, marke VALPADANO s frezerom, 10 KS. Tel.: 062 86 87964.

Potrebni radnici za rad u novoj tvornici u Slovačkoj. Tel.: 064 4109369

Prodajem veći 1 S, integralova zgrada, parketiran, s malim barom, IV. kat, 2 lifta, podrum, cg, adsl, kds tv i interfon. Tel.: 062 8900458.

Prodaje se apartman od 36 m² u Jadranovu, 5 km od Crikvenice. Tel.: 024-4527-499, 064-18-39-591.

Prodaje se muška kožna jakna vel: 56 braon boje, nova. Tel.: 064 4618006.

Prodajem perjani jastuk 80x120 s odgovarajućom novom ručno šivanom salvetskom krevetninom (dvije navlake za jastuk i dvije navlake za jorgan). Cijena po dogovoru. Tel.: 060 5402733.

Prodajem trodijelni orman – mahagonij, regal iz četiri dijela, dva garderobna i dvije vitrine, kauč, fotelju i dva taburea. Tel.: 024 4561752, 064 3051513.

Prodajem stroj šivanje marke Bagat s ormančićem, visoki sjaj, orahovina. Tel.: 069 2887213.

Prodajem ručno štrikači stroj Empisal skoro nov – stolni. Katarina Turkal. 025 5742 136.

Prodajem poslovni prostor u centru grada cca, 350 m² na tri nivoa. Inf. 069 2887213.

Izdajem garsonjeru u Zemunu. Povoljno za dva đaka ili studenta. Lokacija Zemun Tel.: 011 3077036.

Prodaje se drvena vaga s tegovima, ojačana željezom. Mjeri do 500 kg. U Subotici. Tel.: 064 3910112.

Tročlana obitelj prima na dvorbu stare osobe za mirovinu ili nekretninu. Tel.: 062 1941729.

U Somboru prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 5449220; 064 2808432.

Starija kuća (4 sobe, ručao, 2 kupaone, kuhinja, ostava) + sporedna zgrada (ljetna kuhinja, soba, kupaona) se prodaje ili mijenja za Zagreb (stan ili kuća) – centar. Tel.: 024 754760 ili 064 2394757.

Izdajem stan na Srednjacima, Zagreb, 25m², topla voda, centralno grijanje, interfon. Tel.: 063 596840 i 024 547204.

Izdajem apartman Silver u Zadru za 2 (+1) osobe s opremljenom kuhinjom i kupaonicom, klimatiziran, TV, Wi-fi. Na raspolaganju je vrt sa sjedećom garniturom i roštiljem. Osiguran parking. Mogućnost dodatnog ležaja ili kunic. Udaljeno 5 min autom od plaže (Borik) te 10 min od centra grada. U neposrednoj blizini nalazi se nekoliko većih shopping centara. Cijena apartmana iznosi 40 eura/dan. Kontakt HR: Juraj 00385955110573, e-mail: phohnjec.ph@gmail.com, Kontakt SRB: Andrej 0641583637

Uzimam zemlju u zakup, Klisa, Stari i Novi Žednik, Mala Bosna, Subotica. Plaćam 12 metara po jutru. Tel.: 064 305 14 88

MAKARSKA: Iznajmljujem sobe s balkonom, kupao- nom, hladnjakom, kao i upotreba kuhinje za ljeto 2016. god. Cijena povoljna. Tel.: 060 6331910.

Potrebno udomljavanje 3 mace na jednu godinu – sterilizirane, cijepljene. Potreban ambijent kuća s dvorištem, može i u Zemunu. Želim biti u kontaktu s osobama koje mi žele pomoći u ovome. Tel.: 065 2672086 Rupić.

Prodaje se kuća u Bačkom Bregu na 11 ari placa, održavana s nusprostorijama, uknjižena, bez tereta. Tel.: 064 1535064, 025 809156.

Naprodaj IMT sijačica za žito 23 reda i OLT sijačica GAMA-18 s lulama širine 2,25 m, sadilica za kukuruz OLT sa 4 reda, dvobrazni plug LEOPARD 12 coli u vrlo dobrom stanju i prikolica čutaka. Tel.: 532-570 ili 528-682.

PRODAJEM sitno rađene neuramljene vilerove goblene: Dan-noć i Monaliza, kao i kompletan materijal za Pastirsku idilu. Tel.: 024-730-270 ili 063-713-1828.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi VAŽI DO 4. 11. 2016.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*. Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga *CroArt* prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC Bunjevačko kolo, Likovni odjel, vrši prodaju slika svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4. radnim danom od 8 do 14 sati. Tel.: 024/556-898 ili 555-589.

AKCIJA!

SG

internat

već od
649 din

TIPPNET
SUBOTICA KARAOĐEVIĆ PUT 2 TEL: 024/555765 WWW.TIPPNET.RS

NOGOMET

Neodlučeno protiv TSC-a

BAČKA TOPOLA – Nogometaši *Bačke 1901* odigrali su bez golova protiv TSC-a (0:0) u susretu 11. kola Srpske lige skupina Vojvodina. U sljedećem kolu crveno-bijeli su u subotu 29. listopada od 13.30 sati domaćini *Radničkom* iz Srijemske Mitrovice.

Novi domaći poraz

TAVANKUT – Momčad *Bečija 1918* odnijela je sva tri boda protiv *Tavankuta* (1:4) ostavljajući domaćina pri dnu ljestvice Vojvođanske lige skupina Sjever. Priliku za nove bodove Tavankučani će tražiti u subotu 29. listopada kada gostuju u Vrbasu.

Bod s gostovanja

KULA – Ekipe *Dinama 1923* iz Berega u 9. kolu Međuopćinske lige Sombor – Apatin – Odžaci – Kula 2. razred s gostovanja u

Kuli se vratila s dragocjenim bodom, osvojenim rezultatom 1:1 protiv ekipe *KFK*. Ovim bodom Berešci su zadržali drugu poziciju na tablici, sa zaostatkom od 4 boda iza lidera. U narednom kolu u Beregu će gostovati ekipa *Jedinstva 1947* iz Koluta.

I. A.

Ribarevo za Sonćane neosvojiva utvrda

RIBAREVO – U 9. kolu Međuopćinske nogometne lige Sombor – Apatin – Kula – Odžaci 2. razred, sonćanski *Dinamo*, oslabljen neigranjem *Bukovca* i *Mihaljeva*, poražen je rezultatom 3:2 na gostovanju kod *Jedinstva* u obližnjem Ribarevu. U narednom kolu *Dinamo* će ugostiti susjeda na tablici, ekipu *KFK* iz Kule.

I. A.

Sve dalji od vrha

STAPAR – Porazom od 4:1 zabilježenim na gostovanju kod ekipe *Hajduka* u Stapar u 9. kolu Međuopćinske lige Sombor – Apatin – Odžaci – Kula 1. razred momčad *Dunava* iz Monoštor i teorijski se oprostila od borbe za mjesto koje vodi u viši stupanj natjecanja. U narednom kolu *Dunav* će na Doli dočekati lidera, ekipu *Stanišića*.

I. A.

RUKOMET

Sonćanke opet u punoj brzini

SONTA – Pomlađena ekipa *ŽRK Sonta* je u 4. kolu TRLS, skupina Banat, deklasirala isto tako vrlo mladu ekipu *ŽRK Senta* iz istoime-

nog mjesta rezultatom 25:9. Najefikasnija je bila kapetan **T. Šegrt** sa 6, **Čonka**, **Tančik** i **S. Kalanj** s 5, **N. Kalanj** s 2 i **A. Šegrt** s 1 pogotkom.

I. A.

KARATE

Nova odličja Sonćana

ODŽACI – Članovi *KK Kumite* iz Sonte vratili su se s novim odličjima osvojenim na Internacionalnom karate turniru Zlatna pjesnica 2016, održanom u subotu, 22. listopada, u dvorani Sportsko poslovnog centra Odžaci. Na natjecanju je sudjelovalo 30 klubova iz Srbije i zemalja regiona, s više od 450 natjecatelja svih dobnih skupina. U katama pojedinačno zlatna odličja su osvojili **Andrea Majstorović**, **Jovana Macanović**, **Aljoša Tihomirović** i **Marija Macanović**, a srebrna **Reka Rižanji**, **Milan Simić**, **Stefan Simić**, **Jovan Macanović**, **Branko Vidaković**, **Dušan Miroslavljević**, **Lazar Romanić**, **Anja Tihomirović** i **David Miloš**.

I. A.

KOŠARKA

Pobjeda i poraz

SUBOTICA – Minimalnu, ali važnu pobjedu zabilježile su košarkašice *Spartaka* protiv beogradskog *Partizana* (61:60) u 4. kolu Prve lige Srbije. Pomalo neočekivano košarkaši *Spartaka* su uvjerljivo poraženi od gostujuće momčadi *Beovuka* (74:94) u 3. kolu Košarkaške lige Srbije.

ODBOJKA

Tent – Spartak 3:1

OBRENOVAC – Odbojkašice *Spartaka* poražene su na gostovanju kod *Tent-a* (1:3) u 2. kolu Superlige. U narednom kolu u subotu 29. listopada »golubice« očekuje susret protiv *Jedinstva* iz Užica.

NATJECANJE RIBIČA U SRIJEMSKOJ MITROVICI

Smuđijada na Savi

Proteklog tjedna, 21. i 22. listopada, u organizaciji Udruženja sportskih ribolovaca *Zlatna ribica* iz Srijemske Mitrovice, održana je 16. po redu Smuđijada. I ovogodišnja Smuđijada, koja se u gradu na Savi održava od 2001. godine, imala je međunarodni karakter jer su osim ribiča iz Srbije natjecatelji bili i iz Slovenije, Bosne i Hercegovine i Hrvatske, ukupno 84 ribiča.

Kako navode organizatori, nisu im smetali ni vodostaj, ni hladna večer, niti nimalo ugodno stajanje u vodi. Nisu izostali ni dobri rezultati. Ono što je okarakteriziralo ovogodišnje natjecanje jeste to, da je natjecateljski dio donio još jednu pobjedu mladosti, znanja i upornosti nad iskustvom. Tako su na ovogodišnjem natjecanju uhvaćena tri smuđa, četiri štuke i dva bucova.

VJEŠTINA

Vrsni ribiči dobro znaju da je smuđ riba dna i da ga tu treba tražiti. Ne podnosi svjetlo i zato se preko dana povlači u dubinu te ga je dosta teško uloviti. Baš iz tog razloga za ribiče je pecanje smuđa pravi izazov. »Treba dosta mudrosti da se ulovi, a nekad mogu proći i sati te da se ne ulovi ništa«, kaže **Darko Kulić** iz Srijemske Mitrovice jedan od organizatora Smuđijade te dodaje da se ideja organiziranja Smuđijade rodila 2001. godine. »Te godine mi nismo sudjelovali u njejoj organizaciji sve do 2003. godine. Od tada do danas, ljudi sami dolaze i svake godine ih je sve više i više. To su sada naši prijatelji iz naših krajeva i iz susjednih zemalja. Puno nam znači što se *Smuđijada* održava u našem gradu prije svega zbog popularizacije ribolova kao sporta. Svaka

Nikola Bundalo je ulovio smuđa teškog preko 2kg

Dogovor je da iduće godine organiziramo kup rijeke Save, kada će se jedan dan pecati u Sloveniji, potom dan u Hrvatskoj, jedan u Bosni i naposljetku dan u Srbiji, kaže Španović

riba koja se ovdje ulovi, izmjeri se i vrati nazad u vodu«, priča Kulić.

Vrijeme je ove godine išlo na ruku ljubiteljima ribičije. Voda na Savi dostigla je porast za nekih 10 cm, tako da su ribiči morali loviti u čizmama. Kao i prethod-

nih, i za ovogodišnje natjecanje bila su propisana određena pravila. Bodovao se smuđ preko 35 cm po sustavu 1 gram – jedan bod, a ukoliko nema smuđa preko 35 cm, boduje se smuđ ispod 35 cm, koji ima prednost nad ostalim vrstama ribe bez obzira

na veličinu: »Prioritet ima smuđ kao što to i samo natjecanje kaže. U slučaju da ne bude ulovljen, boduje se ostala riba«, navodi dopredsjednik Udruženja *Zlatna ribica* **Dario Španović** te dodaje da je suradnja s ribičkim udrugama kako u zemlji, tako i u regiji, izvrsna: »Idemo redovito na natjecanja u Sloveniju, Bosnu i Hercegovinu, Hrvatsku i oni dolaze kod nas. Dogovor je da iduće godine organiziramo kup rijeke Save, kada će se jedan dan pecati u Sloveniji, jedan dan u Hrvatskoj, jedan dan u Bosni i jedan dan u Srbiji.«

RIJEKA SPAJA LJUDE

Marijan Kotar iz Slovenije redovito je posjetitelj Srijemske Mitrovice: »Na Smuđijadi sam treći put i mogu reći da mi je ovdje više nego dobro. Imam nostalgiju za Jugoslavijom i uvijek se ovdje sretnem sa starim prijateljima. Jer rijeka spaja ljude.«

Upoznali smo i ribiče iz Kucure: »Ovdje je uvijek dobro druženje, a ulov varira. Jedne godine se smuđ uhvati, druge ne, ali tako je u ribolovu. Do prošle godine na našem terenu, smuđ se dobro lovio, a ove godine u Vojvodini ga ima jako slabo. Za ribolov treba prije svega biti dobar ribič, imati dosta sreće i provesti sate pa čak i cijeli dan čekajući«, kaže **Janko Papuga**.

Neki od natjecatelja imali su više sreće te su uspjeli uloviti smuđa. To je pošlo za rukom **Nikoli Bundalo** iz Futoga koji je na ovogodišnjoj Smuđijadi ulovio smuđa teškog 2.160 grama i osvojio prvo mjesto. Drugoplasirani je bio **Marko Lazović** iz Novog Sada koji je također ulovio smuđa teškog 570 grama. Treće mjesto pripalo je **Milošu Tomiću** koji je ulovio smuđa teškog 470 grama.

S. Darabašić

međunarodni
beogradski
sajam
knjiga

u fi
Agreement
Event

International
Belgrade Book Fair

HRVATSKA
RIJEČ

NIU *Hrvatska riječ* na Sajmu knjiga

Na 61. Međunarodnom beogradskom sajmu knjiga koji okuplja više od 450 izdavača, predstaviti će se i NIU *Hrvatska riječ*. Predstavljanje knjiga iz naklade NIU *Hrvatska riječ* će biti održano sutra, 29. listopada, u 11 sati, u dvorani *Borislav Pekić*.

Dobrodošli!